

महाराष्ट्रची संक्षिप्त सांख्यिकी
२०११

**HANDBOOK OF BASIC STATISTICS
OF MAHARASHTRA STATE
2011**

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
DIRECTORATE OF ECONOMICS & STATISTICS,
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, MUMBAI

Website - <http://mahades.maharashtra.gov.in>

महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी
२०११

**HANDBOOK OF BASIC STATISTICS
OF MAHARASHTRA STATE
2011**

किंमत:- ३९५/-

Price:- 395/-

अर्थ व सांख्यिकी संचालक

महाराष्ट्र शासन, मुंबई

The Director of Economics and Statistics
Government of Maharashtra, Mumbai

प्रस्तावना

‘महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी’ हे प्रकाशन २०११ या संदर्भवर्षासाठी तयार करण्यात आले असून सदर प्रकाशनाच्या मालिकेतील हा ५१ वा अंक आहे. महाराष्ट्र राज्यासंबंधी विविध सामाजिक व आर्थिक विषयांवरील उपलब्ध असलेली अद्ययावत आकडेवारी थोडक्यात सादर करणे हा या प्रकाशनाचा मुख्य उद्देश आहे. अद्ययावत माहिती उपलब्ध करून देण्याच्या प्रयत्नांमुळे या प्रकाशनात समाविष्ट केलेली काही आकडेवारी/अंदाज अस्थायी स्वरूपाचे आहेत.

२. या प्रकाशनातील सुरुवातीच्या तक्त्यांत महाराष्ट्र राज्य व भारताची सामाजिक व आर्थिक बाबींची तुलनात्मक माहिती देण्यात आली आहे व शेवटच्या तक्त्यांत राज्याच्या सामाजिक व आर्थिक प्रगतीबाबतच्या काही निवडक निर्देशकांचे कल समाविष्ट करण्यात आले आहेत.

३. हे प्रकाशन तयार करण्याच्या कामी राज्य, केंद्र शासनाचे संबंधित विभाग, तसेच निमसरकारी संस्था यांचे जे सहकार्य मिळाले, त्याबद्दल हे संचालनालय त्यांचे आभारी आहे.

मुंबई,
दिनांक : एप्रिल, २०१४

शै.मू.अपराजित
अर्थ व सांख्यिकी संचालक,
महाराष्ट्र शासन

PREFACE

This issue of ' Handbook of Basic Statistics of Maharashtra State' for the year 2011 is the 51st issue in the series. The main objective of this publication is to present up-to-date statistical data on various socio-economic aspects of State Economy in a concise form. In an attempt to use latest available data for this publication some of the data / estimates used and included is provisional.

2. For comparison of the socio-economic aspects of the State with those of India, the relevant data for India have also been simultaneously depicted in the tables prior to the main tables. Data on the trends of some selected socio-economic indicators are presented at the end of this publication.

3. The co-operation extended by various departments of the State Government, Central Government and autonomous organisations in bringing out this publication is gratefully acknowledged.

Mumbai,
Dated : April, 2014

S.M.Aparajit
Director of Economics and Statistics,
Government of Maharashtra

महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी २०११
HANDBOOK OF BASIC STATISTICS OF MAHARASHTRA STATE
2011

(वर्ष ५१)

अनुक्रमणिका/CONTENTS

[Vol. LI]

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
प्रस्तावना		Preface
दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र राज्य —		Maharashtra State at a glance —
(I) सामान्य माहिती	1	General information
(II) भारताशी तुलना	2	Comparison with India
1. हवामान		Climate
1.1. निवडक केंद्रांतील पावसाचे दिवस आणि वार्षिक पाऊस	10	Rainy days and annual rainfall at selected centres
2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या		Area and Population
2.1. पुरुष, स्त्रिया व कुटुंबे यांची जिल्हावार संख्या	12	Districtwise number of males, females and households
2.2. जिल्हावार ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या	14	Districtwise rural and urban population
2.3. जिल्हावार क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्येची घनता	16	Districtwise area and population density
2.4. जिल्हावार साक्षरतेचे प्रमाण (टक्के)	18	Districtwise percentage of literacy
2.5. १९०१ पासून लोकसंख्येतील दशवार्षिक बदल	20	Decadal variation in population since 1901
2.6. लोकसंख्या-गटानुसार नागरी लोकसंख्या	21	Urban population by population size
2.7. राज्यातील गावांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण	22	Classification of villages in the state by population
2.8. एक लाख किंवा अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे/शहर संकुले	28	Cities/Urban Agglomerations with population of 1,00,000 or above
2.9. काम करणा-यांचे व न करणा-यांचे वर्गीकरण	31	Classification of workers and non-workers
2.10. काम न करणा-या व्यक्तींचे कार्यप्रकारानुसार वर्गीकरण	32	Classification of persons not at work by type of activity
2.11. अनुसूचित जाती आणि जमाती यांची लोकसंख्या	34	Population of scheduled castes and scheduled tribes
2.12. महाराष्ट्र राज्यातील अपंगांची प्रकारानुसार संख्या	36	Disabled population in Maharashtra State by type of disability
2.13. वयोगटानुसार लोकसंख्या	40	Population according to age groups
2.14. धर्मानुसार लोकसंख्या	42	Population by religion

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
2.15. २०२६ पर्यंतची वार्षिक अंदाजित लोकसंख्या	43	Annual estimates of population upto 2026
2.16. राज्यात स्थलांतरित झालेल्या स्त्री-पुरुषांची स्थलांतराच्या कारणानुसार संख्या	44	No. of In migrants in the state by sex and reasons for migration
2.17. पूर्वाच्या राहण्याच्या ठिकाणानुसार स्थलांतरित स्त्री-पुरुष	45	In Migrants by sex and place of last residence
2.18. कुटुंबे व त्यांतील व्यक्तींची बोलण्याच्या प्रमुख भाषेनुसार संख्या	49	Households and household population by languages mainly spoken
3. शेती		Agriculture
3.1. जमिनीचा वापर	50	Land utilisation
3.2. जिल्हावार लागवडीलायक क्षेत्र आणि लागवड केलेले क्षेत्र	51	Districtwise cultivable area and cultivated area
3.3. प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन	53	Area & production of principal crops
3.4. जिल्हावार प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन	54	Districtwise area and production of principal crops
3.5. प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक	62	Index numbers of production of principal crops
3.6. मृदुसंधारण, जमीन सुधारणा इत्यादी योजनांखालील प्रगती	64	Progress under soil conservation and land development, etc.
3.7. रासायनिक खातांचे वाटप	65	Distribution of chemical fertilisers
3.8. शेतीची अवजारे	64	Agricultural implements
3.9. वीज पुरवठा केलेले शेतीपंप	67	Agricultural pumps energised
3.10. महाराष्ट्रातील एकूण वहित धारण जमिनी, त्यांचे क्षेत्र व सरासरी	69	Number, area and average size of operational holdings in Maharashtra
3.11. पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प, त्यांची निर्मित सिंचनक्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र	70	Irrigated projects completed, irrigation potential created and actual irrigated area
3.12. शासनाचे कार्यान्वित झालेले जलविद्युत् प्रकल्प	71	Government's hydro-electrical projects commissioned
4. पशुसंवर्धन		Animal Husbandry
4.1. पशुधन	72	Livestock population
4.2. जिल्हावार पशुधन	76	Districtwise Livestock population
4.3. पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती	78	Miscellaneous statistics relating to animal husbandry
4.4. शासकीय व सहकारी क्षेत्रांतील दुग्ध शाळांमार्फत झालेले दुधाचे संकलन व वितरण	80	Collection and distribution of milk by dairies in Government and Co-operative sectors

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
4.5. दुग्धजन्य पदार्थांची उत्पादने व दूध शीतकरण केंद्रे	81	Milk products and milk chilling centres
5. मत्स्यव्यवसाय		Fisheries
5.1. विविध खारवण आवारांत झालेली माशांची आवक, खारवण्यासाठी झालेला मिठाचा वापर आणि खारवलेले मासे	82	Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish cured
5.2. मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती	83	Miscellaneous statistics relating to fisheries
5.3. मासळीच्या प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन	84	Varietywise marine fish production
5.4. मत्स्योत्पादनाचा वापर (सागरी व भूजल)	86	Disposition of fish catch (Marine and inland)
6. वने		Forests
6.1. वनव्याप्त क्षेत्रांचे वर्गीकरण	87	Classification of forest areas
6.2. मुख्य आणि गौण वनोत्पादने	88	Major and minor forest produce
7. उद्योग आणि खाणकाम		Industry and Mining
7.1. चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण	89	Classification of working factories according to working strength
7.2. उद्योगांच्या प्रमुख गटानुसार कारखान्यांची व त्यांतील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या	90	No of factories and average daily employment there in according to major groups of industries
7.3. चालू कारखाने आणि त्यांतील कामगारांची कामगारांची जिल्हावार दैनिक सरासरी संख्या	92	Districtwise working factories and average daily No. of workers
7.4. महाराष्ट्रातील उत्पादक भांडवल, उत्पादन आणि मूल्यवृद्धी	94	Productive capital, output and value added manufacture in Maharashtra
7.5. सुती कापड गिरण्यांतील गैरहजेरी	96	Average percentage of absenteeism in the cotton textile industry
7.6. औद्योगिक विवाद	97	Industrial disputes
7.7. कापड उद्योगाची माहिती (गिरणी विभाग)	98	Working of cotton textile industry (Mill sector)
7.8. खनिज उत्पादन	99	Mineral production
8. वीज		Electricity
8.1. विजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन आणि वापर	100	Installed capacity, generation and consumption of electricity
8.2. विद्युतीकरण झालेल्या नगरांची व खेड्यांची संख्या	101	No. of Towns and villages electrified

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
9. संयुक्त भांडवली संस्था		<i>Joint Stock Companies</i>
9.1. ३१ मार्च २०१० रोजीचालू असलेल्या संयुक्त भांडवली संस्था	103	Number of joint stock companies as on 31st March 2010
10. बँका		<i>Banks</i>
10.1. बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची व बँक कार्यालयांची जिल्हावार संख्या	105	Districtwise no. of places having banking offices & number of banking offices
11. सहकार		<i>Co-operation</i>
11.1. महाराष्ट्र राज्यातील सहकारी संस्थांबाबतची माहिती	107	Details of Co-operative societies in Maharashtra State
12. परिवहन आणि दळणवळण		<i>Transport and Communications</i>
12.1. रस्त्यांचे प्रकार व पृष्ठभागानुसार रस्त्यांची लांबी	108	Road length according to types of road and surface
12.2. महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची वाहतूकविषयक आकडेवारी	109	Operational statistics of Maharashtra State Road Transport Corporation
12.3. वापरात असलेली मोटार वाहने	110	Motor vehicles in operation
12.4. परिवहनाची व इतर वाहने	111	Transport & non-transport vehicles
12.5. वाहन चालकांचे व्यावसायिक व बिगर-व्यावसायिक परवाने	112	Professional and non-professional driving licences
12.6. लोहमार्गाची लांबी	113	Railway route length
12.7. डाक कार्यालये व तार कार्यालयांची संख्या	114	Number of post offices and telegraph offices
13. जहाज वाहतूक		<i>Shipping</i>
13.1. मुंबई बंदरात प्रवेश केलेल्या जहाजांची संख्या व वजन	115	Number and tonnage of vessels entered in Mumbai Port
13.2. मुंबई बंदरामध्ये गोद्या आणि येथून हलविलेला माल	116	Cargo handled at the docks and Port in Mumbai Port
13.3. निवडक गौण बंदरांतून हलविलेला (आयात व निर्यात) माल	117	Cargo (imports and exports) handled at the selected minor ports
13.4. गौण बंदरांतून होणारी प्रवासी वाहतूक	118	Passenger traffic at the minor ports
14. देशांतर्गत व्यापार		<i>Inland Trade</i>
14.1. महाराष्ट्राचा देशातील इतर राज्यांशी झालेला व्यापार	119	Inland Trade of Maharashtra

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
15. शिक्षण		Education
15.1. शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्थांचे व विद्यार्थ्यांचे वर्गीकरण	121	Institutions and enrolment by type of education
15.2. जिल्हावार प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण	124	Districtwise primary and secondary education
15.3. शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची संख्या व प्रशिक्षणार्थींच्या मंजूर जागा मंजूर जागा	126	Number of Government and Non-Government industrial training institutions and seats sanctioned
15.4. शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या अंतिम परीक्षांचे निकाल	127	Results of the final examinations of Government and non-Government Industrial Training Institutes(I.T.I.s)
15.5. शिकाऊ उमेदवारांची वर्गवारी	128	Classification of apprentice trainees
15.6. माध्यमिक व उच्च माध्यमिक तंत्रशिक्षण शाळा व विद्यार्थी संख्या	129	Secondary and higher secondary technical schools and students
15.7. तांत्रिक आणि व्यवसाय अभ्यासक्रम प्रकारानुसार संस्था व त्यांतील प्रवेशक्षमता	130	Technical and vocational institutes according to type of syllabus and their intake capacity
15.8. प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम शिकविणा-या शासकीय व अशासकीय संस्था व त्यांतील विद्यार्थ्यांची प्रवेशक्षमता	131	Number of Government and non-Government institutions teaching certificate course and their intake capacity
16. जीवनविषयक आकडेवारी		Vital Statistics
16.1. निरनिराळ्या पद्धतीनुसार कुटुंबनियोजन करणा-यांची जिल्हावार संख्या	132	Districtwise number of persons using various family planning methods
16.2. नमुना नोंदणी पद्धतीने काढलेले जन्म, मृत्यू व बालमृत्यू दर	134	Birth, Death and Infant Mortality Rates by Sample Registration System
16.3. उपलब्ध वैद्यकीय सुविधा	135	Medical facilities available
17. पोलीस आणि गुन्हे		Police and Crimes
17.1. पोलीस स्टेशने आणि पोलिसांची संख्या	136	Police stations and police forces
17.2. भारतीय दंडसंहितेखालीझालेले दखलपात्र गुन्हे (गुन्ह्यांचे प्रयत्न धरून)	137	Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code
18. कारागृहे		Prisons
18.1. कारागृहांची व कैद्यांची संख्या	138	Number of prisons and convicts

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
19. घरबांधणी	Housing	
19.1. घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी	139	Classification of houses according to use
19.2. वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण	140	Classification of households according to rooms occupied
19.3(A) राहत्या घराच्या छप्परांसाठी वापरलेल्या प्रमुख साधनांनुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण	142	Classification of households by predominant material of roof of house occupied
19.3(B) राहत्या घराच्या भितींसाठी वापरलेल्या प्रमुख साधनांनुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण	142	Classification of households by predominant material of walls of house occupied
19.4. बेघर व संस्थांत राहणारे लोक	144	Houseless and institutional population
19.5. खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या	146	Households by number of rooms occupied
20. स्थानिक स्वराज्य संस्था	Local Self-Govt. Institution	
20.1. ग्रामपंचायतींची व्याप्ती, स्वनिर्मित उत्पन्न आणि खर्च	150	Coverage, self-raised income and expenditure of Village Panchayats
20.2. नगरपरिषदांबाबत माहिती	151	Constitution of Municipal Councils
20.3. महानगरपालिकांबाबत माहिती	153	Constitution of Municipal Corporations
20.4. नगरपरिषदांचे व महानगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च	154	Income and expenditure of Municipal Councils and Municipal Corporations
20.5. जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न आणि खर्च	156	Income & expenditure of Zilla Parishads
20.6. स्थानिक स्वराज्य संस्थांची प्रकरानुसार संख्या	158	Local Self-Govt. Institutions by types
21. सार्वत्रिक निवडणुका	General Elections	
21.1. सार्वत्रिक निवडणुकांचे निकाल	159	Results of general elections
21.2. उमेदवारांचे पक्ष संलग्नतेनुसार वर्गीकरण	160	Candidates according to party affiliations
22. किंमत निर्देशांक	Price Indices	
22.1. अखिल भारतीय घाऊक किंमतीचे निर्देशांक (नवीन मालिका)	161	All India wholesale price index numbers (New Series)
22.2. कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	162	Consumer price index numbers for working class
22.3. महाराष्ट्रातील ग्रामीण भागातील निवडक जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	164	Consumer price index numbers for selected essential items for rural Maharashtra
22.4. महाराष्ट्रातील नागरी भागातील निवडक जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	165	Consumer price index numbers for selected essential items for urban Maharashtra

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
22.5. महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक 23. रोजगार	167	Consumer price index numbers for agricultural labourers in Maharashtra Employment
23.1. काम करणा-यांचे (शेत्यतिरिक्त) औद्योगिक गटानुसार वर्गीकरण	168	Industrial classification of persons at work (other than cultivators)
23.2. शेती करणा-यांव्यतिरिक्त काम करणा-यांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण	169	Occupational classification of persons at work other than cultivators
23.3. रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रांसंबंधित माहिती	170	Employment and Self-employment guidance centre statistics
23.4. राज्य शासकीय व निमशासकीय कर्मचारी	171	State Government and Semi Government employees
23.5. श्रेणी व सामाजिक गटानुसार राज्य शासकीय व निमशासकीय कर्मचारी	173	Grade and Social groupwise State Government and Semi Government employees
23.6. सार्वजनिक क्षेत्रातील रोजगार	174	Employment in public sector
23.7. दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियमाखाली नोंदलेल्या संस्थांतील रोजगार	176	Employment under Shops and Commercial Establishments Act.
23.8. महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजने खाली घेण्यात आलेली प्रकारानुसार कामे व यावरील खर्च	177	Categorywise number of works and expenditure incurred thereon under the Maharashtra rural Employment Guarantee Scheme
24. छापखाने व प्रकाशने		Presses and Publications
24.1. छापखाने, वर्तमानपत्रे, पुस्तके आणि नियतकालिके	178	Printing presses, newspapers, books and periodicals
25. वार्षिक योजना		Annual Plans
25.1. महाराष्ट्राची दहावी पंचवार्षिक योजना - वर्षानिहाय व उप क्षेत्र निहाय सुधारित नियतव्यय आणि खर्च	180	Tenth Five-Year Plan Yearwise and sub- sectorwise outlay and expenditure of Maharashtra
26. राज्य वित्त		State Finance
26.1. राज्याची महसुली जमा	182	Revenue receipts of the State
26.2. महसुली लेखावरील खर्च	186	Expenditure on revenue account
26.3. राज्याच्या अर्थसंकल्पाचे पृथःकरण	193	Analysis of State Government Budget

विषय	पृष्ठ	Subject
	Page	
27. राज्य उत्पन्न		State Income
27.1. चालू आणि स्थिर किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न	194	Net State Income at current and constant prices
28. संकीर्ण		Miscellaneous
28.1. नियंत्रित बाजारपेठा	195	Regulated markets
28.2. महाराष्ट्रातील विम्याची माहिती	197	Insurance in Maharashtra
28.3. पर्यटन विभागाने मान्यता दिलेल्या हॉटेलांची व खोल्यांची संख्या	198	Number of hotels and hotels rooms approved by the Tourism Department
28.4. हवाईमार्गे मुंबईस उतरणारे परदेशी पर्यटक	199	Foreign tourists disembarking at Mumbai by air
28.5. कच्च्या क्रूड तेलाचे उत्पादन	200	Production of crude oil
28.6. नैसर्गिक वायूचे साठे, एकूण उत्पादन व वापर	201	Reserves, gross production and utilisation of natural gas
28.7. द्रवीकृत पेट्रोलियम वायूचे घरगुती ग्राहक	202	LPG domestic custom
29. निवडक निर्देशांकांचा कल		Trends in selected indicators
29.1. शेती	204	Agriculture
29.2. पशुधन व कुक्कुट पालन	208	Livestock and poultry
29.3. उद्योग आणि खाणकाम	210	Industry and mining
29.4. वीज	210	Electricity
29.5. सहकार	212	Co-operation
29.6. परिवहन आणि दळणवळण	214	Transport and communication
29.7. शिक्षण	214	Education
29.8. अखिल भारतीय घाऊक किंमतीचे निर्देशांक	216	All India wholesale price index numbers
29.9. निवडक केंद्रामधील औद्योगिक कामगारां-करिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	218	Consumer price index numbers for industrial workers at selected centres
29.10. औद्योगिक स्रोतांनुसार निव्वळ राज्य उत्पादन नकाशे	220	Net State Domestic Product by industry of origin Maps
1. लोकसंख्येची घनता	Aft 17	Map Population Density
२. साक्षरता दर आलेख	Aft 19	Literacy Rate Graphs
१. अर्भक मृत्यू दर	Aft 134	Infant Mortality Rate
२. निरनिराळ्या पध्दतीनुसार कुटूंब नियोजन करणा-यांची संख्या	Aft 134	No of persons using various planning methods

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र/MAHARASHTRA AT A GLANCE

(I) सामान्य माहिती/GENERAL INFORMATION

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	माहिती Particulars (3)	Item (2)
1	भौगोलिक स्थान-		Location—
	उत्तर अक्षांश ..	15.45 to 22.0	North latitude (degrees)
	पूर्व रेखांश ..	72.45 to 80.45	East longitude (degrees)
2	महसूल विभाग ..	6	Revenue Divisions
3	जिल्हे ..	35	Districts
4	तहसील ..	355	Tahsils
5	शहरे (२०११) ..	534	Towns (2011)
5.1	शहर संकुले †	17	Urban agglomerations †
6	एक लाख लोकसंख्येपेक्षा अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे	44	Number of cities having population more than one
7	खेडी-- (२०११)	43,665	No.of Villages (2011)
	वस्ती असलेली ..	40,959	Inhabited
	वस्ती नसलेली ..	2,706	Un-inhabited
8	क्षेत्रफळ (चौ.किलोमीटर)	3,07,713	Area (in Square Kilometers)
9	समुद्र किना-याची लांबी (किलोमीटर)	720	Length of the Coast-Line (Kilometres)

टीप--† शहर संकुल-द्वारा एखादे शहर व त्याच्या आसपासचा नागरी विभाग किंवा दोन किंवा अधिक जवळजवळ असलेली शहरे व त्यांना लागून असलेला आसपासचा नागरी विभाग अशा प्रकारचा संपूर्ण नागरी टापू ह्याचा समावेश आहे

Note-- † Urban agglomeration is a continuous urban spread constituting a town and the adjoining urban outgrowth or two or more physically continuous towns together with the continuous well recognised urban outgrowth, if any, of such towns

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA

अनु- क्रमांक Serial No.	बाब	परिमाण	महाराष्ट्र Maha- rashtra	भारत India	महाराष्ट्राची भारताशी तुलना (टक्के) Comparison of Maharashtra with India (Percentage)	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
1 लोकसंख्या (२०११ ची जनगणना)				POPULATION (2011 Census)			
1.1	(अ) ग्रामीण लोकसंख्या	.. हजारत	.. 61,556	8,33,463	7.39	Thousand	(a) Rural population
	(ब) ग्रामीण लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेंकडा प्रमाण	टक्के	54.78	68.85	...	Percentage	(b) Percentage of rural population to total population
1.2	(अ) नागरी लोकसंख्या	.. हजारत	.. 50,818	3,77,106	13.48	Thousand	(a) Urban population
	(ब) नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेंकडा प्रमाण	हजारत	45.22	31.15	...	Percentage	(b) Percentage of urban population to total population
1.3	(अ) एकूण कुटुंबांची संख्या	.. हजारत	.. 24,422	3,30,836	7.38	Thousand	(a) Number of households
	(१) ग्रामीण	.. "	.. 13,215	2,20,696	5.99	Do.	(i) Rural
	(२) नागरी	.. "	.. 11,207	1,10,140	10.18	Do.	(ii) Urban
1.4	(अ) एकूण लोकसंख्या	.. "	.. 1,12,374	12,10,570	9.28	Do.	(a) Total population
	(१) पुरुष	.. "	.. 58,243	6,23,122	9.35	Do.	(i) Males
	(२) स्त्रिया	.. "	.. 54,131	5,87,448	9.21	Do.	(ii) Females
1.5	अनुसूचित जाती						Scheduled castes
	(अ) एकूण लोकसंख्या	"	.. 13,276	2,01,378	6.59	Thousand	(a) Total population
	(ब) एकूण लोकसंख्येशी शेंकडा प्रमाण	टक्के	11.81	16.63	...	Percentage	(b) Percentage to total population
1.6	अनुसूचित जमाती						Scheduled tribes
	(अ) एकूण लोकसंख्या	हजारत	.. 10,510	1,04,281	10.08	Thousand	(a) Total population
	(ब) एकूण लोकसंख्येशी शेंकडा प्रमाण	टक्के	9.35	8.61	...	Percentage	(b) Percentage to total population
1.7	(अ) एकूण मुख्यतः काम करणारे	.. हजारांत	.. 43,763	3,62,446	12.07	Thousand	(a) Total main workers
	(ब) एकूण मुख्यतः काम	टक्के	38.94	29.94	...	Percentage	(b) Percentage of total

	करणा-यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण							main workers to total population
1.8	(अ) सीमांतिक काम करणारे	..	हजारांत	5,665	1,19,297	4.75	Thousand	(a) Marginal workers
	(ब) सीमांतिक काम करणा-यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	..	टक्के	5.04	9.85	...	Percentage	(b) Percentage of marginal workers to total population
1.9	(अ) एकूण काम न करणारे	..	हजारांत	62,946	7,28,826	8.64	Thousand	(a) Total non-workers
	(ब) एकूण काम न करणा-यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	..	टक्के	56.01	60.21	...	Percentage	(b) Percentage of total non-workers to total population
1.10	लोकसंख्येची घनता	..	दर चौरस कि.मी. मागे लोकसंख्या	365	382	...	Persons per sq. km.	Density of population
1.11	साक्षरतेचे प्रमाण							Literacy percentage—
	(१) पुरुष	..	टक्के	88.38	80.89	...	Percentage	(i) Males
	(२) स्त्रिया	..	टक्के	75.87	64.64	...	Percentage	(ii) Females
	(३) एकूण	..	टक्के	82.34	72.99	...	Percentage	(iii) Persons
1.12	स्त्री-पुरुष प्रमाण	..	दर १,००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या	929	943	...	Females per 1,000 males	Sex ratio
1.13	२००१-११ मध्ये झालेली लोकसंख्येतील शेकडा वाढ	..	टक्के	15.99	17.69	...	Percentage	Percentage growth of population during 2001-11

टिप - * नैसर्गिक आपत्तीमुळे जनगणना घेणे शक्य न झालेल्या गुजरात (संपूर्ण कच्छ जिल्हा, राजकोट जिल्ह्यातील मोर्वी, मलिया-मियाना आणि वंकानेर.

तालुके, जामनगर जिल्ह्यातील जोडिया तालुका) व हिमाचल प्रदेश (किन्नोर जिल्हा) या राज्यातील आपत्तीग्रस्त प्रदेशाची अंदाजित लोकसंख्या धरून.

पाकिस्तान व चीन यांनी जम्मू व काश्मीरमधील बेकायदेशीरपणे व्याप्त केलेल्या प्रदेशाचे क्षेत्रफळ व लोकसंख्या वगळून.

+ गुजरात व हिमाचल प्रदेशातील नैसर्गिक आपत्तीग्रस्त भागातील एकूण लोकसंख्या व साक्षर लोकसंख्या वगळून.

\$ मणिपूर राज्यातील सेनापती जिल्ह्यातील मायोमारम, पाओमाटा आणि पुरूल उप विभाग वगळून.

Note- *Including the estimated population of area attacked by natural calamities of Gujarat (KuchchDistrict,Morvi, Maliya- Miyana and Wankaner talukas of Rajkot district, Jodiya taluka of Jamnagar) and Himachal Pradesh (Kinnor Taluka) where census could not be conducted.

Excluding the area and population of the territory of Jammu & Kashmir illegally occupied by Pakistan and China.

+ Excluding total population and Literates of the areas of Gujarat and Himachal Pradesh affected by natural calamities.

\$ Excluding Maomaram, Paomata and Purul Sub-division of Senapati of Manipur.

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)	
२ शेती							AGRICULTURE	
प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र (२००८-०९,२००९-१० व २०१०-११ या वर्षांची सरासरी)							Area under principal crops (Average for years 2008-09, 2009-10 and 2010-11)	
2.1	तांदूळ	.. हजार हेक्टर	1,503	43,439	3.5	Thou-hect.	Rice	
2.2	गहू	.. "	1,137	28,426	4.0	"	Wheat	
2.3	ज्वारी	.. "	4,102	7,567	54.2	"	Jowar	
2.4	बाजरी	.. "	978	9,090	10.8	"	Bajri	
2.5	एकूण तृणधान्ये	.. "	8,683	99,718	8.7	"	All cereals	
2.6	एकूण कडधान्ये	.. "	3,502	23,928	14.6	"	All pulses	
2.7	एकूण अन्नधान्ये	.. "	12,185	1,23,646	9.9	"	All foodgrains	
2.8	भुईमूग	.. "	333	5,833	5.7	"	Groundnut	
2.9	ऊस (तो)	.. "	830	4,492	18.5	"	Sugarcane (H)	
2.10	कापूस	.. ,,	3,493	10,258	34.1	"	Cotton	
प्रमुख पिकांचे उत्पादन (२००८-०९,२००९-१० व २०१०-११ या वर्षांची सरासरी)							Outturn of principal crops (Average for years 2008-09, 2009-10 and 2010-11)	
2.11	तांदूळ	.. हजार टन	2,389	94,752	2.5	'000 tonnes	Rice	
2.12	गहू	.. "	1,852	82,786	2.2	"	Wheat	
2.13	ज्वारी	.. "	3,457	6,982	49.5	"	Jowar	
2.14	बाजरी	.. "	850	8,588	9.9	"	Bajri	
2.15	एकूण तृणधान्ये	.. "	10,687	2,16,628	4.9	"	All cereals	
2.16	एकूण कडधान्ये	.. "	2,376	15,823	17.5	"	All pulses	
2.17	एकूण अन्नधान्ये	.. "	13064	2,32,451	5.6	"	All foodgrains	

2.18	भुईमूग	..	हजार टन	391	6,954	5.6	'000 tonnes	Groundnut
2.19	ऊस (कांड्यांत)	..	"	70,166	3,06,571	22.9	"	Sugarcane (cane)
2.20	कापूस (रुई)	..	हजार गासड्यांत	5,779	26,433	21.9	'000 bales	Cotton (lint)
3 पशुसंवर्धन								
पशुगणना, २००७ *								
3.1	एकूण पशुधन	..	हजारात	35,954	5,29,698	6.8	Thousand	Total livestock
3.2	एकूण गाई - बैल	..	"	16,184	1,99,075	8.1	"	Total cattle
3.3	गाई - बैल	..	"					Cattle—
	(१) तीन वर्षावरील बैल	..	"	6,327	53,150	11.9	"	(i) Males over 3 years
	(२) तीन वर्षावरील गाई	..	"	5,384	56,659	9.5	"	(ii) Females over 3 years
3.4	एकूण म्हशी - रेडे	..	"	6,073	1,05,342	5.8	"	Total buffaloes
3.5	म्हशी - रेडे --	..	"					Buffaloes—
	(१) तीन वर्षावरील रेडे	..	"	283	6,436	4.4	"	(i) Males over 3 years
	(२) तीन वर्षावरील म्हशी	..	"	3,584	54,475	6.6	"	(ii) Females over 3 years
3.6	एकूण मेंढरे व शेळ्या	..	"	13,291	2,12,095	6.3	"	Total sheep and goats
3.7	एकूण घोडे व शिंगरे	..	"	38	611	6.2	"	Total horses and ponies
3.8	इतर पशुधन	..	"	359	12,567	2.9	"	Other livestock
3.9	कोंबड्या, बदके वगैरे	..	"	64,756	648,699	10.0	"	Total poultry
3.10	व्हील्ड ट्रॅक्टर	..	"	N.A.	N.A.	...	"	Wheeld tractors
3.11	सिंचनाकरिता वापरलेली ऑईल इंजिने	..	"	N.A.	N.A.	...	"	Oil engines for irrigation purposes
3.12	सिंचनाकरिता वापरलेले विद्युत् पंप	..	"	N.A.	N.A.	...	"	Electric pumps for irrigation
4 जंगले (२०११)								
4.1	एकूण जंगलव्याप्त क्षेत्र	..	चौ.कि.मी.	61,939	7,69,538	8.0	Sq. km.	Total forest area

N.A.— उपलब्ध नाही/Not Available * अस्थायी/Provisional

कापसाचे उत्पादन रूईमध्ये आहे व ते प्रत्येकी १७० किलो ग्रॅमच्या हजार गासड्यांत आहे/ Production of cotton is in terms of lint and in '000 bales of 170 kg. each.

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
5	उद्योग आणि खाणकाम						INDUSTRY AND MINING
5.1	कारखाने (वा.उ.पा. नुसार)						<i>Factories (As per A.S.I.)</i>
	(अ) चालू कारखाने (२०१०)	.. संख्या	34,888	2,28,760	15.3	Number	(a) Working factories (2010)
	(आ) कामगारांची दैनिक सरासरी (२०१०)	.. हजारांत	1,648	10,934	15.1	Thousand Numbers	(b) Average daily number of workers (2010)
5.2	वार्षिक उद्योग पाहणी (प्रगणना व प्रगणनेतर भाग मिळून) (२०१०-११)						<i>Annual Survey of Industries (Census plus Non Census parts) (2009-10)</i>
	(अ) उत्पादक भांडवल	.. ₹ कोटी	2,99,714	22,27,370	13.5	₹ Crore	(a) Productive capital
	(ब) रोजगारावर असलेल्या लोकांची संख्या	.. हजारांत	1,698	12,695	13.4	Thousand Numbers	(b) Number of persons employed
	(क) एकूण उत्पादन (एक्स- फॅक्टरी मूल्य)	.. ₹ कोटी	7,85,363	46,76,217	16.8	₹ Crore	(c) Gross output (ex-factory value)
	(ड) उत्पादन मूल्यवृद्धी	.. "	1,49,696	7,04,574	21.2	Do.	(d) Value added by manufacture
5.3	(अ) चालू असलेल्या सुती कापड गिरण्या (मार्च, २००७)	.. संख्या	286	3,248	8.8	Number	(a) Working cotton textile mills (March 2007)
	(आ) या गिरण्यांतील कामगारांची संख्या (मार्च, २००७)	.. हजारांत	157	934	17.8	Thousand	(b) Number of workers employed in cotton textile mills (March 2007)
	(इ) सुताचे मासिक उत्पादन (मार्च, २००७)	.. लाख कि. ग्रॅम	308	3312	9.3	Lakh Kg.	(c) Monthly production of spun yarn (March 2007)
	(ई) कापडाचे मासिक उत्पादन (मार्च, २००७)	.. दशलक्ष चौरस मीटर	20	144	13.8	Mn. sq. meters	(d) Monthly production of cloth (March, 2007)
5.4	खाणकाम (२०१०-११) *						MINING (2010-11) *
	(अ) कोळसा (उत्पादन)	.. '००० टन	39,334	5,33,223	7.4	'000 Tonnes	(a) Coal (Quantity)
	(मूल्य)	.. ₹ कोटी	4,881	51,566	9.5	₹ Crore	(Value)

(आ) कच्चे लोखंड	(उत्पादन)	'००० टन	1520	2,07,998	0.7	'000 Tonnes (b) Iron ore	(Quantity)
	(मूल्य)	₹ कोटी	123	37,534	0.3	₹ Crore	(Value)
(इ) कच्चे मँगनीज	(उत्पादन)	'००० टन	623	2,882	21.6	'000 Tonnes (c) Manganese	(Quantity)
	(मूल्य)	₹ कोटी	422	1,370	30.8	₹ Crore	ore (Value)
(ई) बॉक्साईट	(उत्पादन)	'००० टन	2,135	12,641	16.9	'000 Tonnes (d) Bauxite	(Quantity)
	(मूल्य)	₹ कोटी	55	474	11.6	₹ Crore	(Value)
6 वीज (२०१०-११)						ELECTRICITY (2010-11)	
6.1 एकूण निर्मिती	दशलक्ष कि.वॅ.तास		83,017	8,44,748 *	9.8	Million kwh	Total generation
6.2 एकूण वापर	"		87,396	6,16,974 *	14.2	"	Total consumption
6.3 (अ) औद्योगिक वापर	"		34,416	2,25,024 *	15.3	"	(a) Industrial consumption
(आ) औद्योगिक वापराची एकूण वापराशी टक्केवारी	टक्के		39.4	36.5 *	..	Percentage (b)	Percentage of industrial consumption to total consumption
7 संयुक्त भांडवली संस्था आणि बँका						JOINT STOCK COMPANIES & BANKS	
7.1 संयुक्त भांडवली कंपनी (३१ मार्च, २०११ रोजी)	संख्या		1,45,349	7,14,555	20.3	Number	Companies at work (as on 31st March 2011)
7.2 त्यांचे भरणा केलेले भांडवल	₹ कोटी		2,74,568	12,57,240	21.8	₹ Crore	Their paid-up capital
7.3 बँक कार्यालये - अनुसूचित वाणिज्यिक (जून, २०११)	संख्या		8,515	90,147	9.4	Number	Banking offices- scheduled commercial (June.2011)
7.4 दर लाख लोकसंख्येमागे बँक कार्यालयांची संख्या (जून, २०११)	"		7.6	7.4	...	"	Number of banking offices per lakh population (June2011)
7.5 बँक कार्यालये (अनुसूचित वाणिज्यिक) असलेली शहरे व गावे (जून, २०११ रोजी)	"		2,488	35,147	7.1	"	Twon & Villages having banking offices (Scheduled commercial) (September 2010)
8 सहकार (२००४-०५)						CO-OPERATION (2004-05)	
8.1 सहकारी संस्था	संख्या		1,51,141	3,87,919	39.0	Number	Co-operative Societies
8.2 सभासदांची संख्या	हजारांत		41,045	1,96,212	20.9	Thousand	Membership

* अस्थायी/Provisional

(II) भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA—cond.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
8.3	सर्व सहकारी संस्थांचे खेळते भांडवल	₹ कोटी	N.A.	N.A.	N.A.	₹ Crore	Working capital of all co-operative societies
8.4	कृषि पतसंस्थांनी दिलेले कर्ज	₹ दशलक्ष	48,558	3,89,917	12.5	₹ Million	Advances by agricultural credit societies
9 परिवहन आणि दळणवळण						TRANSPORT AND COMMUNICATIONS	
9.1	(अ) रेल्वे मार्गाची लांबी (३१ मार्च, २०११ रोजी)	कि. मीटर	5,984	65,202	9.2	K.m.	(a) Total railway length (as on 31st March 2011)
	(आ) प्रति १०० चौ.कि.मी. क्षेत्रफळामागे लोहमार्गाची लांबी (२०१०-११)	"	1.9	2.0	...	"	(b) Railway routh length per 100 sq. km. of area (2010-11)
9.2	प्रति १०० चौ.कि.मी. क्षेत्रफळामागे असणारी रस्त्यांची लांबी (३१ मार्च, २००८ रोजी)	"	72	97	...	"	Road length per 100 sq. Km. of area (as on 31st March 2008)
9.3	(अ) १०० चौरस किलो मीटर क्षेत्र-फळामागे असणारी मोटार वाहने (३१ मार्च, २०१० रोजी)	संख्या	5,124	3,886	...	Number	(a) Motor vehicles per 100 sq. Kms. of area (as on 31st March 2010)
	(आ) दर लाख लोकसंख्येमागे मोटार वाहनांची संख्या (३१ मार्च, २०१० रोजी)*	"	16,276	12,418	...	"	(b) Motor vehicles per lakh of population (No.) (as on 31st March, 2010)*
10 राज्य उत्पन्न (२०१०-११)						STATE INCOME (2010-11)	
10.1	(अ) चालू किंमतीनुसार उत्पन्न	₹ कोटी रुपये	**9,82,452	@ 63,25,038	15.5	₹ Crore	(a) Income at current prices
	(आ) चालू किंमतीनुसार दरडोई उत्पन्न	₹	1**87,686	@ 53,331	...	₹	(b) Per capita income at current prices

** प्राथमिक अंदाज/Preliminary estimates @ शीघ्र अंदाज/Quick estimates * अस्थायी/Provisional N.A.— उपलब्ध नाही/Not Available

1. हवामान/CLIMATE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.1

1. हवामान/CLIMATE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.1

निवडक केंद्रांतील पावसाचे दिवस आणि वार्षिक पाऊस

RAINY DAYS AND ANNUAL RAINFALL AT SELECTED CENTRES

2009

(पाऊस मिलीमीटरमध्ये/Rainfall in mm)

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्रे (2)	पाऊस/Rainfall		नेहमीचा पाऊस Normal Rainfall (5)	Centres (2)
		पावसाचे दिवस Rainy days (3)	पडलेला पाऊस Actual Rainfall (4)		
1	डहाणू (ठाणे)	45	2073.9	2055.3	Dahanu (Thane)
2	अलिबाग (रायगड)	55	2223.7	2169.7	Alibag (Raigad)
3	रत्नागिरी	74	3030.2	2971.5	Ratnagiri
4	वेंगुर्ला (सिंधुदुर्ग)	79	3135.2	3069.4	Vengurla (Sindhudurg)
5	नाशिक	29	775.9	727.2	Nashik
6	मालेगाव (नाशिक)	20	722.3	532.8	Malegaon (Nashik)
7	धुळे	23	687.4	642.6	Dhule
8	नंदुरबार	35	780.8	715.8	Nandurbar
9	जळगाव	30	852.1	774.5	Jalgaon
10	अहमदनगर	30	583.3	607.0	Ahmadnagar
11	पुणे शहर	29	757.3	658.4	Pune City
12	सातारा	47	1091.6	1023.9	Satara
13	महाबळेश्वर(सातारा)	81	2553.8	2343.9	Mahabaleshwar (Satara)
14	सोलापूर (उत्तर)	28	638.4	689.3	Solapur (North)
15	सोलापूर (दक्षिण)	28	638.4	697.2	Solapur (South)
16	औरंगाबाद	38	798.5	736.7	Aurangabad
17	जालना	27	742.2	725.5	Jalna
18	उस्मानाबाद	32	777.6	834.0	Osmanabad

तत्का क्रमांक/TABLE No. 1.1 - contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
19	परभणी	32	916.4	947.4	Parbhani
20	बीड	35	726.9	695.2	Beed
21	नांदेड	29	969.9	986.1	Nanded
22	बुलढाणा	37	887.1	843.7	Buldhana
23	अकोला	33	862.1	827.1	Akola City
24	अमरावती	30	854.9	890.1	Amravati
25	यवतमाळ	28	1071.2	1087.5	Yavatmal
26	पुसद (यवतमाळ)	35	887.9	911.1	Pusad (Yavatmal)
27	वर्धा	38	1037.5	1031.7	Wardha
28	नागपूर शहर	43	1109.2	1180.6	Nagpur City
29	गोंदिया	41	1358.1	1398.1	Gondia
30	चंद्रपूर	33	1228.9	1269.0	Chandrapur
31	ब्रम्हपुरी (चंद्रपूर)	40	1378.5	1403.7	Brahmapuri (Chandrapur)
32	सिरोंचा(गडचिरोली)	34	1246.2	1306.8	Sironcha (Gadchiroli)

कंसांतील नावे, केंद्रे ज्या जिल्ह्यात आहेत त्या जिल्ह्यांची आहेत

The names in brackets indicate the district wherein the centre is located

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source - Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.1

पुरुष, स्त्रिया व कुटुंबे यांची जिल्हावार संख्या/DISTRICTWISE NUMBER OF MALES, FEMALES AND HOUSEHOLDS
(हजारांत/In thousand numbers)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	कुटुंबे Households (3)	पुरुष Males (4)	स्त्रिया Females (5)	एकूण Total (6)	स्त्री-पुरुष प्रमाण * Sex ratio * (No.) (7)	District (2)	
1	मुंबई शहर	...	674	1,685	1,401	3,085	832	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	...	2,106	5,031	4,326	9,357	860	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	2,529	5,865	5,195	11,060	886	Thane
4	रायगड	...	612	1,344	1,290	2634	959	Raigad
5	रत्नागिरी	...	397	761	854	1,615	1,122	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	210	417	432	850	1,036	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	6,528	15,104	13,498	28,601	894	Konkan Division
7	नाशिक	...	1,223	3,157	2,950	6,107	934	Nashik
8	धुळे	...	409	1,054	997	2,051	946	Dhule
9	नंदुरबार	...	324	833	815	1,648	978	Nandurbar
10	जळगाव	...	904	2,197	2,033	4,230	925	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	930	2,343	2,200	4,543	939	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	3,789	9,585	8,995	18,579	938	Nashik Division
12	पुणे	...	2,152	4,924	4,505	9,429	915	Pune
13	सातारा	...	654	1,511	1,493	3,004	988	Satara
14	सांगली	...	598	1,436	1,386	2,822	966	Sangli
15	सोलापूर	...	873	2,228	2,090	4,318	938	Solapur
16	कोल्हापूर	...	840	1,981	1,895	3,876	957	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	5,117	12,079	11,370	23,449	941	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	15,434	36,768	33,862	70,630	921	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद	...	752	1,924	1,777	3,701	923	Aurangabad
18	जालना	...	392	1,011	948	1,959	937	Jalna
19	परभणी	...	361	943	893	1,836	947	Parbhani
20	हिंगोली	...	229	606	571	1,177	942	Hingoli
21	बीड	...	536	1,349	1,236	2,585	916	Beed
22	नांदेड	...	665	1,730	1,631	3,361	943	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	351	862	796	1,658	924	Osmanabad
24	लातूर	...	482	1,273	1,181	2,454	928	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	3,768	9,699	9,033	18,732	931	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	...	562	1,338	1,249	2,586	934	Buldhana
26	अकोला	...	396	932	882	1,814	946	Akola
27	वाशिम	...	259	620	577	1,197	930	Washim
28	अमरावती	...	647	1,481	1,408	2,888	951	Amravati
29	यवतमाळ	...	647	1,420	1,352	2,772	952	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	2,511	5,791	5,467	11,258	944	Amravati Division
30	वर्धा	...	310	668	632	1,301	946	Wardha
31	नागपूर	...	1042	2,385	2,269	4,654	951	Nagpur
32	भंडारा	...	278	606	595	1,200	982	Bhandara
33	गोंदिया	...	292	662	661	1,323	999	Gondia
34	चंद्रपूर	...	537	1,124	1,080	2,204	961	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	250	541	532	1,073	982	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	2,709	5,986	5,769	11,754	964	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	5,220	11,777	11,236	23,013	954	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	...	24,422	58,243	54,131	1,12,374	929	Maharashtra State
	भारत +	...	3,30,836	6,23,122	5,87,448	12,10,569	943	India +

टीप - (१) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही
(२) *दर १,००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या
(३) पहिली जनगणना १८७२ मध्ये घेण्यात आली
(४) *कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी

आधार - (१) संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र, मुंबई
(२) महानिबंधक व गणना आयुक्त, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Note.- (i) Details may not add up to the totals due to rounding
(ii) *Females per 1,000 males
(iii) First census was conducted in 1872
(iv) + Please see the Note on page No.3.

Source— (1) Director of Census Operations, Maharashtra, Mumbai
(2) Registrar General and Census Commissioner, Govt. of India, New Delhi

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION
 तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.2
 जिल्हावार ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या/DISTRICTWISE RURAL AND URBAN POPULATION
 जनगणना / Population Census, 2011 (हजारांत/In thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	लोकसंख्या Population			नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण Percentage of urban population to total population	दशवार्षिक वाढीचे प्रमाण Decennial growth rate 1991-01(%)			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुंबई शहर	3,085	3,085	100.00	...	-7.57	-7.57	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर...	...	9,357	9,357	100.00	...	8.29	8.29	Mumbai Sub
3	ठाणे ...	2,545	8,515	11,060	76.99	14.18	44.26	36.01	Thane
4	रायगड ...	1,664	970	2,634	36.83	-0.54	81.40	19.31	Raigad
5	रत्नागिरी ...	1,351	264	1,615	16.33	-10.18	37.21	-4.82	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ...	743	107	850	12.59	-5.58	29.99	-2.21	Sindhudurg
	कोकण विभाग...	6,303	22,298	28,601	77.96	1.77	19.30	14.94	Konkan Division
7	नाशिक ...	3,510	2,597	6,107	42.53	14.84	34.05	22.30	Nashik
8	धुळे ...	1,480	571	2,051	27.84	17.25	28.07	20.08	Dhule
9	नंदुरबार ...	1,373	275	1,648	16.71	23.79	35.92	25.66	Nandurbar
10	जळगाव ...	2,887	1,343	4,230	31.74	9.78	27.54	14.86	Jalgaon
11	अहमदनगर ...	3,631	913	4,543	20.09	12.16	13.55	12.44	Ahmednagar
	नाशिक विभाग...	12,880	5,699	18,579	30.67	14.04	28.29	18.06	Nashik Division
12	पुणे ...	3,678	5,751	9,429	60.99	21.32	36.91	30.37	Pune
13	सातारा ...	2,433	570	3,004	18.99	0.93	43.27	6.93	Satara
14	सांगली ...	2,103	719	2,822	25.49	7.82	13.60	9.24	Sangli
15	सोलापूर ...	2,919	1,399	4,318	32.40	11.22	14.19	12.16	Solapur
16	कोल्हापूर ...	2,646	1,230	3,876	31.73	7.00	17.10	10.01	Kolhapur
	पुणे विभाग ...	13,779	9,670	23,449	41.24	10.32	28.80	17.26	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र...	32,963	37,667	70,630	53.33	9.96	22.93	16.52	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद ...	2,081	1,620	3,701	43.77	14.99	49.03	27.76	Aurangabad
18	जालना ...	1,582	377	1,959	19.27	21.19	22.60	21.46	Jalna
19	परभणी ...	1,266	570	1,836	31.03	21.46	17.44	20.19	Parbhani
20	हिंगोली ...	999	179	1,177	15.18	19.86	16.04	19.27	Hingoli
21	बीड ...	2,071	514	2,585	19.90	16.72	32.87	19.61	Beed
22	नांदेड ...	2,447	914	3,361	27.19	11.90	32.63	16.86	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	1,377	281	1,658	16.96	9.83	20.49	11.50	Osmanabad
24	लातूर ...	1,829	625	2,454	25.47	15.04	27.48	17.97	Latur
	औरंगाबाद विभाग	13,652	5,080	18,732	27.12	15.74	32.51	19.85	Aurangabad Div.
25	बुलढाणा ...	2,037	549	2,586	21.22	15.82	15.94	15.85	Buldhana
26	अकोला ...	1,094	720	1,814	39.68	9.12	14.70	11.27	Akola
27	वाशिम ...	986	211	1,197	17.66	17.10	18.48	17.34	Washim
28	अमरावती ...	1,851	1,037	2,888	35.91	8.41	15.31	10.79	Amravati
29	यवतमाळ ...	2,174	598	2,772	21.58	8.65	30.83	12.78	Yavatmal
	अमरावती विभाग	8,143	3,115	11,258	27.67	11.36	18.18	13.17	Amravati Div.
30	वर्धा ...	877	423	1,301	32.54	-3.75	30.23	5.18	Wardha
31	नागपूर ...	1,475	3,179	4,654	68.31	1.44	21.62	14.40	Nagpur
32	भंडारा ...	967	234	1,200	19.48	0.63	33.06	5.65	Bhandara
33	गोंदिया ...	1,097	226	1,323	17.08	3.72	57.52	10.14	Gondia
34	चंद्रपूर ...	1,429	775	2,204	35.18	1.63	16.59	6.43	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	955	118	1,073	11.00	5.74	75.49	10.58	Gadchiroli
	नागपूर विभाग...	6,799	4,955	11,754	42.16	1.60	24.18	10.03	Nagpur Div.
	विदर्भ विभाग...	14,942	8,071	23,013	35.07	6.69	21.80	11.54	Vidharbha Div.
	महाराष्ट्र राज्य...	61,556	50,818	1,12,374	45.22	10.36	23.64	15.99	Maharashtra State
	भारत *	8,33,463	3,77,106	12,10,570	31.15	12.30	31.80	17.70	India *

टीप - (१) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही
(२) * कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी
आधार - (१) संचालक, जनगणना, महाराष्ट्र, मुंबई
(२) महानिबंधक व गणना आयुक्त, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Note.—(i) Details may not add up to the totals due to rounding

(ii) * Please see the Note on page No.3

Source.—(1) Director of Census Operations, Maharashtra, Mumbai
(2) Registrar General and Census Commissioner, Government of India, New Delhi

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.3

जिल्हावार क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्येची घनता
DISTRICTWISE AREA AND POPULATION DENSITY
जनगणना / Population Census, 2011

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	क्षेत्रफळ (चौ.किमी.) Area in (sq.km.)	घनता (प्रत्येक चौ. किमी. मागे लोकसंख्या) Density (No. of persons per sq. km.)	District	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)	
1	मुंबई शहर	...	157	19,652	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	...	446	20,980	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	9,558	1,157	Thane
4	रायगड	...	7,152	368	Raigad
5	रत्नागिरी	...	8,208	197	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	5,207	163	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	30,728	931	Konkan Division
7	नाशिक	...	15,530	393	Nashik
8	धुळे	...	7,195	285	Dhule
9	नंदुरबार	...	5,955	277	Nandurbar
10	जळगाव	...	11,765	360	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	17,048	266	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	57,493	323	Nashik Division
12	पुणे	...	15,643	603	Pune
13	सातारा	...	10,480	287	Satara
14	सांगली	...	8,572	329	Sangli
15	सोलापूर	...	14,895	290	Solapur
16	कोल्हापूर	...	7,685	504	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	57,275	409	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	1,45,496	485	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.3.—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
17	औरंगाबाद ...	10,107	366	Aurangabad
18	जालना ...	7,718	254	Jalna
19	परभणी ...	6,214	295	Parbhani
20	हिंगोली ...	4,827	244	Hingoli
21	बीड ...	10,693	242	Beed
22	नांदेड ...	10,528	319	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	7,569	219	Osmanabad
24	लातूर ...	7,157	343	Latur
	औरंगाबाद विभाग ...	64,813	289	Aurangabad Div.
25	बुलढाणा ...	9,661	268	Buldhana
26	अकोला ...	5,676	320	Akola
27	वाशिम ...	4,898	244	Washim
28	अमरावती ...	12,210	237	Amravati
29	यवतमाळ ...	13,582	204	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	46,027	245	Amravati Div.
30	वर्धा ...	6,309	206	Wardha
31	नागपूर ...	9,892	470	Nagpur
32	भंडारा ...	4,087	294	Bhandara
33	गोंदिया ...	5,234	253	Gondiya
34	चंद्रपूर ...	11,443	193	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	14,412	74	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	51,377	229	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	97,404	236	Vidharbha Div.
	महाराष्ट्र राज्य ...	3,07,713	365	Maharashtra State
	भारत *	31,66,285	382	India *

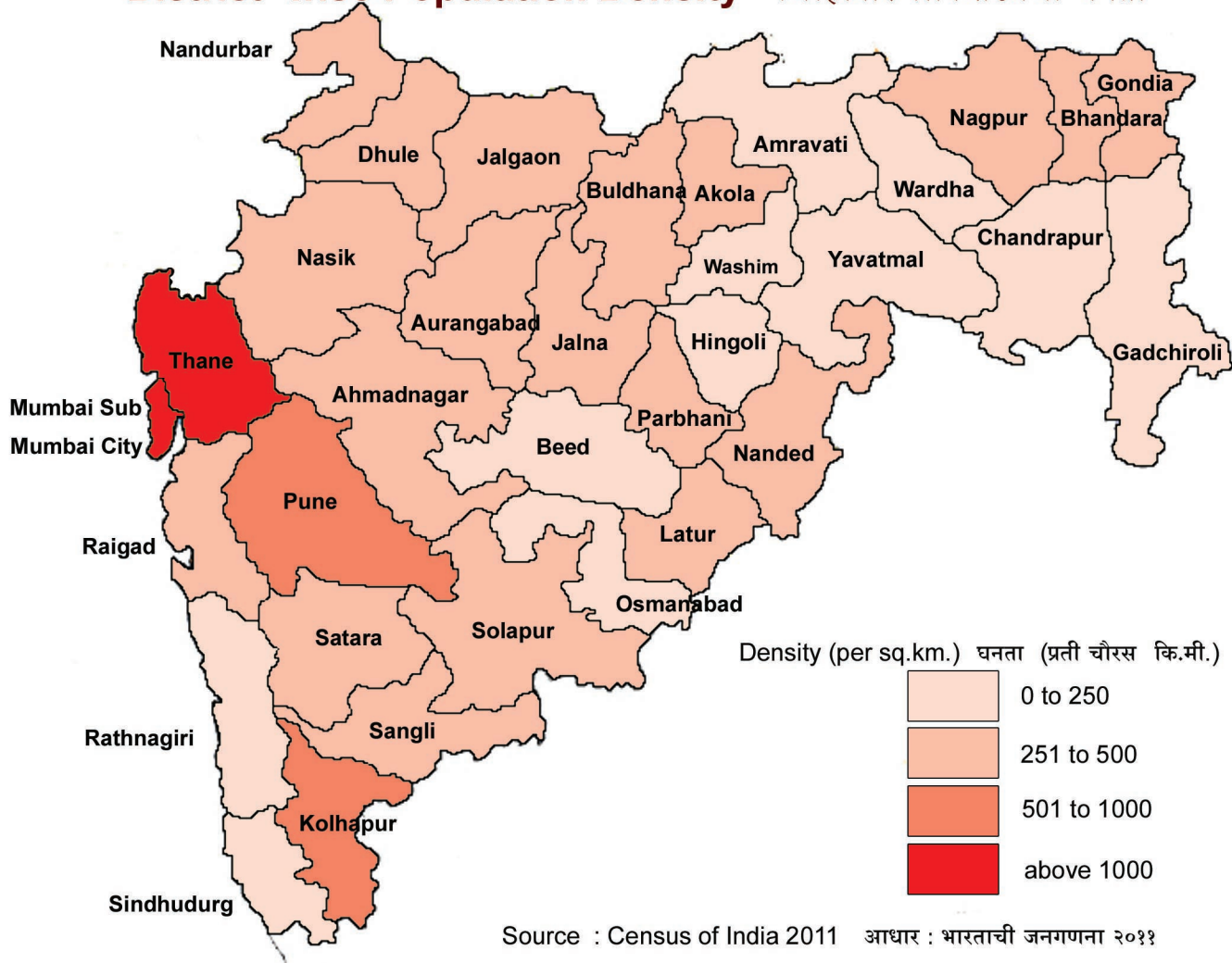
टीप -* कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी

आधार- भारतीय जनगणना, २०११

Note --* Please see the Note on page No.3

Source.-- Census of India, 2011

District- wise Population Density जिल्हावार लोकसंख्येची घनता

Source : Census of India 2011 आधार : भारताची जनगणना २०११

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4

जिल्हावार साक्षरतेचे प्रमाण (टक्के)

DISTRICTWISE PERCENTAGE OF LITERACY

जनगणना / Population Census, 2011

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	साक्षरतेचे प्रमाण (टक्केवारी) Literacy percentage			District (2)	
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)		
1	मुंबई शहर	...	91.48	86.45	89.21	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	...	92.92	86.37	89.91	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	88.72	79.77	84.53	Thane
4	रायगड	...	89.13	76.92	83.14	Raigad
5	रत्नागिरी	...	90.93	74.53	82.18	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	91.58	79.81	85.56	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	90.68	82.00	86.59	Konkan Division
7	नाशिक	...	88.17	76.08	82.31	Nashik
8	धुळे	...	79.50	65.77	72.80	Dhule
9	नंदुरबार	...	72.17	56.47	64.38	Nandurbar
10	जळगाव	...	85.36	70.56	78.20	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	86.82	70.89	79.05	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	84.87	70.66	77.96	Nashik Division
12	पुणे	...	90.84	81.05	86.15	Pune
13	सातारा	...	89.42	76.31	82.87	Satara
14	सांगली	...	88.22	74.59	81.48	Sangli
15	सोलापूर	...	85.03	68.55	77.02	Solapur
16	कोल्हापूर	...	88.57	74.22	81.51	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	88.91	76.20	82.72	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	88.61	77.08	83.07	Rest of Maharashtra

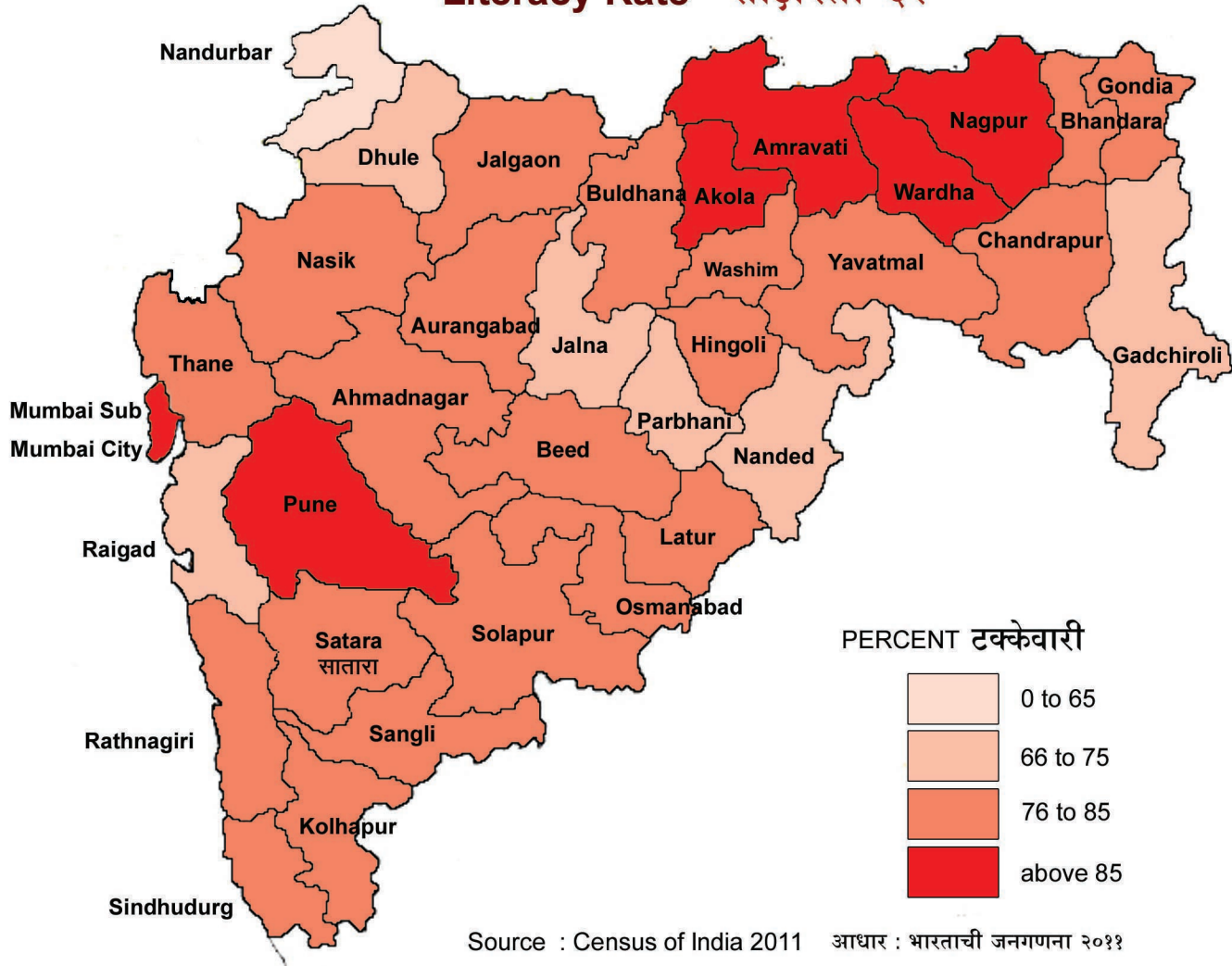
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 - contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	
17	औरंगाबाद	...	87.37	70.08	79.02	Aurangabad
18	जालना	...	81.53	60.95	71.52	Jalna
19	परभणी	...	82.64	63.63	73.34	Parbhani
20	हिंगोली	...	86.94	68.95	78.17	Hingoli
21	बीड	...	85.55	67.82	76.99	Beed
22	नांदेड	...	84.27	66.15	75.45	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	85.84	70.51	78.44	Osmanabad
24	लातूर	...	84.39	69.63	77.26	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	84.94	67.39	76.43	Aurangabad Division
24	बुलढाणा	...	90.54	75.84	83.40	Buldhana
25	अकोला	...	92.34	83.54	88.05	Akola
26	वाशिम	...	90.55	75.48	83.25	Washim
27	अमरावती	...	91.46	83.10	87.38	Amravati
28	यवतमाळ	...	89.41	75.93	82.82	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	90.79	78.96	85.03	Amravati Division
29	वर्धा	...	91.92	81.81	86.99	Wardha
30	नागपूर	...	92.09	84.51	88.39	Nagpur
31	भंडारा	...	90.35	77.08	83.76	Bhandara
32	गोंदिया	...	92.04	77.89	84.95	Gondiya
33	चंद्रपूर	...	86.79	72.97	80.01	Chandrapur
34	गडचिरोली	...	82.31	66.27	74.36	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	90.01	78.85	84.53	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	90.39	78.90	84.77	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य-२०११...		88.38	75.87	82.34	Maharashtra State-2011
	महाराष्ट्र राज्य-२००१...		85.97	67.03	76.88	Maharashtra State-2001
	भारत *	२०११...	80.89	64.64	72.99	India * 2011

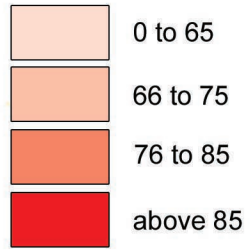
टीप /Note -* कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी /Please see the Note on page No.3

आधार/Source.— भारतीय जनगणना, २०११/Census of India, 2011

Literacy Rate साक्षरता दर

PERCENT टक्केवारी

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.5

१९०१ पासून लोकसंख्येतील दशवार्षिक बदल

DECADAL VARIATION IN POPULATION SINCE 1901

दशक Decade			लोकसंख्येतील दशवार्षिक बदल (टक्केवारी) Percentage decadal variation in population
(1)			(2)
1901-11	+10.74
1911-21	-2.91
1921-31	+14.91
1931-41	+11.99
1941-51	+19.27
1951-61	+23.60
1961-71	+27.45
1971-81	+24.54
1981-91	+25.73
1991-01	+22.73
2010-11	+15.99

आधार - भारतीय जनगणना, २०११

Source.— Census of India, 2011

2. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.6

लोकसंख्या गटानुसार नागरी लोकसंख्या

URBAN POPULATION BY POPULATION SIZE

जनगणना / Population Census, 2011

अनुक्रमांक Serial No.	लोकसंख्येचा गट Population range	एकूण नगरे Number of towns	लोकसंख्या Population	एकूण नागरी लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण Percentage to total urban population	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
1	Below 5,000 पेक्षा कमी	26	1,03,461	0.20
2	5,000—9,999	109	7,86,358	1.55
3	10,000—19,999	134	19,04,249	3.75
4	20,000—49,999	167	53,07,632	10.44
5	50,000—99,999	54	37,47,639	7.38
6	1,00,000 आणि त्यापेक्षा अधिक and above.	...	44	3,89,68,920	76.68
एकूण/Total ...		534	5,08,18,259	100.0	

आधार - भारतीय जनगणना, २०११

Source.— Census of India, 2011

२. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.7

राज्यातील गावांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण/CLASSIFICATION OF VILLAGES IN THE STATE BY POPULATION
जनगणना / Population Census, 2011

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	२०० पेक्षा कमी/Below		200 to 499		500 to 999		District (2)	
		गावांची संख्या Villages (3)	लोकसंख्या (00) (4)	गावांची संख्या Villages (5)	लोकसंख्या (00) (6)	गावांची संख्या Villages (7)	लोकसंख्या (00) (8)		
1	मुंबई शहर	Mumbai City	
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban	
3	ठाणे	...	48	54	236	878	543	4,082	Thane
4	रायगड	...	177	228	564	1,958	598	4,258	Raigad
5	रत्नागिरी	...	108	136	422	1,483	540	3,863	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	37	48	180	660	243	1,808	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	370	465	1,402	4,979	1,924	14,011	Konkan Division
7	नाशिक	...	17	24	150	590	492	3,689	Nashik
8	धुळे	...	5	7	33	122	128	964	Dhule
9	नंदुरबार	...	32	42	102	365	249	1,917	Nandurbar
10	जळगाव	...	23	30	140	528	373	2,793	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	6	8	73	288	321	2,469	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	83	110	498	1,892	1,563	11,832	Nashik Division
12	पुणे	...	106	120	280	986	435	3,261	Pune
13	सातारा	...	108	131	359	1,272	466	3,395	Satara
14	सांगली	...	1	2	40	162	112	837	Sangli
15	सोलापूर	...	9	11	38	139	173	1,313	Solapur
16	कोल्हापूर	...	16	18	124	468	294	2,190	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	240	282	841	3,027	1,480	10,997	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	693	857	2,741	9,897	4,967	36,840	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद	...	59	69	171	627	359	2,705	Aurangabad
18	जालना	...	16	21	57	208	244	1,823	Jalna
19	परभणी	...	12	14	101	386	244	1,831	Parbhani
20	हिंगोली	...	25	23	69	242	185	1,391	Hingoli
21	बीड	...	15	18	148	544	409	3,031	Beed
22	नांदेड	...	32	35	157	586	415	3,149	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	6	6	61	233	173	1,296	Osmanabad
24	लातूर	...	11	16	66	242	204	1,543	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	176	202	830	3,068	2,233	16,770	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	...	80	69	158	545	334	2,491	Buldhana
26	अकोला	...	96	89	169	604	265	1,930	Akola
27	वाशिम	...	40	43	73	269	194	1,469	Washim
28	अमरावती	...	222	195	359	1,272	462	3,325	Amravati
29	यवतमाळ	...	139	131	334	1,186	599	4,349	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	577	528	1093	3,876	1,854	13,563	Amravati Division
30	वर्धा	...	183	133	221	782	308	2,196	Wardha
31	नागपूर	...	246	199	449	1,574	512	3,647	Nagpur
32	भंडारा	...	64	63	118	415	227	1,701	Bhandara
33	गोंदिया	...	52	56	121	430	272	2,016	Gondia
34	चंद्रपूर	...	143	156	383	1,350	457	3,316	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	448	493	466	1,540	314	2,185	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	1,136	1,100	1,758	6,090	2,090	15,061	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	1,713	1,628	2,851	9,966	3,944	28,624	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	...	2,582	2,687	6,422	22,931	11,144	82,234	Maharashtra State

तक्का क्रमांक/TABLE No. 2.7—contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	1000 to 1999		2000 to 4999		5000 to 9999		District (2)
		गावांची संख्या Villages (9)	लोकसंख्या (00) (10)	गावांची संख्या Villages (11)	लोकसंख्या (00) (12)	गावांची संख्या Villages (13)	लोकसंख्या (00) (14)	
1	मुंबई शहर	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	556	275	7,863	31	2,009	Thane
4	रायगड	...	366	139	4,095	16	1,062	Raigad
5	रत्नागिरी	...	344	113	3,114	4	231	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	211	66	1,763	2	116	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	1477	593	16,836	53	3,418	Konkan Division
7	नाशिक	...	697	481	13,838	65	4,250	Nashik
8	धुळे	...	243	222	6,644	34	2,269	Dhule
9	नंदुरबार	...	341	189	5,290	15	980	Nandurbar
10	जळगाव	...	530	326	9,694	79	5,489	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	557	498	15,198	103	6,925	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	2,368	1,716	50,664	296	19,912	Nashik Division
12	पुणे	...	493	407	12,348	96	6,402	Pune
13	सातारा	...	429	298	8,934	51	3,370	Satara
14	सांगली	...	238	223	6,847	86	5,757	Sangli
15	सोलापूर	...	384	434	13,267	87	5,809	Solapur
16	कोल्हापूर	...	363	288	8,790	83	5,568	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	1,907	1,650	50,185	403	26,906	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	5,752	3,959	1,17,684	752	50,237	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद	...	423	6,063	252	7,415	41	2,706	Aurangabad
18	जालना	...	411	5,795	201	5,560	23	1,556	Jalna
19	परभणी	...	271	3,858	181	5,007	18	1,180	Parbhani
20	हिंगोली	...	257	3,640	124	3,374	11	788	Hingoli
21	बीड	...	475	6,688	276	7,841	27	1,724	Beed
22	नांदेड	...	570	8,100	325	9,173	35	2,295	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	279	4,025	165	4,862	37	2,470	Osmanabad
24	लातूर	...	335	4,855	266	7,649	35	2,369	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	3,021	43,024	1,790	50,880	227	15,088	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	...	442	6,295	236	6,793	36	2,434	Buldhana
26	अकोला	...	209	2894	96	2,915	24	1,571	Akola
27	वाशिम	...	265	3,700	115	3,375	8	501	Washim
28	अमरावती	...	398	5,480	155	4,422	26	1,859	Amravati
29	यवतमाळ	...	534	7,492	217	5,979	25	1,722	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	1,848	25,863	819	23,484	119	8,086	Amravati Division
30	वर्धा	...	182	2,459	62	1,817	13	852	Wardha
31	नागपूर	...	279	3,866	97	2,868	29	2,017	Nagpur
32	भंडारा	...	231	3,208	120	3,446	9	603	Bhandara
33	गोंदिया	...	282	3,893	146	3,807	10	674	Gondia
34	चंद्रपूर	...	340	4,645	125	3,553	11	755	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	221	2,980	52	1,559	5	323	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	1,535	21,141	602	17,051	77	5,224	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	3,383	47,004	1,421	40,535	196	13,311	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	...	12,156	1,72,030	7,170	2,09,100	1,175	78,636	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.7—contd.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	10,000 आणि त्यापेक्षा अधिक/ and above		एकूण/Total		ओसाड गावांची संख्या Number of un-inhabited Villages	District (2)
		गावांची संख्या Number of Villages	लोकसंख्या Population (00)	गावांची संख्या Number of Villages	लोकसंख्या Population (00)		
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
1	मुंबई शहर	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	15	2,675	1,704	25,455	Thane
4	रायगड	...	0	0	1,860	16,640	Raigad
5	रत्नागिरी	...	0	0	1,531	13,513	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	1	145	740	7,426	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	16	2,820	5,835	63,035	Konkan Division
7	नाशिक	...	17	2,736	1,919	35,098	Nashik
8	धुळे	...	9	1,324	674	14,798	Dhule
9	नंदुरबार	...	2	211	930	13,728	Nandurbar
10	जळगाव	...	16	2,721	1,487	28,872	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	23	3,465	1,581	36,305	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	67	10,457	6,591	1,28,802	Nashik Division
12	पुणे	...	35	6,599	1,852	36,782	Pune
13	सातारा	...	8	1,105	1,719	24,334	Satara
14	सांगली	...	25	3,950	725	21,028	Sangli
15	सोलापूर	...	18	2,988	1,143	29,187	Solapur
16	कोल्हापूर	...	27	4,190	1,195	26,460	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	113	18,832	6,634	1,37,790	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	196	32,109	19,060	3,29,627	Rest of Maharashtra

17	औरंगाबाद	...	9	1,225	1,314	20,811	N.A.	Aurangabad
18	जालना	...	6	853	958	15,816	N.A.	Jalna
19	परभणी	...	3	387	830	12,663	N.A.	Parbhani
20	हिंगोली	...	4	528	675	9,986	N.A.	Hingoli
21	बीड	...	7	860	1,357	20,708	N.A.	Beed
22	नांदेड	...	7	1,136	1,541	24,474	N.A.	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	7	874	728	13,765	N.A.	Osmanabad
24	लातूर	...	11	1,618	928	18,292	N.A.	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	54	7,482	8,331	1,36,515	N.A.	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	...	14	1,748	1,300	20,374	N.A.	Buldhana
26	अकोला	...	5	938	864	10,942	N.A.	Akola
27	वाशिम	...	3	500	698	9,857	N.A.	Washim
28	अमरावती	...	15	1,958	1,637	18,512	N.A.	Amravati
29	यवतमाळ	...	5	883	1,833	21,742	N.A.	Yavatmal
	अमरावती विभाग	...	42	6,028	6,352	81,427	N.A.	Amravati Division
30	वर्धा	...	4	536	973	8,775	N.A.	Wardha
31	नागपूर	...	5	578	1,617	14,748	N.A.	Nagpur
32	भंडारा	...	2	229	771	9,665	N.A.	Bhandara
33	गोंदिया	...	0	0	883	10,966	N.A.	Gondia
34	चंद्रपूर	...	4	514	1,463	14,289	N.A.	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	3	468	1,509	9,549	N.A.	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	...	18	2,324	7,216	67,992	N.A.	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	...	60	8,352	13,568	1,49,419	N.A.	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	...	310	47,944	40,959	6,15,561	N.A.	Maharashtra State

आधार - भारताची जनगणना, २०११

Source— Census of India, 2011

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.8

एक लाख किंवा अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे/शहर संकुले
CITIES/URBAN AGGLOMERATIONS (UAs) WITH POPULATION
OF 1,00,000 OR ABOVE

जनगणना / Population Census, 2011

अनुक्रमांक Serial No. (1)	शहर/शहर संकुलाचे नाव (2)	लोकसंख्या(हजारत) Population (in thousand) (3)	Name of City/UA (2)
1.	बृहन्मुंबई शहर संकुल	18,395	Brihan Mumbai Urban Agglomeration
	(अ) बृहन्मुंबई (म.न.पा.)	12,442	(a) Brihan Mumbai (M. Corpn.)
	ठाणे जिल्ह्यात अंतर्भूत असलेले	5,951	Constituent in Thane District
	(अ) कल्याण-डोंबिवली (म.न.पा.)	1,247	(a) Kalyan-Dombivli (M. Corpn.)
	(आ) ठाणे (म.न.पा.)	1,841	(b) Thane (M. Corpn.)
	(इ) उल्हासनगर (म.न.पा.)	506	(c) Ulhasnagar (M. Corpn.)
	(ई) नवी मुंबई (म.न.पा.)	1,121	(d) Navi Mumbai (M. Corpn.)
	(उ) मीरा-भाईंदर (न.प.)	809	(e) Mira Bhayandar (M.)
	(ऊ) अंबरनाथ (न.प.)	253	(f) Ambernath (M.)
	(ए) बदलापूर (न.प.)	174	(g) Badlapur (M.)
2.	पुणे शहर संकुल	5,058	Pune Urban Agglomeration
	(अ) पुणे (म.न.पा.)	3,124	(a) Pune (M. Corpn.)
	(आ) पिंपरी-चिंचवड (म.न.पा.)	1,728	(b) Pimpri-Chinchwad(M. Corpn.)
	(इ) पुणे (कटक मंडळ)	72	(c) Pune (Cantonment)
	(ई) खडकी (कटक मंडळ)	79	(d) Khadki (Cantonment)
	(उ) देहू रोड (कटक मंडळ)	49	(e) Dehu Road (Cantonment)
	(ऊ) देहू (गणना शहर)	6	(f) Dehu (C.T.)
3.	नागपूर शहर संकुल	2,498	Nagpur Urban Agglomeration
	(अ) नागपूर (म.न.पा.)	2,406	(a) Nagpur (M. Corpn.)
	(आ) वाडी (गणना शहर)	54	(b) Wadi (C.T.)
	(इ) डिगडोह (गणना शहर)	38	(c) Digidoh (C.T.)
4	नाशिक शहर संकुल	1,562	Nashik Urban Agglomeration
	(अ) नाशिक (म.न.पा.)	1,486	(a) Nashik (M. Corpn.)
	(आ) देवळाली (कटक मंडळ)	54	(b) Deolali (Cantonment)
	(इ) भगूर (न.प.)	12	(c) Bhagur (M)
	(ई) एकलहरे (गणना शहर)	9	(d) Eklahare (C.T.)
5	सोलापूर (म.न.पा.)	952	Solapur (M. Corpn.)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.8 -- contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
6	औरंगाबाद शहर संकुल	1,193	Aurangabad Urban Agglomeration
	(अ) औरंगाबाद (म.न.पा.)	1,175	(a) Aurangabad (M. Corpn.)
	(आ) औरंगाबाद (कटक मंडळ)	18	(b) Aurangabad (Cantonment)
7.	अमरावती (म.न.पा.)	647	Amravati (M. Corpn.)
8.	कोल्हापूर शहर संकुल	562	Kolhapur Urban Agglomeration
	(अ) कोल्हापूर (म.न.पा.)	549	(a) Kolhapur (M.Corpn)
	(आ) गांधीनगर (गणना शहर)	13	(b) Gandhinagar (C.T.)
9.	भिवंडी शहर संकुल	736	Bhiwandi Urban Agglomeration
	(अ) भिवंडी (न.प.)	710	(a) Bhiwandi (M.)
	(आ) खोनी (गणना शहर)	26	(b) Khoni (C.T.)
10.	सांगली शहर संकुल	514	Sangli Urban Agglomeration
	(अ) सांगली/मिरज/कुपवाड(म.न.पा.)	503	(a) Sangli/Miraj/Kupwad(M.Corpn)
	(आ) माधवनगर (गणना शहर)	11	(b) Madhavnagar (C.T.)
11.	मालेगाव शहर संकुल	577	Malegaon Urban Agglomeration
	(अ) मालेगाव (म.न.पा.)+(हद्दवाढ.)	481	(a) Malegaon (M.Corpn)+(O.G.)
	(१) मालेगाव (म.न.पा.)	471	(1) Malegaon (M.)
	(२) दरेगाव (हद्दवाढ.)	4	(2) Daregaon (O.G.)
	(३) भाईगाव (हद्दवाढ.)	6	(3) Bhaigaon (O.G.)
	(आ) सोयागांव (न.प.)	34	(b) Soyagaon (M.))
	(इ) ध्यान (न.प.)	49	(c) Dhyane (M.)
	(ई) माल्डे (न.प.)	12	(d) Malde (M.)
12.	अकोला (न.प.)	426	Akola (M.)
13.	नांदेड-वाघाळा (म.न.पा.)	550	Nanded-Waghala (M.Corpn)
14.	धुळे (न.प.)	376	Dhule (M.)
15.	जळगाव (न.प.)	460	Jalgaon (M.)
16.	इचलकरंजी शहर संकुल	325	Ichalkaranji Urban Agglomeration
	(अ) इचलकरंजी (न.प.)	287	(a) Ichalkaranji (M.)
	(आ) कबनूर (गणना शहर)	38	(b) Kabnur (C.T.)
17.	चंद्रपूर (न.प.)	320	Chandrapur (M.)
18.	अहमदनगर शहर संकुल	380	Ahmednagar Urban Agglomeration
	(अ) अहमदनगर (न.प.)	351	(a) Ahmednagar (M.)
	(आ) अहमदनगर (कटक मंडळ)	29	(b) Ahmednagar (Cant.)
19.	लातूर (न.प.)	383	Latur (M.)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.8 -- *concl'd.*

(1)	(2)	(3)	(2)
20. परभणी (न.प.)		307	Parbhani (M.)
21. जालना (न.प.)		286	Jalna (M.)
22. भुसावळ शहर संकुल		204	Bhusawal Urban Agglomeration
(अ) भुसावळ (न.प.)		187	(a) Bhusawal (M.)
(आ) कन्दारी (गणना शहर)		16	(b) Kanadri (C.T.)
23. कामटी शहर संकुल		136	Kamptee Urban Agglomeration
(अ) कामटी (न.प.)		87	(a) Kamptee (M.)
(आ) कन्हान पिपरी (गणना शहर)		23	(b) Kanhan Pipri (C.T.)
(इ) टेकाडी (गणना शहर)		14	(c) Tekadi (C.T.)
(ई) कामटी (कटक मंडळ)		12	(d) Kamptee (Cantt.)
24. यवतमाळ शहर संकुल		138	Yavatmal Urban Agglomeration
(अ) यवतमाळ (न.प.)		117	(a) Yavatmal (M.)
(आ) उमरखेड (गणना शहर)		22	(b) Umarchhed (C.T.)
25. बीड (न.प.)		147	Beed (M.)
26. गोंदिया (न.प.)		133	Gondiya (M.)
27. वर्धा (न.प.)		106	Wardha (M.)
28 सातारा शहर संकुल		149	Satara Urban Agglomeration
(अ) सातारा (न.प.)		120	(a) Satara (M.)
(आ) कारंजे (कटक मंडळ)		29	(b) Karanje (Cantt.)
29. अचलपूर (न.प.)		112	Achalpur (M.)
30. बारशी (न.प.)		119	Barshi (M.)
31. पनवेल (न.प.)		180	Panvel (M.)
32. नंदूरबार(न.प.)		111	Nandurbar (M.)
33.हिंगणघाट (न.प.)		102	Hinganghat (M.)
34. नवीमुंबई पनवेल रायगड (गणना शहर)		195	New mumbai Panvel Raigad (C.T.)
35. उदगीर (न.प.)		104	udgir (M.)
36. उस्मानाबाद (न.प.)		112	Osmanaabad (M.)
37. वसई विरार (म.न.पा.)		1222	Vasai Virar (M.Corpn)
एकूण ...		39,776	... Total

म.न.पा.= महानगरपालिका/M. Corp.= Municipal Corporation

न.प.= नगरपरिषद्/M.= Municipality. C.T.- गणना शहर/Census Town

टीप - आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा
जुळतीलच असे नाही.

Note.— Details may not add to the totals
due to rounding.

आधार - भारताची जनगणना २०११

Source.—Census of India 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.9

काम करणा-यांचे व न करणा-यांचे वर्गीकरण

CLASSIFICATION OF WORKERS AND NON-WORKERS

जनगणना / Population Census, 2011

(हजारात/In thousand)

अनुक्रमांक	बाब	महाराष्ट्र	
Sr. No.		Maharashtra	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	शेतकरी ...	11,478	Cultivators
2	शेतमजूर ...	11,069	Agricultural labourers
3	घरगुती उद्योग ...	991	Household industry
4	इतर सेवा ...	20,225	Other Services
	एकूण-मुख्यतः काम करणारे ...	43,763	Total — main workers
	सीमांतिक कामगार ...	5,665	Marginal workers
	एकूण-काम न करणारे ...	62,946	Total — non-workers
	एकूण -काम करणारे आणि न करणारे	1,12,374	Total — workers and non-workers

आधार - भारतीय जनगणना, २०११

Source — Census of India, 2011

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.10

काम न करणा-या व्यक्तींचे कार्यप्रकारानुसार वर्गीकरण

CLASSIFICATION OF PERSONS NOT AT WORK BY TYPE OF ACTIVITY

जनगणना / Population Census, 2001

(हजारात/In thousand)

कार्यप्रकार	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total			Type of activity
	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(1)
पूर्ण वेळ विद्यार्थी ...	7,324	5,891	13,215	5,793	4,924	10,716	13,116	10,815	23,931	Full time students
घरकाम करणारे ...	123	3,478	3,601	121	7,675	7,796	244	11,153	11,397	Household duties
अवलंबून असणारे व बालके ...	5,041	5,697	10,738	3,042	3,468	6,510	8,083	9,165	17,248	Dependents and infants
इतर ...	622	340	962	1,483	684	2,167	2,105	1,024	3,129	Others
एकूण ...	13,110	15,406	28,516	10,438	16,751	27,189	23,549	32,157	55,705	... Total

आधार - भारताची जनगणना, २००१

Source— Census of India, 2001

तत्ता क्रमांक/TABLE No. 2.11

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्का क्रमांक/TABLE No. 2.11

अनुसूचित जाती आणि जमाती यांची लोकसंख्या/POPULATION OF S.C. AND S.T. 2011

(संख्या/Number)

अनु क्रमांक Serial No.	जिल्हा	अनुसूचित जाती Scheduled Castes	अनुसूचित जमाती Scheduled Tribes	एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage to total population		साक्षर लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी प्रमाण Literate population percentage to total Population		District	
				अनु.जाती S.C.	अनु.जमाती S.T.	अनु.जाती S.C.	अनु.जमाती S.T.		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)	
1	मुंबई शहर	...	2,19,934	25,093	7.13	0.81	87.48	83.41	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	...	5,83,302	1,04,560	6.23	1.12	85.32	82.05	Mumbai Suburban
3	ठाणे	...	7,30,089	15,42,451	6.60	13.95	84.73	58.87	Thane
4	रायगड	...	1,34,952	3,05,125	5.12	11.58	86.31	57.59	Raigad
5	रत्नागिरी	...	66,948	20,374	4.15	1.26	82.53	65.12	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	55,586	6,976	6.54	0.82	80.72	81.92	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	17,90,811	20,04,579	6.26	7.01	85.17	60.43	Konkan Division
7	नाशिक	...	5,54,687	15,64,369	9.08	25.62	82.55	66.56	Nashik
8	धुळे	...	1,27,571	6,47,315	6.22	31.56	75.40	50.91	Dhule
9	नंदुरबार	...	47,985	11,41,933	2.91	69.28	76.91	55.03	Nandurbar
10	जळगाव	...	3,89,273	6,04,367	9.20	14.29	73.71	58.85	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	5,73,698	3,78,230	12.63	8.33	76.52	62.24	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	16,93,214	43,36,214	9.11	23.34	77.77	59.74	Nashik Division
12	पुणे	...	11,80,703	3,48,876	12.52	3.70	81.59	73.11	Pune
13	सातारा	...	3,23,236	29,635	10.76	0.99	79.46	73.03	Satara
14	सांगली	...	3,53,093	18,333	12.51	0.65	78.00	76.16	Sangli
15	सोलापूर	...	6,49,745	77,592	15.05	1.80	72.48	70.54	Solapur

16	कोल्हापूर	5,04,461	30,206	13.01	0.78	77.79	79.99	Kolhapur
	पुणे विभाग	30,11,238	5,04,642	12.84	2.15	78.34	73.24	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	64,95,263	68,45,435	9.20	9.69	80.10	60.96	Rest of Maharashtra
17	औरंगाबाद	5,39,368	1,43,366	14.57	3.87	76.06	62.84	Aurangabad
18	जालना	2,72,266	42,263	13.90	2.16	66.20	64.84	Jalna
19	परभणी	2,47,308	40,514	13.47	2.21	69.38	66.72	Parbhani
20	हिंगोली	1,82,565	1,11,954	15.51	9.51	75.46	72.22	Hingoli
21	बीड	3,51,254	32,722	13.59	1.27	73.02	68.90	Beed
22	नांदेड	6,40,483	2,81,695	19.05	8.38	73.19	70.56	Nanded
23	उस्मानाबाद	265,184	36,039	16.00	2.17	73.52	68.25	Osmanabad
24	लातूर	4,80,913	57,488	19.60	2.34	72.55	72.30	Latur
	औरंगाबाद विभाग	29,79,341	7,46,041	15.91	3.98	72.81	68.80	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	4,70,895	1,24,837	18.21	4.83	78.56	68.59	Buldhana
26	अकोला	3,64,059	1,00,280	20.07	5.53	83.19	79.20	Akola
27	वाशिम	2,29,462	80,471	19.17	6.72	80.50	74.74	Washim
28	अमरावती	5,06,374	4,04,128	17.53	13.99	84.57	75.05	Amravati
29	यवतमाळ	3,28,518	5,14,057	11.85	18.54	82.80	76.13	Yavatmal
	अमरावती विभाग	18,99,308	12,23,773	16.87	10.87	82.05	75.20	Amravati Division
30	वर्धा	1,88,830	1,49,507	14.52	11.49	86.60	78.93	Wardha
31	नागपूर	8,67,713	4,37,571	18.65	9.40	88.49	82.24	Nagpur
32	भंडारा	2,00,372	88,886	16.69	7.41	85.60	79.25	Bhandara
33	गोंदिया	1,75,961	2,14,253	13.31	16.20	87.15	79.04	Gondiya
34	चंद्रपूर	3,48,365	3,89,441	15.80	17.67	82.25	73.77	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,20,745	4,15,306	11.25	33.71	78.81	68.03	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	19,01,986	16,94,964	16.18	14.42	86.11	75.98	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	38,01,294	29,18,737	16.52	12.68	84.10	75.66	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	1,32,75,898	1,05,10,213	11.81	9.35	79.66	65.73	Maharashtra State
	भारत + ...	20,13,78,086	10,42,81,034	16.63	8.61	66.07	58.96	India +

35

टीप -- (१) + कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी

Note-- (1) +Please see the Note on page No.3

आधार - भारतीय जनगणना, २०११ प्राथमिक जनगणना सारांश (अंतिम) Source.—Census of India 2011 Primary Census Abstract (Final)

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/
तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील अपंगांची प्रकारानुसार संख्या/
जनगणना /

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	अंध Blind (3)	पांगळे Crippled (4)	मूक Speech (5)	कर्णबधीर Hearing (6)	मतिमंद Mental Retardation (7)	
1	मुंबई शहर	...	27,551	8,746	14,941	21,378	4,781
2	मुंबई उपनगर	...	61,269	23,117	34,992	57,586	10,460
3	ठाणे	...	34,361	29,852	63,634	42,378	11,368
4	रायगड	...	9,633	11,184	10,569	9,843	3,287
5	रत्नागिरी	...	6,926	9,509	2,365	4,807	2,748
6	सिंधुदुर्ग	...	3,155	5,282	4,571	3,032	1,709
	कोकण विभाग	...	1,42,895	87,690	1,31,072	1,39,024	34,353
7	नाशिक	...	20,014	28,828	12,269	17,691	7,100
8	धुळे	...	8,995	9,384	12,123	8,797	2,547
9	नंदुरबार	...	4,726	6,134	2,834	4 773	1,763
10	जळगाव	...	25,890	24,313	25,133	21,766	6,353
11	अहमदनगर	...	20,198	25,579	20,310	17,888	7,099
	नाशिक विभाग	...	79,823	94,238	72,669	70,915	24,862
12	पुणे	...	38,181	39,441	44,372	40,013	11,128
13	सातारा	...	12,706	17,483	24,643	14,055	5,401
14	सांगली	...	17,527	14,155	17,170	16,078	5,268
15	सोलापूर	...	32,920	24,172	7,805	16,148	8,216
16	कोल्हापूर	...	16,850	17,151	28,260	15,422	5,721
	पुणे विभाग	...	1,18,184	1,12,402	1,22,250	1,01,716	35,734
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	3,40,902	2,94,330	3,25,991	3,11,655	94,949

AREA AND POPULATION

TABLE No. 2.12

DISABLED POPULATION IN MAHARASHTRA STATE BY TYPE OF DISABILITY
Population Census, 2011

मनोरुग्ण Mental illness (8)	इतर Any Other (9)	बहुविकलांग Multiple Disability (10)	एकूण Total (11)	एकूण लोकसंख्येशी % % to total population (12)	District (2)
1,559	15,493	3,628	98,077	3.18	Mumbai City
3,741	42,271	8,907	2,42,343	2.59	Mumbai Suburban
5,140	54,755	10,269	2,51,757	2.28	Thane
1,220	10,156	3,409	59,301	2.25	Raigad
1,311	3,139	3,237	34,042	2.11	Ratnagiri
866	3,045	1,805	23,465	2.76	Sindhudurg
13,837	1,28,859	31,255	7,08,985	2.48	Konkan Division
2,482	19,695	7,589	1,15,668	1.89	Nashik
735	12,212	2,445	57,238	2.79	Dhule
602	5,462	1,471	27,765	1.68	Nandurbar
1,714	25,553	7,004	1,37,726	3.26	Jalgaon
2,346	19,311	7,717	1,20,448	2.65	Ahmednagar
7,879	82,233	26,226	4,58,845	2.47	Nashik Division
5,524	41,022	10,201	2,29,882	2.44	Pune
1,715	16,014	5,070	97,087	3.23	Satara
1,711	15,252	5,305	92,466	3.28	Sangli
1,852	17,264	7,378	1,15,755	2.68	Solapur
1,726	19,270	5,527	1,09,927	2.84	Kolhapur
12,528	1,08,822	33,481	6,45,117	2.75	Pune Division
34,244	3,19,914	90,962	18,12,947	2.57	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक २.१२ / ...पुढे चालू

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
17	औरंगाबाद ...	30,953	18,618	7,548	13,623	5,882
18	जालना ...	10,043	12,565	16,651	7,754	2,861
19	परभणी ...	13,635	12,130	10,278	9,574	2,791
20	हिंगोली ...	5,455	8,707	4,038	3,342	1,791
21	बीड ...	10,848	18,398	4,781	7,513	4,178
22	नांदेड ...	16,628	18,543	14,149	14,031	4,734
23	उस्मानाबाद ...	9,176	14,091	4,281	7,530	2,849
24	लातूर ...	9,888	13,936	18,052	9,329	3,483
	औरंगाबाद विभाग	1,06,626	1,16,988	79,778	72,696	28,569
25	बुलढाणा ...	13,074	21,248	7,647	8,836	4,454
26	अकोला ...	8,127	11,532	5,283	6,883	2,803
27	वाशिम ...	6,535	8,542	2,888	4,329	1,785
28	अमरावती ...	20,113	18,668	3,819	10,239	4,504
29	यवतमाळ ...	12,557	18,211	6,316	8,950	3,811
	अमरावती विभाग	60,406	78,201	25,953	39,237	17,357
30	वर्धा ...	6,682	8,118	1,401	4,079	2,025
31	नागपूर ...	22,386	17,727	16,235	18,651	7,367
32	भंडारा ...	9,566	7,164	8,684	6,462	2,695
33	गोंदिया ...	3,159	6,844	4,336	3,264	2,000
34	चंद्रपूर ...	19,855	13,156	9,321	13,755	3,898
35	गडचिरोली ...	4470	5,890	1,911	3,472	1,349
	नागपूर विभाग	66,118	58,899	41,888	49,683	19,334
	विदर्भ विभाग	1,26,524	1,37,100	67,841	88,920	36,691
	महाराष्ट्र राज्य	5,74,052	5,48,418	4,73,610	4,73,271	1,60,209

TABLE No. 2.12 -- *contd.*

(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1,557	15,079	5,939	99,199	2.68	Aurangabad
9,50	12,441	3,456	66,721	3.41	Jalna
819	9,849	3,322	62,298	3.39	Parbhani
582	4,439	2,225	30,579	2.60	Hingoli
1,333	8,109	4,708	59,868	2.32	Beed
1,307	17,414	5,487	92,293	2.75	Nanded
839	8,382	3,344	50,492	3.05	Osmanabad
831	16,476	3,932	75,927	3.09	Latur
8,218	92,189	32,313	5,37,377	2.87	Aurangabad Division
1,725	10,927	5,457	73,368	2.84	Buldhana
1,274	7,508	3,125	46,535	2.57	Akola
755	4,925	2,496	32,255	2.69	Washim
2,512	11,183	5,592	76,630	2.65	Amravati
1,950	10,604	5,039	67,438	2.43	Yavatmal
8,216	45,147	21,709	2,96,226	2.63	Amravati Division
1,318	2,809	2,809	29,241	2.25	Wardha
3,036	22,015	6,524	1,13,941	2.45	Nagpur
718	7,310	2,100	44,699	3.72	Bhandara
634	4,454	1,881	26,572	2.01	Gondia
1,676	12,701	4,041	78,403	3.56	Chandrapur
693	4,197	2,004	23,986	2.24	Gadchiroli
8,075	53,486	19,359	3,16,842	2.70	Nagpur Division
16,291	98,633	41,068	6,13,068	2.66	Vidharbha Division
58,753	5,10,736	1,64,343	29,63,392	2.64	Maharashtra State

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.13

वयोगटानुसार लोकसंख्या/POPULATION ACCORDING TO AGE GROUPS

जनगणना / Population Census, 2011

(हजारत/In thousand)

एकूण/ग्रामीण/नागरी Total/Rural/Urban (1)	एकूण लोकसंख्या/Total population				संचयी टक्केवारी Cumulative percentage (6)	
	वय-गट Age-group (2)	पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)		
एकूण/Total	...	0—9	10,118	9,065	19,183	17.07
		10—14	5,662	5,072	10,735	26.62
		15—19	5,710	4,917	10,627	36.08
		20—24	5,845	5,246	11,091	45.95
		25—29	5,273	4,875	10,147	54.98
		30—34	4,536	4,260	8,796	62.81
		35—39	4,209	4,038	8,247	70.15
		40—44	3,745	3,451	7,196	76.55
		45—49	3116	2,916	6,032	81.92
		50—54	2,581	2,338	4,919	86.30
		55—59	1,974	1,912	3,886	89.75
		60—64	1,717	1,926	3,642	92.99
		65—69	1,440	1,638	3,078	95.73
		70—74	1,039	1,104	2,143	97.64
		75—79	515	547	1,063	98.59
		80+	542	638	1,180	99.64
वय माहीत नसलेले/Age not known			219	188	408	100.00
एकूण/Total	...		58,243	54,131	1,12,374

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.13- contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
ग्रामीण/Rural	...	0—9	5840	5,228	11,068	17.98
		10—14	3,288	2,968	6,256	28.14
		15—19	3,209	2,770	5,980	37.86
		20—24	3,018	2,747	5,765	47.22
		25—29	2,589	2,436	5,025	55.39
		30—34	2,219	2,176	4,395	62.53
		35—39	2,111	2,112	4,223	69.39
		40—44	1,925	1,839	3,764	75.50
		45—49	1,607	1,560	3,167	80.65
		50—54	1,345	1,275	2,620	84.90
		55—59	1,039	1,078	2,117	88.34
		60—64	971	1,185	2,155	91.84
		65—69	920	1,089	2,009	95.11
		70—74	685	726	1,411	97.40
		75—79	324	341	665	98.48
		80+	339	390	729	99.67
वय माहीत नसलेले/Age not known			109	97	206	100.00
एकूण/Total	...		31,539	30,017	61,556
नागरी/Urban	...	0—9	4,278	3,837	8,114	15.97
		10—14	2,374	2,104	4,478	24.78
		15—19	2,501	2,146	4,648	33.93
		20—24	2,827	2,499	5,326	44.41
		25—29	2,683	2,439	5,122	54.48
		30—34	2,318	2,084	4,401	63.15
		35—39	2,098	1,926	4,024	71.06
		40—44	1,820	1,613	3,433	77.82
		45—49	1,509	1,356	2,865	83.46
		50—54	1,236	1,063	2,299	87.98
		55—59	935	833	1,769	91.46
		60—64	746	741	1,487	94.39
		65—69	520	549	1,069	96.49
		70—74	355	377	732	97.93
		75—79	191	207	398	98.72
		80+	203	248	451	99.60
वय माहीत नसलेले/Age not known			111	91	202	100.00
एकूण/Total	26,704	24,114	50,818

आधार - भारतीय जनगणना, २०११

Source — Census of India, 2011

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.14

धर्मानुसार लोकसंख्या

POPULATION BY RELIGION

जनगणना / Population Census, 2001

अनुक्रमांक Serial No.	धर्म		लोकसंख्या Population	Religion
(1)	(2)		(3)	(2)
1	बौद्ध	58,38,710	Buddhist
2	ख्रिश्चन	10,58,313	Christian
3	हिंदू	..	7,78,59,385	Hindu
4	जेन	..	13,01,843	Jain
5	मुस्लिम	..	1,02,70,485	Muslim
6	शीख	2,15,337	Sikh
7	धर्म न सांगितलेले	97,713	Religion not stated
8	इतर	2,36,841	Others
	एकूण	..	9,68,78,627	Total

आधार — भारतीय जनगणना, २००१

Source — Census of India, 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.15

२०२६ पर्यंतची वार्षिक अंदाजित लोकसंख्या

ANNUAL ESTIMATES OF POPULATION UP TO 2026

(आकडे हजारात/Figures in thousand)

वर्ष Year (1)	भारत/India *	महाराष्ट्र/Maharashtra
	१ऑक्टोबर 1st October (2)	१ ऑक्टोबर 1st October (3)
2012	12,21,839	1,13,023
2013	12,37,638	1,14,321
2014	12,53,748	1,15,638
2015	12,68,576	1,16,866
2016	12,84,216	1,18,149
2017	12,98,982	1,19,380
2018	13,13,035	1,20,570
2019	13,27,318	1,21,766
2020	13,41,255	1,22,930
2021	13,54,852	1,24,063
2022	13,68,132	1,25,170
2023	13,81,090	1,26,248
2024	13,93,667	1,27,291
2025	14,05,833	1,28,290
2026	14,17,888	1,29,273

टीप -* कृपया पृष्ठ क्र.३ वरील टीप पहावी

Note-- * Please see the Note on page No.3.

आधार— भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय, भारत

Source — Office of the Registrar-General, India

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.16

राज्यात स्थलांतरित झालेल्या स्त्री-पुरुषांची स्थलांतराच्या कारणानुसार संख्या

NO. OF IN MIGRANTS IN THE STATE BY SEX AND REASONS FOR MIGRATION

जनगणना / Population Census, 2001

(हजारात/In thousand)

स्थलांतराचे कारण (1)	पुरुष, स्त्रिया, एकूण (2)	महाराष्ट्र/Maharashtra			Male, Female, Total (2)	Reasons for migration (1)	
		ग्रामीण Rural (3)	नागरी Urban (4)	एकूण Total (5)			
1. रोजगार	पुरुष	1,413	4,820	6232	M	Employment	
	स्त्रिया	377	296	673	F		
	एकूण	1,790	5,115	6905	T		
2. व्यवसाय	पुरुष	26	141	167	M	Business	
	स्त्रिया	12	13	25	F		
	एकूण	38	155	193	T		
3. शिक्षण	पुरुष	148	293	441	M	Education	
	स्त्रिया	64	99	163	F		
	एकूण	212	392	604	T		
4. विवाह	पुरुष	80	34	114	M	Marriage	
	स्त्रिया	10,611	4,143	14,754	F		
	एकूण	10,691	4,177	14,868	T		
5. जन्मानंतर स्थलांतर	पुरुष	1,935	1,174	3,109	M	Moved after birth	
	स्त्रिया	1,170	830	2,000	F		
	एकूण	3,105	2,004	5,109	T		
6. कुटुंबासह स्थलांतर	पुरुष	1,108	1,866	2,974	M	Moved with household	
	स्त्रिया	1,496	2,718	4,214	F		
	एकूण	2,603	4,585	7,188	T		
7. इतर	पुरुष	2,113	1,613	3,726	M	Others	
	स्त्रिया	1,898	1,224	3,126	F		
	एकूण	4,011	2,837	6,848	T		
	एकूण	पुरुष	6,822	9,942	16,764	M	Total
		स्त्रिया	15,628	9,323	24,952	F	
		एकूण	22,450	19,265	41,716	T	

आधार — भारताची जनगणना २००१

Source — Census of India 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.17

पूर्वीच्या राहण्याच्या ठिकाणानुसार स्थलांतरित स्त्री-पुरुष

IN MIGRANTS BY SEX AND PLACE OF LAST RESIDENCE

जनगणना / Population Census, 2001

(हजारात/In thousand)

पूर्वीचे राहण्याचे ठिकाण (1)	एकूण ग्रामीण नागरी (2)	एकूण स्थलांतरित Total Migrants			एकूण Rural Urban (2)	Last residence (1)
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)		
I. गणनाराज्यात						
<i>Within State of Enumeration—</i>						
गणनाजिल्ह्यात इतरत्र . .	एकूण	7,237	14,901	22,138	Total	Elsewhere in
	ग्रामीण	4,891	12,154	17,045	Rural	district of
	नागरी	2,346	2,747	5,093	Urban	enumeration
राज्यातील इतर जिल्ह्यात	एकूण	5,249	6,838	12,087	Total	In other Districts
	ग्रामीण	1,389	2,832	4,221	Rural	of State
	नागरी	3,860	4,006	7,866	Urban	
एकूण (I) . .	एकूण	12,486	21,739	34,225	Total	Total (I)
	ग्रामीण	6,280	14,986	21,266	Rural	
	नागरी	6,206	6,753	12,959	Urban	
II. गणनाराज्याच्या						
<i>State in India</i>						
<i>Beyond State of Enumeration</i>						
बाहेरील भारतातील राज्य						
आंध्र प्रदेश . .	एकूण	206	226	432	Total	Andhra Pradesh
	ग्रामीण	37	61	99	Rural	
	नागरी	168	165	333	Urban	
आसाम . .	एकूण	10	7	7	Total	Assam
	ग्रामीण	1	0	2	Rural	
	नागरी	9	6	15	Urban	

*५०० पेक्षा कमी /Less than 500

स्तंभ २ मधील 'एकूण' ह्यात पूर्वीचे राहण्याचे ठिकाण ग्रामीण आहे की नागरी ह्याचा उल्लेख नसलेल्यांचाही समावेश आहे./
"Total" in col. 2 includes unspecified, whether rural or urban status of last residence.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.17- *contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	(1)
अरुणाचल प्रदेश	एकूण	*	*	1	Total	Arunachal Pradesh
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	*	*	1	Urban	
बिहार	एकूण	272	89	361	Total	Bihar
	ग्रामीण	31	8	39	Rural	
	नागरी	242	81	322	Urban	
झारखंड	एकूण	42	16	58	Total	Jharkhand
	ग्रामीण	7	2	9	Rural	
	नागरी	35	14	50	Urban	
गुजरात	एकूण	412	437	849	Total	Gujarat
	ग्रामीण	31	51	83	Rural	
	नागरी	380	386	766	Urban	
गोवा	एकूण	25	35	60	Total	Goa
	ग्रामीण	4	9	13	Rural	
	नागरी	21	27	48	Urban	
दिल्ली	एकूण	36	34	69	Total	Delhi
	ग्रामीण	2	1	3	Rural	
	नागरी	34	32	66	Urban	
हरियाणा	एकूण	22	18	40	Total	Haryana
	ग्रामीण	2	1	3	Rural	
	नागरी	20	17	37	Urban	
हिमाचल प्रदेश	एकूण	8	5	14	Total	Himachal Pradesh
	ग्रामीण	1	*	1	Rural	
	नागरी	7	5	12	Urban	
जम्मू व काश्मीर	एकूण	9	6	16	Total	Jammu and Kashmir.
	ग्रामीण	1	*	2	Rural	
	नागरी	8	6	14	Urban	
कर्नाटक	एकूण	536	629	1,165	Total	Karnataka
	ग्रामीण	133	227	359	Rural	
	नागरी	404	402	806	Urban	
केरळ	एकूण	146	112	259	Total	Kerala
	ग्रामीण	9	4	13	Rural	
	नागरी	137	108	246	Urban	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.17- *contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	(1)
मध्य प्रदेश	एकूण	258	332	590	Total	Madhya Pradesh
	ग्रामीण	99	159	258	Rural	
	नागरी	159	173	332	Urban	
छत्तीसगड	एकूण	98	107	205	Total	Chattisgad
	ग्रामीण	52	57	109	Rural	
	नागरी	46	50	96	Urban	
मणिपूर	एकूण	1	1	2	Total	Manipur
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	1	1	2	Urban	
मेघालय	एकूण	1	1	2	Total	Meghalaya
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	1	1	1	Urban	
मिझोरम	एकूण	*	*	1	Total	Mizoram
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	*	*	1	Urban	
नागालँड	एकूण	1	*	1	Total	Nagaland
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	*	*	1	Urban	
ओरिसा	एकूण	62	30	91	Total	Orissa
	ग्रामीण	12	5	17	Rural	
	नागरी	50	24	74	Urban	
पंजाब	एकूण	37	31	68	Total	Punjab
	ग्रामीण	3	1	5	Rural	
	नागरी	34	30	63	Urban	
राजस्थान	एकूण	262	169	431	Total	Rajasthan
	ग्रामीण	20	10	30	Rural	
	नागरी	243	159	402	Urban	
सिक्कीम	एकूण	*	*	1	Total	Sikkim
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	*	*	1	Urban	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.17 - *contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	(1)
तामिळनाडू	.. एकूण	139	111	250	Total	Tamil Nadu
	ग्रामीण	5	3	8	Rural	
	नागरी	134	107	242	Urban	
त्रिपुरा	.. एकूण	1	1	2	Total	Tripura
	ग्रामीण	*	*	*	Rural	
	नागरी	1	*	1	Urban	
उत्तर प्रदेश	.. एकूण	1,426	646	2,072	Total	Uttar Pradesh
	ग्रामीण	66	27	94	Rural	
	नागरी	1,360	619	1,979	Urban	
उत्तरांचल	.. एकूण	22	14	36	Total	Uttaranchal
	ग्रामीण	1	1	2	Rural	
	नागरी	20	13	34	Urban	
पश्चिम बंगाल	.. एकूण	139	70	209	Total	West Bengal
	ग्रामीण	11	4	15	Rural	
	नागरी	127	67	194	Urban	
केंद्रशासित प्रदेश	.. एकूण	6	6	12	Total	Union Territories
	ग्रामीण	1	1	2	Rural	
	नागरी	5	5	11	Urban	
एकूण (II)	.. एकूण	4,179	3,134	7,313	Total	Total (II)
	ग्रामीण	531	635	1,165	Rural	
	नागरी	3,648	2,500	6,148	Urban	
पूर्वीचे राहण्याचे ठिकाण. भारतात इतरत्र	.. एकूण	99	78	177	Total	Last residence outside India
	ग्रामीण	12	8	19	Rural	(I +II)
	नागरी	88	71	158	Urban	
III. आशियातील भारताबाहेरचे देश		93	72	164		Countries in Asia Beyond India
IV. इतर देश	..	7	7	13		Other countries
एकूण	..	16,764	24,952	41,716	Total	

आधार - भारताची जनगणना २००१

Source -- Census of India 2001

2. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.18

कुटुंबे व त्यातील व्यक्तींची बोलण्याच्या प्रमुख भाषेनुसार संख्या

HOUSEHOLDS AND HOUSEHOLD POPULATION BY LANGUAGES MAINLY SPOKEN

जनगणना / Population Census, 2001

(संख्या/Number)

भाषा	कुटुंबे	व्यक्ती	Languages
(1)	Households	Persons	(1)
	(2)	(3)	
आसामी ..	N.A.	2,516	Assamese
बंगाली ..	N.A.	3,10,137	Bengali
गुजराथी ..	N.A.	23,15,409	Gujarati
हिंदी ..	N.A.	1,06,81,641	Hindi
कन्नड ..	N.A.	12,54,519	Kannada
काश्मिरी ..	N.A.	5,344	Kashmiri
मल्याळम् ..	N.A.	4,06,358	Malayalam
मराठी ..	N.A.	6,66,43,942	Marathi
उडिया ..	N.A.	93,900	Oriya
पंजाबी ..	N.A.	2,69,309	Punjabi
संस्कृत ..	N.A.	408	Sanskrit
सिंधी ..	N.A.	7,09,224	Sindhi
तामिळ ..	N.A.	5,27,995	Tamil
तेलगू ..	N.A.	14,05,958	Telgu
उर्दू ..	N.A.	68,95,501	Urdu
इतर ..	N.A.	7,63,499	Others
एकूण ..	N.A.	9,22,85,750	Total

N.A.--उपलब्ध नाही/Not Available

आधार - भारताची जनगणना १९८१, १९८७ चा पेपर एक, महाराष्ट्र मालिका १२

Source — Census of India 1981, Paper I of 1987, Maharashtra series 12

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.1

जमिनीचा वापर/LAND UTILISATION

(हजार हेक्टरात/In thousand hectares)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	2009-10 (3)	2010-11 * (4)	Item (2)
1	एकूण भौगोलिक क्षेत्र	.. 30,758	30,758	Total geographical area
2	वनांखालील क्षेत्र	.. 5,214	5,216	Area under forests
3	नापीक व मशागतीस अयोग्य जमीन	.. 1,729	1,730	Barren and uncultivable land
4	बिगर-शेती वापराखाली आणलेली जमीन	.. 1,443	1,448	Land put to non-agricultural uses
5	मशागतयोग्य पडीत जमीन	.. 917	919	Culturable waste land
6	कायमची कुरणे व चराऊ कुरणे	.. 1,242	1,242	Permanent pastures and grazing land
7	किरकोळ झाडे,झुडुपे यांच्या समूहा खालील क्षेत्र	.. 250	250	Land under miscellaneous trees crops & groves
8	चालू पड	.. 1,373	1,366	Current fallows
9	इतर पड	.. 1,189	1,179	Other fallows
10	निव्वळ पेरणी क्षेत्र	.. 17,401	17,406	Net area sown
11	दुसोटा/तिसोटा क्षेत्र	.. 5,211	5,679	Area sown more than once
12	पिकांखालील स्थूल क्षेत्र	.. 22,612	23,085	Gross cropped area

* अस्थायी / Provisional

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.2

जिल्हावार लागवडीलायक क्षेत्र आणि लागवड केलेले क्षेत्र

DISTRICTWISE CULTURABLE AREA AND CULTIVATED AREA

2010-11*

(हजार हेक्टरांत/In thousand hectares)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	एकूण भौगोलिक क्षेत्र Total geographical area (3)	लागवडीलायक क्षेत्र Culturable area (4)	कसलेले निव्वळ क्षेत्र Net area sown (5)	लागवड केलेले एकूण क्षेत्र Gross cropped area (6)	District (2)
1	बृहन्मुंबई	.. 38	0	0	0	Greater Mumbai
2	ठाणे	.. 934	332	245	250	Thane
3	रायगड	.. 687	310	189	216	Raigad
4	रत्नागिरी	.. 816	549	244	256	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	.. 504	349	140	159	Sindhudurg
	कोकण विभाग	.. 2,979	1,540	818	881	Konkan Division
6	नाशिक	.. 1,563	1,016	882	994	Nashik
7	धुळे	.. 733	454	434	526	Dhule
8	नंदुरबार	.. 705	306	296	360	Nandurbar
9	जळगाव	.. 1,164	873	849	1,225	Jalgaon
10	अहमदनगर	.. 1,702	1,352	1,099	1,464	Ahmadnagar
	नाशिक विभाग	.. 5,867	4,001	3,560	4,569	Nashik Division
11	पुणे	.. 1,562	1,039	920	1,168	Pune
12	सातारा	.. 1,058	681	545	655	Satara
13	सांगली	.. 861	717	603	736	Sangli
14	सोलापूर	.. 1,488	1,326	1,023	1,141	Solapur
15	कोल्हापूर	.. 776	506	432	645	Kolhapur
	पुणे विभाग	.. 5,745	4,269	3,523	4,345	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	.. 14,591	9,810	7,901	9,795	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.2 - contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
16	औरंगाबाद ..	1,008	819	690	1,066	Aurangabad
17	जालना ..	773	715	570	803	Jalna
18	परभणी ..	631	575	483	893	Parbhani
19	हिंगोली ..	466	401	330	530	Hingoli
20	बीड ..	1,069	943	748	1,012	Beed
21	नांदेड ..	1,033	838	709	949	Nanded
22	उस्मानाबाद ..	748	698	479	900	Osmanabad
23	लातूर ..	716	651	518	762	Latur
	औरंगाबाद विभाग ..	6,444	5,640	4,527	6,915	Aurangabad Division
24	बुलढाणा ..	967	740	669	898	Buldhana
25	अकोला ..	543	453	434	625	Akola
26	वाशिम ..	513	410	378	511	Washim
27	अमरावती ..	1,222	814	751	984	Amravati
28	यवतमाळ ..	1,351	943	844	986	Yavatmal
	अमरावती विभाग ..	4,596	3,360	3,076	4,004	Amravati Division
29	वर्धा ..	629	473	364	471	Wardha
30	नागपूर ..	986	636	549	654	Nagpur
31	भंडारा ..	342	204	179	255	Bhandara
32	गोंदिया ..	586	217	183	239	Gondia
33	चंद्रपूर ..	1,092	530	453	534	Chandrapur
34	गडचिरोली ..	1,492	253	173	215	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ..	5,127	2,313	1,901	2,368	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ..	9,723	5,673	4,977	6,372	Vidarbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	30,758	21,123	17,405	23,082	Maharashtra State

* अस्थायी / Provisional

टीप -- (१) लागवडीलायक क्षेत्र — यात (१) लागवडीलायक पडीक, (२) झाडे झुडुपांखालील जमीन, (३) चालू पड (४) इतर पड आणि (५) कसलेले निव्वळ क्षेत्र यांचा अंतर्भाव होतो

(२) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही

Note —1) Culturable area includes—(1) culturable waste, (2) land under miscellaneous tree crops etc., (3) current fallows, (4) other fallows and (5) net area sown

2) Details may not add to the totals due to rounding

आधार — कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source — Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.3

प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन

AREA AND PRODUCTION OF PRINCIPAL CROPS

(क्षेत्र हजार हेक्टरांत व उत्पादन हजार मेट्रिक टनांत)

(Area in thousand hectares and outturn in thousand M. tonne)

अनु- क्रमांक Sr. No.	पीक	2008-09		2009-10		2010-11		Crops
		क्षेत्र Area	उत्पादन Productio	क्षेत्र Area	उत्पादन Productio	क्षेत्र Area	उत्पादन Production	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	तांदूळ	1,522	2,288	1,471	2,184	1,516	2,691	Rice
2	गहू	1,022	1,516	1,081	1,740	1,307	2,301	Wheat
3	ज्वारी	4,071	3,352	4,176	3,565	4,059	3,452	Jowar
4	बाजरी	865	662	1,034	766	1,035	1,123	Bajri
5	एकूण तृणधान्ये (इतर धान्ये धरून)	8,320	9,523	8,735	10,215	8,985	12,317	Total cereals (including other cereals)
6	एकूण कडधान्ये	3,092	1,654	3,375	2,372	4,038	3,096	Total pulses
7	ऊस @	768	60,648	756	64,159	964	85,691	Sugarcane @
8	कापूस *	3,146	4,729	3,392	5,111	3,942	7,473	Cotton*
9	भुईमूग	317	352	322	359	364	470	Groundnut
10	तंबाखू	5	7	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Tobacco

N.A.--उपलब्ध नाही/Not Available

टीप -- @ उसाचे उत्पादन कांड्यामध्ये आहे व ते तोडणी झालेल्या क्षेत्रावर आधारित आहे.

* कापसाचे उत्पादन रुईमधील आहे व ते प्रत्येकी १७० किलोग्रॅमच्या हजार गासड्यांमध्ये आहे.

Note—@ The production of sugarcane is in terms of cane and is worked out on the basis of harvested area.

* The production of cotton is in terms of lint and in ' 000 bales of 170 Kg. each

आधार—कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source —Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

3. शेती/

तक्ता क्रमांक/

जिल्हावार प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन/

(क्षेत्र शंभर हेक्टरांत व उत्पादन शंभर टनांत/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	तांदूळ/Rice		गहू/Wheat		
		क्षेत्र Area (3)	उत्पादन Production (4)	क्षेत्र Area (5)	उत्पादन Production (6)	
1	बृहन्मुंबई	
2	ठाणे	...	1,386	2,813	1	2
3	रायगड	...	1,262	2,991
4	रत्नागिरी	...	781	2,234
5	सिंधुदुर्ग	...	775	2,058
	कोकण विभाग	...	4,204	10,096	1	2
6	नाशिक	...	591	240	753	1,437
7	धुळे	...	50	67	303	653
8	नंदुरबार	...	234	247	227	543
9	जळगाव	...	0	0	660	1646
10	अहमदनगर	...	75	70	1,337	2,489
	नाशिक विभाग	...	950	624	3,280	6,768
11	पुणे	...	609	719	600	1159
12	सातारा	...	508	822	437	865
13	सांगली	...	202	539	393	729
14	सोलापूर	...	7	2	878	1,229
15	कोल्हापूर	...	1,120	32,31	86	228
	पुणे विभाग	...	2,446	5,313	2,394	4,210
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	7,600	16,033	5,675	10,980

AGRICULTURE

TABLE No. 3.4

DISTRICTWISE AREA AND PRODUCTION OF PRINCIPAL CROPS 2010-11

Area in '00 hectares and Production in '00 tonnes)

ज्वारी/Jowar		बाजरी/Bajri		एकूण तृणधान्ये/All cereals		District
क्षेत्र Area	उत्पादन Production	क्षेत्र Area	उत्पादन Production	क्षेत्र Area	उत्पादन Production	
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
...	Brihan Mumbai
...	1,662	2,960	Thane
...	1,409	3,092	Raigad
...	1,023	2,488	Ratnagiri
...	818	2,108	Sindhudurg
...	4,907	10,648	Konkan Division
153	116	1,712	2,163	5,293	9,627	Nashik
342	700	1,094	1,713	2,318	4,818	Dhule
603	860	162	241	1,591	2,687	Nandurbar
1,718	3,606	358	498	3,626	8,615	Jalgaon
5,400	3,180	1,960	1,868	9,421	9,327	Ahmednagar
8,216	8,462	5,286	6,483	22,249	35,074	Nashik Division
4,572	3,391	486	430	6,664	6,548	Pune
1,784	1,813	756	592	3,775	4,585	Satara
2,678	2,117	749	625	4,464	5,344	Sangli
6,416	3,808	184	96	8,082	6,414	Solapur
220	375	1,786	4,508	Kolhapur
15,670	11,504	2,175	1,743	24,771	27,399	Pune Division
23,886	19,966	7,461	8,226	51,927	73,121	Rest of Maharashtra

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
16	औरंगाबाद	753	1,584
17	जालना	309	516
18	परभणी	...	40	18	464	795
19	हिंगोली	...	11	7	344	572
20	बीड	...	8	3	636	825
21	नांदेड	...	52	27	490	827
22	उस्मानाबाद	...	112	34	418	433
23	लातूर	...	63	28	335	460
	औरंगाबाद विभाग	...	286	118	3,749	6,012
24	बुलढाणा	538	927
25	अकोला	378	899
26	वाशिम	219	352
27	अमरावती	...	38	28	547	1,054
28	यवतमाळ	417	614
	अमरावती विभाग	...	38	28	2,099	3,846
29	वर्धा	295	490
30	नागपूर	...	714	701	752	1157
31	भंडारा	...	1,865	2,701	115	125
32	गोंदिया	...	1,892	3,310	27	20
33	चंद्रपूर	...	1,169	1,647	343	368
34	गडचिरोली	...	1,593	2,370	11	10
	नागपूर विभाग	...	7,233	10,730	1,543	2,170
	विदर्भ विभाग	...	7,557	10,876	3,642	6,016
	महाराष्ट्र राज्य	...	15,157	26,908	13,066	23,008

TABLE No. 3.4 —*contd.*

(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
879	776	898	1,265	3,966	8,847	Aurangabad
1,349	1,041	413	443	2,711	3,839	Jalna
2,240	1,450	75	49	2,854	2350	Parbhani
664	642	2	1	1,039	1,243	Hingoli
2,280	1,840	1,225	1,128	4,254	3,941	Beed
1,557	1,614	2,114	2,483	Nanded
3,205	2,425	166	67	4,095	3,143	Osmanabad
1550	1,999	43	22	2,087	2,615	Latur
13,724	11,787	2,822	2,975	23,120	28,461	Aurangabad Division
693	818	36	19	2,024	3,589	Buldhana
513	395	6	3	915	1,334	Akola
268	303	5	2	496	667	Washim
495	528	3	2	1,105	1,654	Amravati
686	525	13	7	1,124	1,161	Yavatmal
2,660	2,569	63	33	5,664	8,404	Amravati Division
43	22	339	512	Wardha
162	110	1,630	1,972	Nagpur
...	1,980	2,825	Bhandara
...	1,921	3,335	Gondia
82	43	1,597	2,060	Chandrapur
35	26	1,671	2,478	Gadchiroli
322	201	9,138	13,182	Nagpur Division
2,982	2,770	63	33	14,802	21,586	Vidharbha Division
40,592	34,523	10,346	11,234	89,849	1,23,167	Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एकूण कडधान्ये/All pulses		ऊस/Sugarcane		
		क्षेत्र Area (13)	उत्पादन Production (14)	क्षेत्र Area (15)	उत्पादन (कांड्यांत) Production (Cane) (16)	
1	बृहन्मुंबई	
2	ठाणे	...	190	118	...	
3	रायगड	...	135	72	...	
4	रत्नागिरी	...	89	41	...	
5	सिंधुदुर्ग	...	61	31	...	
	कोकण विभाग	...	475	261	...	
6	नाशिक	...	889	628	257	19,892
7	धुळे	...	650	591	53	4,426
8	नंदुरबार	...	799	668	102	7,385
9	जळगाव	...	1,753	1,570	112	8,770
10	अहमदनगर	...	1715	1,307	1,260	1,15,164
	नाशिक विभाग	...	5,806	4,763	1,784	155,637
11	पुणे	...	904	739	1,115	1,10,831
12	सातारा	...	850	529	740	69,634
13	सांगली	...	950	705	763	78,513
14	सोलापूर	...	1,158	632	1,631	1,60,001
15	कोल्हापूर	...	218	133	1,399	1,25,910
	पुणे विभाग	...	4,080	2,738	5,648	5,44,889
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	10,361	7,762	7,432	7,00,526

TABLE No. 3.4 —contd.

कापूस/Cotton		भुईमूग/Groundnut		District
क्षेत्र Area (17)	उत्पादन Production (18)	क्षेत्र Area (19)	उत्पादन Production (20)	
...	Brihan Mumbai
...	...	4	5	Thane
...	...	3	4	Raigad
...	...	4	6	Ratnagiri
...	...	55	87	Sindhudurg
...	...	66	102	Konkan Division
505	1,006	347	300	Nashik
1,331	3,359	263	364	Dhule
560	1,166	169	165	Nandurbar
5,097	10,971	39	55	Jalgaon
1,017	2,211	123	149	Ahmednagar
8,510	18,713	941	1,033	Nashik Division
...	...	416	570	Pune
16	13	548	897	Satara
35	41	290	374	Sangli
18	52	115	140	Solapur
1	2	604	921	Kolhapur
70	108	1973	2,902	Pune Division
8,580	18,821	2,980	4,037	Rest of Maharashtra

(1)	(2)	(13)	(14)	(15)	(16)	
16	औरंगाबाद	...	1,380	1,225	233	19,595
17	जालना	...	1,329	1,100	193	11,927
18	परभणी	...	1,883	1,192	155	14,152
19	हिंगोली	...	1,085	706	46	3,036
20	बीड	...	1,513	977	588	38,749
21	नांदेड	...	2,150	1,619	137	8,275
22	उस्मानाबाद	...	2,476	1,735	432	31,752
23	लातूर	...	2,558	2,295	330	22,638
	औरंगाबाद विभाग	...	14,374	10,849	2,114	1,50,124
24	बुलढाणा	...	2,541	1,901	10	610
25	अकोला	...	1,978	1,982	3	200
26	वाशिम	...	1,979	1,559	0	0
27	अमरावती	...	2,827	1,980	3	207
28	यवतमाळ	...	1827	1,476	45	3,006
	अमरावती विभाग	...	11,151	8,897	61	4,023
29	वर्धा	...	995	979	20	1,368
30	नागपूर	...	1,537	1,290	3	62
31	भंडारा	...	381	235	11	596
32	गोंदिया	...	243	128	4	216
33	चंद्रपूर	...	1,041	664
34	गडचिरोली	...	294	156
	नागपूर विभाग	...	4,491	3,451	38	2,242
	विदर्भ विभाग	...	15,642	12,348	99	6,265
	महाराष्ट्र राज्य	...	40,377	30,958	9,645	8,56,915

टीप - (१) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही.

(२) कापसाचे उत्पादन रूईमध्ये आहे व ते प्रत्येकी १७० किलो ग्रॅमच्या हजार गासड्यांत आहे.

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

TABLE No. 3.4 —*contd.*

(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
3,329	8,792	61	52	Aurangabad
3,033	7,766	6	5	Jalna
2,324	4,048	51	64	Parbhani
819	1,333	30	26	Hingoli
2,768	4,222	93	72	Beed
3,021	4,622	79	85	Nanded
182	387	105	75	Osmanabad
34	80	57	54	Latur
15,510	31,250	482	433	Aurangabad Division
2515	4,361	9	10	Buldhana
1,678	2,689	22	39	Akola
620	1,287	2	2	Washim
2,043	3,362	16	18	Amravati
4,798	7,759	61	76	Yavatmal
11,654	19,458	110	145	Amravati Division
1,906	2,630	28	48	Wardha
808	1,260	44	39	Nagpur
...	...	1	1	Bhandara
...	Gondia
933	1,263	Chandrapur
28	43	Gadchiroli
3,675	5,196	73	88	Nagpur Division
15,329	24,654	183	233	Vidharbha Division
39,419	74,725	3,645	4,703	Maharashtra State

Note — (1) Details may not add up to total due to rounding.

(2) Production of cotton is in terms of lint and in '000 bales of 170 kg. each.

Source — Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.5

प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक

INDEX NUMBERS OF PRODUCTION OF PRINCIPAL CROPS

[पाया:त्रैवार्षिक सरासरी १९७९-८२ = १००]

[Base : Triennial Average 1979-82 =100]

अनुक्रमांक Serial No.	बाब (2)	2008-09 (3)	2009-10 (4)	2010-11 (5)	Item (2)
1	अन्नधान्ये-				<i>Foodgrains</i>
	(अ) तृणधान्ये-				(a) Cereals—
(1)	तांदूळ ...	103.42	98.96	121.84	Rice
(2)	गहू ...	156.59	179.73	237.65	Wheat
(3)	ज्वारी ...	68.43	72.79	70.47	Jowar
(4)	बाजरी ...	91.65	106.10	155.52	Bajri
(5)	बाली ...	13.21	22.64	188.68	Barley
(6)	मका ...	1,307.27	1,532.21	2,180.79	Maize
(7)	नाचणी ...	59.56	51.44	55.50	Ragi
(8)	कोद्रा ...	22.99	2.36	23.58	Kodra
(9)	इतर धान्ये ...	59.66	33.09	24.72	Other cereals
	एकूण तृणधान्ये	103.55	111.28	134.15	Total Cereals
	(ब) कडधान्ये-				(b) Pulses—
(1)	हरभरा ...	470.71	677.74	790.72	Gram
(2)	तूर ...	152.06	231.09	245.25	Tur
(3)	इतर कडधान्ये ...	67.59	81.09	196.49	Other pulses
	एकूण कडधान्ये	168.45	243.41	305.61	Total Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	116.42	137.48	168.14	Total Foodgrains

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.5 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
2	अन्नधान्येतर -				<i>Non-Foodgrains</i>
	(अ) गळिताची धान्ये -				(a) Oilseeds—
(1)	भुईमूग ...	71.75	59.19	76.31	Groundnut
(2)	तीळ ...	44.16	42.69	58.29	Seasamum
(3)	मोहरी, राई व जवस	16.75	18.32	22.50	Rape, Mustard and Linseed
(4)	एरंडी ...	250.00	140.97	341.67	Castor seed
(5)	सूर्यफूल ...	311.06	232.29	263.83	Sunflower
	एकूण - गळिताची धान्ये...	80.43	65.54	82.56	Total Oilseeds
	(ब) तंतू पिके -				(b) Fibres—
(1)	कापूस ...	325.78	350.42	512.31	Cotton
(2)	मेस्टा ...	24.50	25.91	26.38.	Mesta
	एकूण - तंतू पिके ...	324.57	349.11	510.35	Total Fibres
	(क) संकीर्ण -				(c) Miscellaneous
(1)	ऊस ...	228.65	241.89	323.06	Sugarcane
(2)	तंबाखू ...	103.97	32.67	32.67	Tobacco
(3)	बटाटा ...	115.02	N.A.	N.A.	Potato
(4)	मिरची ...	61.30	N.A.	N.A.	Chillies
	एकूण - संकीर्ण पिके	215.77	222.53	297.15	Total-Miscellaneous
	एकूण - अन्नधान्येतर पिके	212.41	218.70	300.35	Total-Non-foodgrains
	सर्व पिके	161.86	175.93	230.73	All Commodities

N.A.-उपलब्ध नाही/Not Available

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.— Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.6

मृदुसंधारण, जमीन सुधारणा इत्यादी योजनांखालील प्रगती

PROGRESS UNDER SOIL CONSERVATION AND LAND DEVELOPMENT ETC.

अनुक्रमांक Serial. No.	योजना	२०१०-११	Scheme
		मधील साध्य Achievements during 2010-11	
(1)	(2)	(3)	(2)
1	समतल सलग चर (हेक्टर)	7,336	Continuous contour trencher (in hectares)
2	मजगी केलेली जमीन (हेक्टरांत)	9,651	Area terraced (in hectares)
3	जैविक बांधासह समपातळी/ ढाळीचे बांध (हेक्टर)	1,33,731	Contour / Graded bunding with vegetative bunds (in hectares)
4	कॅम्पार्टमेंट बँडिंग (हेक्टरांत)	1,72,474	Compartment Bunding (in hectares)

आधार - कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source — Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

3 शेती/AGRICULTURE

रक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.7

रासायनिक खतांचे वाटप/DISTRIBUTION OF CHEMICAL FERTILIZERS
2010-11 *

(टनात/Tonnes)

बाब (1)	राज्यास वाटप करण्यात आलेले खत Fertilizers distributed to the State (2)	Item (3)
नत्रयुक्त--		
अमोनियम सल्फेट (२०.६ टक्के N)	82,020	Ammonium Sulphate (20.6 per cent N)
युरिया (४६ टक्के N)	25,46,240	Urea (46 per cent N)
अमोनियम सल्फेट नायट्रेट (२६ टक्के N)	...	Ammonium Sulphate Nitrate (26 per cent N)
कॅल्शियम अमोनियम नायट्रेट (२५ टक्के N)	11,920	Calcium Ammonium Nitrate (25 per cent N)
अमोनियम क्लोराईड (२५ टक्के N)	...	Ammonium Chloride (25 per cent N)
फॉस्फेट --		
सिंगल सुपरफॉस्फेट (१६ टक्के P ₂ O ₅)	5,62,200	Single superphosphate (16 per cent P ₂ O ₅)
ट्रिपल सुपरफॉस्फेट	40,740	Triple superphosphate
मिश्र --		
१२-३२-१६	1,56,580	12-32-16
१८-४६-०	13,51,190	18-46-0
२०-२०-०	2,77,910	20-20-0
२३-२३-०	86,880	23-23-0
१४-३५-१४	91,970	14-35-14
१५-१५-१५	2,52,310	15-15-15
१०-२६-२६	6,84,520	10-26-26
एम ए पी	40,870	Mono Ammonium Phosphate
१६-२०-०	20,740	16-20-0
१६-१६-१६	1,25,010	16-16-16
२४-२४-०	21,730	24-24-0
१५-१५-१५-०९	6,910	15-15-15-09
पोटॅसिक --		
म्युरिएट ऑफ पोटॅश (६० टक्के K ₂ O)	6,51,080	Muriate of potash (60 per cent K ₂ O)
सल्फेट ऑफ पोटॅश (६० टक्के K ₂ O)	6,060	Sulphate of potash (60 per cent K ₂ O)

आधार - भारतीय खत संघ, पश्चिम विभाग, मुंबई

* अस्थायी/provisional

Source - Fertilizer Association of India, Western Region, Mumbai

३ . शेती/AGRICULTURE
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8
शेतीची अवजारे/AGRICULTURAL IMPLEMENTS
पशुधन गणना / Livestock Census, 2003

अनु क्रमांक Serial No.	बाब	परिमाण	माहिती Particulars	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
1	नांगर				Ploughs
	(i) लाकडी	हजारात	1,616	'000 No.	Wooden
	(ii) लोखंडी	हजारात	744	'000 No.	Iron
2	गाड्या	हजारात	1,207	'000 No.	Carts
3	उसाचे चरक				Sugarcane crushers
	(i) शक्तीवर चालणारे	संख्या	5,104	Number	Worked by power
	(ii) बैलाच्या सहाय्याने चालणारे	संख्या	23,330	Number	Worked by bullocks
4	सिंचनाकरिता वापरली जाणारी				Used for Irrigation purpose
	(i) डिझेल इंजिने	संख्या	१,६८,२२८	Number	Diesel engines
	(ii) विजेवर चालणारे पंप	संख्या	१०,०५,४३७	Number	Electric pumps
5	घाणी	संख्या	२२,४३८	Number	Ghanis

आधार - १७ वी पंचवार्षिक पशुधन गणना, २००३
 Source— Quinquennial 17th Livestock Census, 2003

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.9

वीज पुरवठा केलेले शेती पंप /Agricultural Pumps Energised

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वीज पुरवठा केलेले शेतीचे पंप No. of agricultural Pumps energised		District
		३१ मार्च, २०१० रोजी As on 31 st March 2010	३१ मार्च, २०११ रोजी As on 31 st March 2011	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai
2	ठाणे	...	25,764	Thane
3	रायगड	...	14,223	Raigad
4	रत्नागिरी	...	13,938	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	...	16,556	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	70,481	Konkan Division
6	नाशिक	...	2,77,286	Nashik
7	धुळे	...	1,22,478	Dhule
8	नंदुरबार	...	1,442	Nandurbar
9	जळगाव	...	1,79,077	Jalgaon
10	अहमदनगर	...	2,97,903	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	8,78,186	Nashik Division
11	पुणे	...	2,01,235	Pune
12	सातारा	...	1,22,108	Satara
13	सांगली	...	1,57,789	Sangli
14	सोलापूर	...	2,39,859	Solapur
15	कोल्हापूर	...	94,602	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	8,15,593	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	17,64,260	Rest of Maharashtra

तक्का क्रमांक/TABLE No. 3.9 — contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
16	औरंगाबाद ...	1,63,484	1,80,513	Aurangabad
17	जालना ...	85,614	92,530	Jalna
18	परभणी ...	1,09,654	1,24,147	Parbhani
19	हिंगोली ...	2,106	9,202	Hingoli
20	बीड ...	1,31,509	1,66,417	Beed
21	नांदेड ...	86,969	1,02,379	Nanded
22	उस्मानाबाद ...	96,856	1,09,275	Osmanabad
23	लातूर ...	91,238	1,06,443	Latur
	औरंगाबाद विभाग ...	7,67,430	8,90,906	Aurangabad Division
24	बुलढाणा ...	1,20,093	1,29,677	Buldhana
25	अकोला ...	81,753	84,309	Akola
26	वाशिम ...	2,003	4,413	Washim
27	अमरावती ...	1,02,779	1,07,281	Amravati
28	यवतमाळ ...	84,232	88,071	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	3,90,860	4,13,751	Amravati Division
29	वर्धा ...	60,388	62,540	Wardha
30	नागपूर ...	93,249	95,425	Nagpur
31	भंडारा ...	48,469	50,109	Bhandara
32	गोंदिया ...	1,945	3,160	Gondia
33	चंद्रपूर ...	32,981	34,835	Chandrapur
34	गडचिरोली ...	9,533	10,078	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	2,46,565	2,56,147	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	6,37,425	6,69,898	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	31,69,115	34,90,414	Maharashtra State

आधार - महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित, मुंबई

Source.— Maharashtra State Electricity Distribution Company Limited, Mumbai

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.10

महाराष्ट्रातील एकूण वहित धारण जमिनी, त्यांचे क्षेत्र व सरासरी
 NUMBER, AREA AND AVERAGE SIZE OF OPERATIONAL HOLDINGS IN MAHARASHTRA
 कृषि गणना/Agricultural Census 2005-06 *

अनुक्रमांक Serial No.	आकार वर्ग (हेक्टर) Size class (Hectare)	वहित धारण जमिनींची संख्या ('००) Number of operational holdings ('00)	वहित धारण जमिनीचे एकूण क्षेत्र ('०० हेक्टर) Area of operational holdings ('00 hectare)	धारण जमिनीचे सरासरी क्षेत्र (हेक्टर) Average size of operational holdings (Hectare)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
1	Below 0.5 पेक्षा कमी.	...	31,659	7740	0.24
2	0.5 - 1.0	...	29,525	20,274	0.69
3	1.0 - 2.0	...	41,503	52,475	1.26
4	2.0 - 3.0	...	17,020	37,542	2.21
5	3.0 - 4.0	...	7496	23,756	3.17
6	4.0 - 5.0	...	4,037	16,717	4.14
7	5.0 - 7.5	...	3,906	21,841	5.59
8	7.5 - 10.0	...	1,307	10,294	7.87
9	10.0 - 20.0	...	622	6,776	10.89
10	20.0 व त्यापेक्षा अधिक/ and above.	...	80	2,634	32.60
एकूण/Total			1,37,155	2,00,049	1.46

* अंदाजित/Estimated

आधार — कृषि गणनेचे सांख्यिकीय तक्ते, कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source — Statistical Tables on Agricultural Census, Department of Agriculture,
Government of Maharashtra, Pune

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.11

पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प, त्यांची निर्मित सिंचनक्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र
IRRIGATION PROJECTS COMPLETED, IRRIGATION POTENTIAL CREATED
AND ACTUAL IRRIGATED AREA

(३० जून, २०११ रोजी/As on 30th June, 2011)

(हजार हेक्टरांत/In thousand hectares)

जल सिंचन प्रकल्प	पूर्ण झालेल्या प्रकल्पांची संख्या No. of completed projects	पूर्ण झालेल्या प्रकल्पांची निर्मित सिंचनक्षमता Irrigation potential created through the completed projects	प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र Actual irrigated area	Irrigation Projects
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
1. मोठे	98	2,671.56	1,932.24	Major
2. मध्यम	259	854.74	446.52	Medium
3. लघु व उपसा				Minor & Lift
i) राज्य क्षेत्र	3,355	1,299.16	575.92	State Sector
ii) स्थानिक क्षेत्र	Local Sector
एकूण	3,712	4,825.46	2,954.68	

आधार — पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Irrigation Department, Government of Maharashtra, Mumbai

3. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.12

शासनाचे कार्यान्वित झालेले जलविद्युत प्रकल्प
GOVERNMENT HYDRO ELECTRIC PROJECTS COMMISSIONED

प्रकल्प	मार्च, २०१० पर्यंत कार्यान्वित झालेले Commissioned till March 2010		एप्रिल, २०१० ते मार्च, २०११ मध्ये कार्यान्वित झालेले Commissioned during April 2010 to March 2011		Project
	संख्या Number	क्षमता (मेगॅवॅट) Capacity (M.W.)	संख्या Number	क्षमता (मेगॅवॅट) Capacity (M.W.)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
मोठे	11	2888.50	- -	0.00	Major
लहान	22	192.325	- -	0.00	Minor

आधार — पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Irrigation Department, Government of Maharashtra, Mumbai

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.1

पशुधन/LIVESTOCK POPULATION

(पशुधन गणना/LIVESTOCK Census 2007)

(हजारत/In thousand numbers)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	गायवर्ग		<i>Cattle</i>
(१)	तीन वर्षांवरील बैल		(1) Males over three years
	(अ) केवळ पैदाशीसाठी वापरलेले	196	(a) Used for breeding only
	(ब) शेतीसाठी वापरलेले	5,589	(b) Used for Agriculture work
	(क) बैलगाडीसाठी वापरलेले	446	(c) Used for Bullockcart only
	(ड) इतर	95	(d) Others
	एकूण-	5,326	Total
(२)	तीन वर्षांवरील गाई		(2) Females over three years
	(अ) पैदाशीसाठी किंवा दुधासाठी ठेवलेल्या		(a) Use for breeding or milk
	(१) दुभत्या	3,099	(i) Milch
	(२) भाकड व एकदाही न व्यालेल्या	2,089	(ii) Dry not calved even once
	(ब) इतर	196	(b) Others
	एकूण	5,384	Total
(३)	वासरे	4,473	(3) Young Stock
	एकूण-गाई-बैल	16,183	Total—Cattle
अ-१	विदेशी व संकरित गायवर्ग		Exotic & Crossbreed cattle
(१)	अडीच वर्षांवरील विदेशी/संकरित बैल		(1) Two and half years cross-breed males
	(अ) केवळ पैदाशीसाठी वापरलेले	23	(a) Used for breeding only
	(ब) शेतीसाठी वापरलेले	177	(b) Used for Agriculture work
	(क) बैलगाडीसाठी वापरलेले	27	(c) Used for Bullockcart only
	(ड) इतर	8	(d) Others
	एकूण	235	Total

तत्का क्रमांक/TABLE No. 4.1—contd .

(1)	(2)	(3)	(2)
(२) अडीच वर्षांवरील विदेशी/संकरित गाई			(2) Adult crossbreed cows above two and half years
(अ) पैदाशीसाठी किंवा दुधासाठी ठेवलेल्या			(a) Used for breeding or milch
(१) दुभत्या	1,139		(i) Milch
(२) भाकड व एकदाही न व्यालेल्या	553		(ii) Dry and not calved even once
(ब) इतर		42	(b) Others
	एकूण . .	1,734	.. Total
(३) वासरे (अडीच वर्षांखालील)	. .	1,153	(3) Young Stock (below two and half years)
एकूण - विदेशी व संकरित गाय वर्ग	. .	3,122	.. Total - Exotic & Cross breed cattle
अ-२ देशी गायवर्ग			Deshi Cattle
(१) तीन वर्षांवरील देशी बैल			(1) Above 3 years Deshi male
(अ) केवळ पैदाशीसाठी वापरलेले	173		(a) Used for breeding only
(ब) शेतीसाठी वापरलेले	5,412		(b) Used for Agriculture work
(क) बैलगाडीसाठी वापरलेले	419		(c) Used for Bullockcart only
(ड) इतर	87		(d) Others
	एकूण . .	6,091	.. Total
(२) तीन वर्षांवरील देशी गाई			(1) Above 3 years deshi cows
(अ) पैदाशीसाठी किंवा दुधासाठी ठेवलेल्या			(a) Used for breeding or milch
(१) दुभत्या	1,960		(i) Milch
(२) भाकड व एकदाही न व्यालेल्या	1,536		(ii) Dry and not calved even once
(ब) इतर		154	.. (b) Others
	एकूण . .	3,650	.. Total
(३) वासरे (तीन वर्षे व त्याखालील)	. .	3,320	(3) Young Stock (Three years and below)
एकूण - देशी गाय वर्ग	. .	13,061	.. Total—Deshi cattle

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
2	म्हशी-रेडे		Buffaloes
(१)	तीन वर्षांवरील रेडे		(1) Males over three years
	(अ) केवळ पैदाशीसाठी वापरलेले	78	(a) Used for breeding only
	(ब) शेतीसाठी वापरलेले	171	(b) Used for Agriculture work
	(क) बैलगाडीसाठी वापरलेले	20	(c) Used for Bullockcart only
	(ड) इतर	14	(d) Others
	एकूण	283	Total
(२)	तीन वर्षांवरील म्हशी		(2) Females over three years
	(अ) पैदाशीसाठी किंवा दुधासाठी ठेवलेल्या		(a) Used for breeding or milch
	(१) दुभल्या	2,307	(i) Milch
	(२) भाकड व एकदाही न व्यालेल्या	1,178	(ii) Dry and not calved even once
	(ब) इतर	99	(b) Others
	एकूण	3,584	Total
(३)	रेडके (तीन वर्षे व त्याखालील)	2,205	(3) Young Stock (three years and below)
	एकूण--म्हशी-रेडे	6,072	Total—Buffaloes
3	मेंढरे	2,910	Sheep
4	शेळ्या	10,391	Goats
5	घोडे-शिंंगरे	38	Horses and ponies
6	इतर जनावरे #	373	Others livestock #
	एकूण --पशुधन	35,967	Total—Livestock
	(कुत्री वगळून)		(Excluding dogs)
7	कोंबड्या, बदके वगैरे +	64,756	Poultry +
+ कुक्कुटपालनातील धरून / includes poultry fram			
(१)	आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही.		(i) Details may not add up to the totals due to rounding.
(२)	# इतर जनावरांत दुकरे, गाढवे, खेचरे, उंट, व ससे यांचा समावेश आहे.		(ii) # Other Livestock includes pigs, donkeys, mules, camels and rabbits.

आधार - १८ वी पंचवार्षिक पशुधन गणना, २००७

Source.— Quinquennial 18th Livestock Census, 2007

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2

जिल्हावार पशुधन/DISTRICTWISE LIVESTOCK POPULATION

(पशुधन गणना/LIVESTOCK Census 2007)

(हजारत/In thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विदेशी /संकरित गाय वर्ग Exotic Cross- Breed Cattle	देशी गाय वर्ग Deshi Cattle	एकूण गाई-बैल Total Cattle	म्हशी-रेडे Buffa- loes	मेंढरे Sheep	शळ्या Goats	इतर जनावरे Other † Livestock	एकूण जनावरे Total Livestock	कुत्रे Dogs	कोंबड्या, बदके वगैरे Total + Poultry	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1	1	2	23	0	7	1	33	31	36	BrihanMumbai
2	ठाणे	10	444	454	193	2	203	5	858	83	2,375	Thane
3	रायगड	8	290	298	75	1	95	1	470	35	1,605	Raigad
4	रत्नागिरी	15	386	401	50	0	36	1	487	22	1,288	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	10	167	176	80	0	30	2	288	38	673	Sindhudurg
	कोकण विभाग	44	1,288	1,332	421	3	371	10	2,136	209	5,976	Konkan Div.
6	नाशिक	177	800	977	242	355	647	31	2,252	126	14,246	Nashik
7	धुळे	47	314	361	104	302	290	27	1,084	13	737	Dhule
8	नंदुरबार	14	406	420	95	15	321	10	861	12	1,550	Nandurbar
9	जळगाव	68	487	555	301	31	421	24	1,331	22	333	Jalgaon
10	अहमदनगर	818	565	1,383	241	335	916	18	2,893	215	6,323	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	1,124	2,571	3,695	983	1,038	2,595	110	8,421	388	23,189	Nashik Div.
11	पुणे	417	366	783	300	380	535	20	2,018	157	17,413	Pune
12	सातारा	158	201	359	347	312	391	8	1,417	98	1,652	Satara
13	सांगली	98	183	281	519	195	388	8	1,390	87	3,473	Sangli
14	सोलापूर	277	408	685	408	216	844	22	2,175	42	2,530	Solapur
15	कोल्हापूर	129	124	253	642	166	189	8	1,257	56	1,848	Kolhapur
	पुणे विभाग	1,080	1,281	2,361	2,216	1,269	2,347	65	8,257	540	26,915	Pune Div.
	उर्वरित महाराष्ट्र	2,248	5,140	7,388	3,620	2,310	5,313	185	18,814	1,137	56,080	Rest of Maharashtra

16 औरंगाबाद	115	415	530	99	97	354	13	1,093	68	778	Aurangabad
17 जालना	35	370	405	86	27	224	6	747	29	479	Jalna
18 परभणी	8	381	389	139	24	210	5	769	31	244	Parbhani
19 हिंगोली	13	268	280	82	6	157	4	529	31	167	Hingoli
20 बीड	174	494	667	258	92	456	12	1,485	103	1094	Beed
21 नांदेड	17	642	659	249	53	379	16	1,355	54	555	Nanded
22 उस्मानाबाद	119	256	375	170	38	190	15	788	65	634	Osmanabad
23 लातूर	26	343	369	257	40	154	14	834	52	480	Latur
औरंगाबाद विभाग	507	3,167	3,674	1,340	377	2,124	85	7,600	433	4,431	Aurangabad Div.
24 बुलढाणा	61	495	556	153	82	335	13	1,139	41	18	Buldhana
25 अकोला	15	271	286	63	7	171	6	552	20	93	Akola
26 वाशिम	7	291	299	77	11	170	10	567	30	152	Washim
27 अमरावती	28	473	502	124	59	303	9	997	31	256	Amravati
28 यवतमाळ	21	697	718	131	20	459	6	1,333	61	666	Yavatmal
अमरावती विभाग	133	2,228	2,361	548	179	1,437	43	4,568	183	1,185	Amravati Div.
29 वर्धा	56	294	350	63	2	190	6	611	33	239	Wardha
30 नागपूर	88	448	536	100	9	333	11	989	71	446	Nagpur
31 भंडारा	52	209	262	96	1	201	0	560	12	397	Bhandara
32 गोंदिया	14	371	385	99	0	196	1	682	22	385	Gondiya
33 चंद्रपूर	19	559	578	87	10	303	9	987	39	825	Chandrapur
34 गडचिरोली	6	645	650	119	22	294	71	1,157	37	767	Gadchiroli
नागपूर विभाग	234	2,526	2,760	564	44	1,517	98	4,985	214	3,059	Nagpur Division
विदर्भ विभाग	367	4,754	5,121	1,112	223	2,954	141	9,553	397	4,244	Vidharbha Div.
महाराष्ट्र राज्य	3,122	13,061	16,183	6,072	2,910	10,391	411	35,967	1,967	64,756	Maharashtra State

† डुकरे, घोडे, गाढव, उंट, खेचरे, ससे धरून/Includes pigs, horses, donkey, camel, mules, rabbit + कुक्कुटपालनातील धरून / includes poultry from

आकडे संक्षिप्तता लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही/ Details may not add up to totals due to rounding

आधार - १८ वी पंचवार्षिक पशुधन गणना, २००७

Source —Quinquennial 18th Livestock Census, 2007

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.3

पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती

MISCELLANEOUS STATISTICS RELATING TO ANIMAL HUSBANDRY

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	३१ मार्च, २०११ रोजी As on 31 st March 2011	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	पशु पैदास केंद्रे	7	Cattle breeding farms
2	वळू माता संगोपन केंद्र	7	Bull mother farms
3	वळू संगोपन केंद्रे	2	Bull rearing farms
4	बकरे/मेष पैदास केंद्रे	9	Goat /Sheep breeding farms
5	कुक्कुट पैदास केंद्रे व अंडी उबविण्याची केंद्रे	4	Poultry breeding farms and central hatcherie
6	सधन कुक्कुट विकास गट	16	Intensive poultry development blocks
7	अतिशीत वळू बीज निर्मित प्रयोगशाळा	3	Frozen semen laboratory
8	जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्रे	30	District artificial insemination centres
9	पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी -I (राज्य क्षेत्र)	83 #	Veterinary dispensaries Grade -I (State sector)
10	पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी -II (राज्य क्षेत्र)	587	Veterinary dispensaries Grade -II (State sector)
11	पशुवैद्यकीय संस्था--		Veterinary institutions
	(i) पशुवैद्यकीय बहुचिकित्सालये	32 †	Veterinary Polyclinics
	(ii) पशुवैद्यकीय रुग्णालये/दवाखाने श्रेणी -I (स्थानिक क्षेत्र)	1,655	Veterinary hospitals/ dispensaries Grade -I (Local sector)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.3—contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
(iii)	पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी -II (स्थानिक क्षेत्र)	2,266	Veterinary dispensaries Grade -II (Local sector)
(iv)	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने (स्थानिक क्षेत्र)	65	Mobile Veterinary clinics (Local sector)
(v)	पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे	2,853 *	Veterinary aid centres
(vi)	फिरती विस्तारित व प्रात्यक्षिक केंद्रे	- -	Mobile extension cum demonstration centres
(vii)	तालुका पशुवैद्यकीय लघु सर्व चिकित्सालये	171	Taluka veterinary all mini polyclinic
(viii)	तपासणी चौक्या	13	Check post

टीप/Note — (१) † दापोली, परभणी व नागपूर येथील कृषि विद्यापीठांखालील प्रत्येकी एक धरून./Including one each under Agricultural Universities at Dapoli, Parbhani and Nagpur.

(२) बकरे पैदास केंद्र व मेष पैदास केंद्र ह्या संस्था मेष विकास महामंडळाकडे हस्तांतरित करण्यात आलेल्या आहेत./The institutions Goat development center and Sheep development centre have been transferred to Sheep Development Corporation.

(३) * अनुक्रमांक १० व ११ (क) मध्ये समाविष्ट आहे./ Included in Sr.No. 10 & 11 (c).

(४) # पुणे येथील कृषि विद्यापीठाखालील एक आणि मुंबई येथील "सोसायटी फॉर प्रिव्हेंशन ऑफ क्रुएल्टी टू ॲनिमल" या संस्थेचे एक धरून./ Including one at Pune under Agricultural University & one under "Society for Prevention of Cruelty to Animal" at Mumbai.

आधार — पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source — Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.4

शासकीय व सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळांमार्फत झालेले दुधाचे संकलन व वितरण
COLLECTION AND DISTRIBUTION OF MILK BY DAIRIES IN GOVERNMENT
AND CO-OPERATIVE SECTORS

2010-11

(लाख लिटरमध्ये/In lakh litres)

अनुक्रमांक Serial No.	विभाग	प्रतिदिनी सरासरी गाई व म्हशींचे दूध संकलन Daily average collection of cows & buffaloe's milk	Division
(1)	(2)	(3)	(2)
1	मुंबई ..	0.09 ...	Mumbai
2	नाशिक ..	7.97 ...	Nashik
3	पुणे ..	23.80 ...	Pune
4	औरंगाबाद ..	2.62 ...	Aurangabad
5	अमरावती ..	0.08 ...	Amravati
6	नागपूर ..	0.99 ...	Nagpur
	एकूण ..	35.55 ...	Total

दुधाचे प्रतिदिन सरासरी वितरण/Average distribution of milk per day

1.	वृहन्मुंबई दूध योजना/ Brihan Mumbai milk scheme	1.38	लाख लिटर/lakh litres
2.	स्थानिक ग्रामीण दूध विक्री/ Local rural sale of milk	0.73	लाख लिटर/lakh litres
3.	महानंद दुग्धशाळेचे वितरण/ Distribution of Mahananda dairy	4.43	लाख लिटर/lakh litres

आधार — आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Commissioner of Dairy Development, Government of Maharashtra, Mumbai

4. पशुसंवर्धन/ANIMAL HUSBANDRY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.5

दुग्धजन्य पदार्थांची उत्पादने व दूध शीतकरण केंद्रे
MILK PRODUCTS AND MILK CHILLING CENTRES
2010-11

अनु क्रमांक Serial No. (1)	उत्पादनाचे नाव (2)	परिमाण (3)	उत्पादन Production (4)	Unit (3)	Name of production (2)
1	तूप	मे. टन	103.83	M. tonne	Ghee
2	मसाला दूध	संख्या	12,53,000	No.	Masala milk
3	एनर्जी	"	61,59,000	„	Energy
4	मलईविरहित दूध भुकटी	मे. टन	255.63	M. tonne	Skimmed milk powder
5	सफेद लोणी	"	142.30	„	White butter
6	लस्सी	संख्या	64,92,000	No.	Lassi
7	टिकाऊ गाइचे दूध	"	1,75,000	„	Long life cow Milk

(एक) शासकीय व सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळांच्या दूध शीतकरण केंद्रांची संख्या व त्याची क्षमता		(I) No. and capacity of milk chilling centres in milk processing plants in Government and Co-operative sector
(अ) एकूण दूध शीतकरण केंद्रे क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	139 27.07	(a) Total milk chilling centres Capacity (in lakh litres)
(ब) शासकीय दूध शीतकरण केंद्रे क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	67 6.06	(b) Government milk chilling centres Capacity (in lakh litres)
(क) सहकारी दूध शीतकरण केंद्रे क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	72 21.01	(c) Co-operative milk chilling centres Capacity (in lakh litres)
(दोन) सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळा दूध प्रक्रिया यंत्राची संख्या क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	N.A. 47.72	(II) Co-operative Dairies Number of milk processing plants Capacity (in lakh litres)
(तीन) शासकीय दुग्धशाळा क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	N.A. 29.96	(III) Government Dairies Capacity (in lakh litres)

आधार — आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Comissioner of Dairy Development, Government of Maharashtra, Mumbai

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.1

विविध खारवण आवारांत झालेली माशांची आवक,

खारवण्यासाठी झालेला मिठाचा वापर आणि खारवलेले मासे

QUANTITY OF FISH BROUGHT FOR CURING, SALT ISSUED AND FISH CURED
2010-11

(मेट्रिक टन/in M. tonne)

अनुक्रमांक Serial No.	आवाराचे नांव	खारवण्यासाठी आणलेले मासे Quantity of fish brought for curing	मिठाचा वापर Quantity of salt issued	खारवलेल्या माशांचे वजन Weight of cured fish translate	Name of the yard
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	जयगड	Jaigad
2	वरवडे	Warwade
3	मिरकर वाडा	1,580	288	1,185	Mirkar wada
4	देवगड	Devgad
5	हर्णे	Harnai
6	दाभोळ	Dabhol
7	विजयदुर्ग	Vijaydurg
8	तारा मुंब्री	Tara mumbri
9	पाज	Phaj
10	वेलदूर नवानगर	Velduer navanager
11	मालवण	2,502	457	1,877	Malwan
12	वेंगुर्ला	Vengurla
एकूण . .		4,082	745	3,062	

आधार — आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Comissioner of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.2

मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती

MISCELLANEOUS STATISTICS RELATING TO FISHERIES

2010-11

अनुक्रमांक Sr. No.	बाब	परिमाण	माहिती Particulars	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
1	एकूण समुद्र किनारा	कि.मीटर	720	K.m.	Total coastline of State
2	सागरी मत्स्यव्यवसाय करणारी खेडी/गावठाणे	संख्या	414	No.	Marine fishing villages/hamlets
3	सागरी मत्स्यव्यवसायासाठी वापरातील होड्या	"	14,446	"	Boats utilised in fishing
4	प्रत्येकी एक मे. टनापेक्षा जास्त वजनाच्या होड्या	"	N.A.	"	Boats above one M.ton
5	यांत्रिकीकृत होड्या	"	12,154	"	<i>Mechanised Boats</i>
6	एकूण मत्स्योत्पादन--				<i>Fish Production—</i>
	(अ) सागरी	हजार मे. टन	4.47	Th.MT.	(a) Marine
	(ब) गोड्या पाण्याचे	"	1.30	,,	(b) Inland
7	मत्स्यव्यवसायातील सहकारी संस्था	संख्या	3,107	No.	Co-operative societies in fisheries
8	त्यांच्या सभासदांची संख्या	संख्या	2,70,087	No.	Their members
9	राज्यातील गोडे पाणी व्याप्त क्षेत्र	हेक्टर	3,00,945	Ht.	Total inland water spread area
10	मत्स्य बीज साठा	लाख	N.A.	Lakh	Carp fry stocked
11	मासळी खारवण्याची आवार केंद्रे	संख्या	12	No.	Fish curing yards
12	मत्स्यव्यवसाय शिक्षण संस्था	"	9	"	Fishery education institute
13	सहकारी होड्या बांधणारी केंद्रे	"	N.A.	"	Co-operative boat building yards

आधार — आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Comissioner of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.3

मासळीच्या प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन

VARIETYWISE MARINE FISH PRODUCTION

2010-11

(मेटनात/In M.tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	प्रकार	ठाणे Thane	बृहन्मुंबई Brihan Mumbai	रायगड Raigad	रत्नागिरी Ratn- agiri	सिंधुदुर्ग Sindh- udurg	एकूण Total	वैविध्य Variety
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुशी, पाकट,वाळ	3,999	1,847	629	81	137	6,693	Elasmobranches
2	वाम	726	494	51	2	31	1,304	Eels
3	शिंगाडा, शिंगटी	5,581	4,179	1,387	2,051	251	13,449	Catfishes
4	कर्ली, दाताळी	1,429	498	658	71	184	2,840	Chirocentrus
5	पेडवा, पेडी, भिलजी	137	1,313	6,870	29,141	2,068	39,529	Sardines
6	भिग पाल	969	134	165	8	2	1,278	Hilsa-Llisha
7	मांदेली	8,257	7,802	1,559	116	0	17,734	Anchoviella
8	काटी	3,892	1,282	423	51	0	5,648	Thrissocles
9	खवली, पातुडी	17	0	49	76	197	339	Other clupeida
10	बॉबील	55,527	6,923	459	87	0	62,996	Harpodon Neherus
11	करकरा, खजुरा	31	280	3	93	2	409	Perchaes
12	तांब	1	594	7	5	72	679	Red snapper
13	दाढा, रावस	579	363	103	4	0	1,049	Polynomids
14	घोळ, कोथ	3,831	2,225	215	47	5	6,323	Sciaenids
15	बळा, वाकटी	4,752	11,835	2,212	3,286	1,749	23,834	Ribbon fish
16	ढोमा, धोडी	1,772	9,862	1,704	3,249	1,391	17,978	Otolithes
17	खरबा बांगडा	129	4,577	436	9,520	297	14,959	Caranx
18	सरंगा	9,932	525	724	163	67	11,411	Pomfrets
19	हलवा	410	799	293	177	62	1,741	Black Pomfrets

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 5.3—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
20	बांगडा	907	11,056	1,026	22,253	5,507	40,749	Mackeral
21	सुरमई, डागोळ, फलई	2,974	2,116	1,482	642	1,024	8,238	Seer fish
22	गेदर, कुपा	215	3,193	334	452	703	4,897	Tunnies
23	तेडली	5	51	166	0	0	222	Bregamceros Macellendi
24	लेप	3	788	269	2,371	1,282	4,713	Soles
25	कोकरी, टोकी	0	953	90	1,249	444	2,736	Carangids small
26	खाप	0	1	0	571	653	1,225	Leiognathus
27	चिराटी, राणे, बामणे	0	7,736	70	2,530	839	11,175	Upenaides sp.
28	कोळंबी	2,901	23,839	2,966	4,017	1,414	35,137	Penaeid Prawns
29	जवळा, करंदी	26,662	22,812	19,315	321	0	69,110	Non-Penaeid Prawns
30	शेवंड	213	131	81	49	0	474	Lobsters
31	सौंदाळा	0	411	136	1,003	1,099	2,649	Lactarius
32	म्हाकूळ	71	9,303	281	4,187	1,698	15,540	Cephalopoda.
33	इतर	1,779	5,235	2,756	7,717	2,158	19,645	Miscellaneous
एकूण		1,37,701	1,43,157	46,919	95,590	23,336	4,46,703	Total

आधार - आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source - Commissioner of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

5. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.4

मत्स्योत्पादनाचा वापर (सागरी व भूजल)

DISPOSITION OF FISH CATCH (MARINE AND INLAND)

2010-11

(मे.टनात/In M.Tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	वापराचा प्रकार (2)	मत्स्योत्पादन Fish product (3)	Types of disposition (1)
1	विक्रीसाठी ताजे मासे ...	4,45,333	Fresh Fish for marketing
2	गोठविण्याकरिता ...	---	Freezing
3	वाळविण्याकरिता ...	1,13,756	Sun-dried
4	खारविण्याकरिता ...	4,229	Salted
5	डबा बंद मासे ...	---	Canning
6	खताकरिता ...	13,669	Reduction
7	इतर ...	---	Miscellaneous purpose
	एकूण ...	5,76,987	Total

आधार - आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Commissioner of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

6. वने/FORESTS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6.1

वनव्याप्त क्षेत्रांचे वर्गीकरण/CLASSIFICATION OF FOREST AREA

(क्षेत्र चौ.कि.मीटरमध्ये/Area in Sq. Kilometers)

अनुक्रमांक Serial No.	प्रकार		2009-10	2010-11 *	Type of Forest
(1)	(2)		(3)	(4)	(2)
1	राखीव	...	49,226	50,938	Reserved
2	संरक्षित	...	8,195	6,736	Protected
3	अवर्गीकृत	...	4,518	3,665	Unclassified
	एकूण	..	61,939	61,339	Total

* अस्थायी / Provisional

आधार - मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर

Source — Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur

6. वने/FORESTS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6.2

मुख्य आणि गौण वनोत्पादने

MAJOR AND MINOR FOREST PRODUCE

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	2010-11	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	इमारतीचे लाकूड -		<i>Timber—</i>
	(अ) उत्पादन (हजार घन मीटर)	89.718	(a) Quantity (thousand cubic metres)
	(ब) मूल्य (₹ हजार)	... 18,33,482	(b) Value (₹ thousand)
2	जळाऊ लाकूड--		<i>Firewood—</i>
	(अ) उत्पादन (हजार घन मीटर)	183.946	(a) Quantity (thousand cubic metres)
	(ब) मूल्य (₹ हजार)	... 2,82,942	(b) Value (₹ thousand)
3	गौण वनोत्पादन--		<i>Minor forest Produces—</i>
	मूल्य (₹ हजार)		Value (₹ thousand)
	(अ) बांबू	... 1,27,594	(a) Bamboo
	(ब) गवत इत्यादी	... 3,481	(b) Grass and grazing
	(क) विडी पाने	... 8,95,217	(c) Bidi leaves
	(ड) इतर उत्पादन	... 50,217	(b) Other product

आधार -- मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर

Source — Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur

7. उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.1

चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण

DISTRIBUTION OF WORKING FACTORIES ACCORDING TO WORKING STRENGTH
2010

अनुक्रमांक Serial No.	कामगारांच्या दैनिक सरासरीचा गट Class of average daily employment	चालू कारखाने (संख्या) Working factories (No.)	त्यातील एकूण कामगारांची दैनिक सरासरी (संख्या) Average daily number of workers (No.)
(1)	(2)	(3)	(4)
1	Less than 10/पेक्षा कमी	11,722	63,142
2	10 to 19	8,274	1,13,791
3	20 to 49	8,360	2,38,345
4	50 to 99	3,332	2,05,264
5	100 to 499	2,754	5,47,185
6	500 to 999	314	2,07,610
7	1,000 to 4,999	127	2,26,264
8	5,000 व त्याहून अधिक/ and above	5	46,252
एकूण/Total ...		34,888	16,47,853

आधार - औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra, Mumbai

7. उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.2

उद्योगांच्या प्रमुख गटानुसार कारखान्यांची व त्यांतील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या
NO OF FACTORIES AND AVERAGE DAILY EMPLOYMENT THERE IN ACCORDING
TO MAJOR GROUPS OF INDUSTRIES 2010

अनु क्रमांक Serial No. (1)	कारखान्यांचे प्रमुख गट (2)	चालू कारखान्यांची संख्या No.of working factories (3)	त्यांतील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily No.of workers (4)	Major Group (2)
1	कृषि, शिकार व संबंधित सेवा	856	27,010	Agriculture, hunting and related service activities
2	वन संवर्धन संबंधित सेवा	1	5	Forestry, logging
3	कोळसा, दगडी कोळसा यांचे खाणकाम	7	416	Mining of coal & lignite,
4	इतर खाणकाम व दगड खाणकाम	12	488	Other mining and Quarrying
5	कच्च्या धातूचे खाणकाम	1	38	Mining of metal ores
6	खाणकाम व दगड खाणकाम इ.वगळून	4	51	mining and Quarrying
7	खाद्य उत्पादने	2,877	1,67,773	Products of Food
8	तंबाखू उत्पादने	50	5,108	Tobacco Products
9	वस्त्राद्योग	5,678	1,48,065	Textiles
10	परिधान करण्याची वस्त्रे	758	32,394	Wearing apparels
11	कातडी कमावणे व चामड्याची उत्पादने	117	3,252	Tanning & dressing of leather
12	लाकूड व लाकडाची उत्पादने	3,153	19,651	Wood and wood products
13	कागद आणि कागदाची उत्पादने	751	26,812	Paper and Paper products
14	शीतपेय उत्पादने	550	19,755	Products of beverages
15	कोळसा, शुद्ध पेट्रोलियम उत्पादने	200	16,617	Coke,refined petroleum products
16	रसायने व रासायनिक उत्पादने	2,491	1,07,364	Chemicals & chemical products
17	रबर आणि प्लॅस्टिक उत्पादने	1,744	78,232	Rubber and plastic products
18	इतर अधातू खनिज उत्पादने	881	41,093	Other non-metallic mineralproducts
19	मूलभूत धातू उत्पादने	1,398	99,784	Basic metals products
20	धातूच्या तयार वस्तूंचे उत्पादने	4,422	2,04,107	Fabricated metal products
21	यंत्रे व यंत्रसामग्रीची दुरुस्ती	227	18,246	Repair & installation of machinery and equipment
22	औषध,वैद्यकीय रसायने व वनस्पतीय उत्पादने	847	58,968	Pharmaceuticals, medicinal chemical & botanical products
23	विद्युत् सामग्रीची उत्पादने	922	68,436	Electrical equipments products
24	चलतचित्रे,व्हिडिओ, दूरदर्शन कार्यक्रमांची निर्मिती,ध्वनीमुद्रण व संगीत प्रकाशन संदर्भातील प्रक्रिया	20	1,148	Motion picture,video,T.V.programme production,sound recording & music publishing activities
25	संगणक, विद्युत् व चष्म्याची उत्पादने	432	33,336	Computer,electronic & optical products
26	मुद्रण,ध्वनी व चित्रमुद्रणाचे उत्पादने	1,011	40,107	Printing & reproduction of recorded media
27	इतर परिवहन सामग्रीची उत्पादने	134	30,084	Other transport equipments Products
28	फर्निचर उत्पादने	165	3,932	Furniture Products
29	टाकाऊ वस्तूंचे संचयन,प्रक्रिया व विल्हेवाट, वस्तूंचा पुर्नवापर	6	226	West collection,treatment & disposal activities,materials recovery
30	वीज,वायू,वाफ आणि वातानुकूलित सेवा पुरवठा	119	32,780	Electricity, gas, steam and air conditioning supply

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
31	पाण्याचे संचयन, प्रक्रिया व पुरवठा	143	3,931	Water collection, treatment & supply
32	इमारत बांधकाम	2	50	Construction of buildings
33	अभियांत्रिकी	2	42	Civil engineering
34	मोटर वाहने, ट्रेलर्स निम-ट्रेलर्स यांची उत्पादने	693	1,19,136	Products of motor vehicles, trailers and semi-trailers
35	मोटर व मोटारसायकल यांची दुरुस्ती आणि घाऊक व किरकोळ व्यापार	967	54,960	Wholesale & retail trade and repair of motor & motorcycle
36	किरकोळ व्यापार(मोटर व मोटारसायकल वगळून)	682	13,335	Retail trade(except motor & motorcycle)
37	घाऊक व्यापार(मोटर व मोटारसायकल वगळून)	86	4,557	Wholesale (except motor & motorcycle)
38	जमिनीवरील व पाईपलाईनद्वारे वाहतूक	1	55	Transport via-pipeline & land
39	जल वाहतूक	2	201	Water transport
40	हवाई वाहतूक	2	89	Air transport
41	गोदाम व परिवहन सहाय्यकारी कार्ये	125	7,200	Supporting & auxiliary transport activities
42	प्रकाशने	26	2,398	Publishing
43	इतरत्र वर्गीकृत नसलेली यंत्रे व यंत्रसामग्रीची उत्पादने	1,346	1,04,742	Products of machinery and equipments without n.e.c.
44	संगणक, वैयक्तिक व गृहपयोगी वस्तूंची दुरुस्ती	48	4,729	Repair of Computer, personal & household goods
45	विज्ञान संशोधन व विकास	13	524	Research and development
46	इतर उत्पादने	795	42,414	Other products
47	कार्यालयीन, प्रशासकीय सेवा व इतर साहाय्य सेवा	6	164	Office administrative services & other support services
48	शिक्षण	4	92	Education
49	इतर व्यवसायिक वैज्ञानिक व तांत्रिक कार्ये	2	199	Other professional scientific & technical activities
50	रचनात्मक स्वरूपाची बांधकामे	18	645	Specialized construction activities
51	मलनिःसारण	44	1,048	Sewage
52	इतर खाजगी सेवा कार्ये	25	692	Other personal service activities
53	निरुपयोगी वस्तूंचे पुनर्माध्यमीकरण व्यवस्था करणे	5	188	Remediation activities & waste management
54	अन्न व शितपेय सेवा कार्ये	1	50	Food & beverages services activities
55	दूरसंचार	1	267	Telecommunication
56	संगणक आज्ञावली सल्ला देणे व संबंधीत कार्ये	2	361	Computer programming consultancy & related services
57	माहिती सेवा संबंधीत कार्ये	1	15	Information service activities
58	पशुधन सेवा	1	151	Veterinary services
59	भाडे व करार तत्वावरील सेवा	1	16	Rental and leasing services
60	जाहिरात आणि वाणिज्य संशोधन	1	150	Advertising & market research
61	कला व मनोरंजन कार्ये	1	27	Creative arts & entertainment activities
62	सामाजिक कार्ये सेवा	1	11	Social work activities
63	वास्तूविशारद व अभियांत्रिकी तपासणी व विश्लेषण	1	25	Architecture & engineering activities, technical testing & analysis
64	इमारतीमधील अंतर्गत पुर्विण्यात येणा-या सुविधा	1	27	Services to build & landscape activities
65	अविभेदित वस्तू व सेवा उत्पादक कार्ये व कुटूंब सेवा	5	84	Undifferentiated goods & services producing activities of households
एकूण		34,888	16,47,853	Total

आधार - औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source- Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai

7. उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.3

चालू कारखाने आणि त्यांतील कामगारांची जिल्हावार दैनिक सरासरी संख्या
DISTRICTWISE WORKING FACTORIES AND AVERAGE DAILY NO. OF WORKERS
2010

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	चालू कारखान्यांची संख्या Working factories (No.)	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily workers (No.)	District (2)
(1)	(2)	(4)	(6)	(2)
1	बृहन्मुंबई	5,170	2,23,724	Brihan Mumbai
2	ठाणे	6,982	3,39,082	Thane
3	रायगड	1,444	1,01,563	Raigad
4	रत्नागिरी	329	17,217	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	133	3,749	Sindhudurg
	कोकण विभाग	14,058	6,85,335	Konkan Division
6	नाशिक	1,827	94,038	Nashik
7	धुळे	410	13,619	Dhule
8	नंदुरबार	Nandurbar
9	जळगाव	795	30,154	Jalgaon
10	अहमदनगर	799	32,940	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	3,831	1,70,751	Nashik Division
11	पुणे	4,326	3,78,059	Pune
12	सातारा	456	31,876	Satara
13	सांगली	810	31,549	Sangli
14	सोलापूर	4,025	42,367	Solapur
15	कोल्हापूर	1,669	69,879	Kolhapur
	पुणे विभाग	11,286	5,53,730	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	29,175	14,09,816	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.3—contd.

(1)	(2)	(4)	(6)	(2)
16	औरंगाबाद	946	61,703	Aurangabad
17	जालना	257	11,083	Jalna
18	परभणी	74	2,937	Parbhani
19	हिंगोली	49	1,908	Hingoli
20	बीड	144	9,002	Beed
21	नांदेड	186	4,261	Nanded
22	उस्मानाबाद	41	3,996	Osmanabad
23	लातूर	140	5,533	Latur
	औरंगाबाद विभाग	1,837	1,00,423	Aurangabad Division
24	बुलढाणा	372	9,831	Buldhana
25	अकोला	491	11,576	Akola
26	वाशिम	112	1,728	Washim
27	अमरावती	380	5,268	Amravati
28	यवतमाळ	314	9,769	Yavatmal
	अमरावती विभाग	1,669	38,172	Amravati Division
29	वर्धा	140	9,466	Wardha
30	नागपूर	1,614	67,601	Nagpur
31	भंडारा	116	4,043	Bhandara
32	गोंदिया	91	1,378	Gondia
33	चंद्रपूर	200	15,689	Chandrapur
34	गडचिरोली	46	1,265	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	2,207	99,442	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	3,876	1,37,614	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	34,888	16,47,853	Maharashtra State

आधार — औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra, Mumbai

7. उद्योगआणि खणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.4

महाराष्ट्र राज्यातील उत्पादक भांडवल, उत्पादन आणि मूल्यवृद्धी

PRODUCTIVE CAPITAL, OUTPUT AND VALUE ADDED MANUFACTURE
IN MAHARASHTRA STATE
2009-10

(₹ लाखात/₹ Lakh)

अनुक्रमांक Serial No.	उद्योग गट (२००८)	उत्पादक भांडवल Productive Capital	एकूण उत्पादन Total output	मूल्य वृद्धी Value added	Industry Group (2008)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	सूत काढणे, वटणी, सफाई इ.	1,04,811	4,65,027	21,884	Cotton, ginning, cleaning ect.
2	मीठ उत्पादन	2,366	287	119	Extraction of salt
3	खाद्य उत्पादने	13,48,406	66,31,784	6,00,019	Food products
4	पेये	3,16,686	4,55,577	85,354	Beverages
5	तंबाखू उत्पादने	94,476	1,63,541	43,175	Tobacco products
6	वस्त्रोद्योग	19,42,369	26,19,016	3,58,837	Textiles
7	परिधान करण्याची वस्त्रे	3,02,242	7,17,024	1,61,386	Wearing apparels
8	कातडी कमावणे व चामड्यांची उत्पादने	14,744	55,477	13,163	Leather & related products
9	लाकूड व लाकडाची उत्पादने (फर्निचर वगळून) वाळलेले गवत व प्लेटींग सामग्रीचे उत्पादन	37,950	1,14,032	14,125	Wood & wood products (except furniture) articles of straw & plaiting materials
10	कागद आणि कागदाची उत्पादने	5,32,645	5,36,142	1,05,411	Paper and Paper products
11	प्रकाशने	45,427	32,044	6,010	Publishing
12	कोळसा, शुद्ध पेट्रोलियम यांची उत्पादने इ.	12,91,657	92,20,471	30,45,673	Coal, refined petroleum products ect.
13	रबर आणि प्लॅस्टिक उत्पादने	16,62,489	25,57,180	5,03,805	Rubber and plastic products
14	रसायने व रासायनिक उत्पादने	26,08,385	47,43,143	8,67,918	Chemicals and chemical products
15	इतर अधातू खनिज उत्पादने	5,87,385	8,32,203	3,07,082	Other non-metallic mineral products
16	मूलभूत धातूची उत्पादने	36,11,312	74,27,415	7,66,592	Basic metals products
17	धातूच्या तयार वस्तू				Fabricated metal products
18	यंत्र व यंत्रसामग्रीचे उत्पादन	20,40,398	42,11,888	10,10,506	Machinery and equipments product

तक्ता क्रमांक/TABLE NO. 7.4—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
19	संगणक,विद्युत् आणि ऑप्टिकल उत्पादने	9,99,782	17,05,699	4,11,950	Computer,electronic & optical products
20	विद्युत् सामग्रीची उत्पादने	8,41,830	28,16,269	6,14,164	Electrical equipment products
21	चलतचित्रे,व्हिडीओ व दूरदर्शन कार्यक्रमांचे निर्मिती, ध्वनीमुद्रण व संगीत प्रकाशनाच्या संदर्भातील क्रिया	80,799	40,202	19,995	Motion picture,video & T.V. programme products sound recording & music publishing activities
22	औषधे, वैद्यकीय रसायने व वनस्पतीय उत्पादने	18,80,817	25,06,093	6,91,253	Pharmaceuticals,medicinal chemical and botanical products
23	मोटर वाहने, ट्रेलर्स व निम-ट्रेलर्सचे उत्पादन	15,27,507	51,24,278	5,24,784	Motor vehicles, trailers & semi-trailor products
24	इतर परिवहन सामग्रीचे उत्पादन	5,42,823	18,33,861	4,77,994	Other transport equipments product
25	फर्निचरचे उत्पादन	99,050	3,44,665	58,857	Furniture products
26	विद्युत्,वायू,वाफ आणि वातानुकूलित सेवेचा पुरवठा	12,33,170	5,36,309	1,18,555	Electricity,gas & steam & air conditioning supply
27	मोटर व मोटर सायकलीची दुरुस्ती आणि घाऊक व किरकोळ व्यापार	1,86,022	12,96,095	93,217	Wholesale & retail trade and repairs of motor vehicles & motor cycles
28	संगणक,वैयक्तिक व गृहोपयोगी वस्तूंची दुरुस्ती	8,769	7,746	2,567	Repairs of computers & personal & household goods
29	गोदामे व वाहतूकीसाठी सहाय्यकारी कार्ये	61,413	21,794	13,183	Warehousing & support activities for transportation
30	मुद्रण व ध्वनी चित्रमुद्रणाचे पुर्नउत्पादन	1,64,912	6,13,609	1,40,684	Printing & reproduction of recorded media
31	यंत्र व यंत्रसामग्रीची दुरुस्ती व यंत्रसामग्री बसविणे	1,17,346	2,11,159	53,405	Repairs & installation of machinery & equipment
32	इतर उत्पादने	7,67,616	21,82,807	2,67,736	Other products
33	इतर खाजगी सेवा कार्ये	68,980	74,095	12,874	Other personal service activities
	एकूण	2,60,74,104	6,24,04,918	1,17,87,242	Total

आधार - केंद्रिय सांख्यिकी संघटना, कोलकाता,खंड-१

Source - Central Statistical Organisation, Kolkatta Volume-1

7. उद्योग आणि खणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.5

सुती कापड गिरण्यांतील सरासरी गैरहजेरी

AVERAGE PERCENTAGE OF ABSENTEEISM IN THE COTTON TEXTILE INDUSTRY
2011

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्रे (2)	सरासरी गैरहजेरी (शेकडेवारीत) Average percentage of absenteeism (3)	Centres (2)
1	मुंबई ...	13.00	Mumbai
2	सोलापूर ...	10.00	Solapur
3	नागपूर ...	---	Nagpur
4	जळगाव ...	---	Jalgaon
5	नांदेड ...	---	Nanded
6	औरंगाबाद ...	---	Aurangabad
7	इतर केंद्रे ...	---	Other centres
	एकूण केंद्रे ...	14.00	All centres

आधार — कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

7. उद्योग आणि खणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.6

औद्योगिक विवाद/INDUSTRIAL DISPUTES

2011

अनुक्रमांक Sr.No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
1	कापड गिरण्या--		<i>Textiles—</i>
	(अ) तंट्यांची संख्या	3	(a) Number of disputes
	(ब) प्रत्यक्ष भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या	1813	(b) Number of workers involved Directly
	(क) वाया गेलेले एकूण मनुष्यदिवस	47,138	(c) Number of persondays lost
2	यंत्रोत्पादक कारखाने--		<i>Engineering—</i>
	(अ) तंट्यांची संख्या	4	(a) Number of disputes.
	(ब) प्रत्यक्ष भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या	5643	(b) Number of workers involved Directly
	(क) वाया गेलेले एकूण मनुष्यदिवस	1,41,075	(c) Number of persondays lost
3	संकीर्ण व रसायन--		<i>Miscellaneous and Chemical—</i>
	(अ) तंट्यांची संख्या	13	(a) Number of disputes
	(ब) प्रत्यक्ष भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या	3,135	(b) Number of workers involved Directly
	(क) वाया गेलेले एकूण मनुष्यदिवस	81,048	(c) Number of persondays lost
4	एकूण--		<i>Total—</i>
	(अ) तंट्यांची संख्या	20	(a) Number of disputes
	(ब) प्रत्यक्ष भाग घेतलेल्या कामगारांची संख्या	10,591	(b) Number of workers involved Directly
	(क) वाया गेलेले एकूण मनुष्यदिवस	2,69,261	(c) Number of persondays lost

आधार — कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

7. उद्योग आणि खानकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.7

कापड उद्योगाची माहिती (गिरणी विभाग)/WORKING OF COTTON TEXTILE INDUSTRY (MILL SECTOR)

		माहे अखेर at the end of month									
अनुक्रमांक Serial No.	विभाग	गिरण्यांची संख्या Number of mills		पटावरील कामगारांची संख्या Number of employees on roll		स्थापित चात्या (हजारत) Spindles installed (Thousand)		स्थापित माग (हजारत) Looms installed (Thousand)		Region	
		मार्च March 2010	मार्च March 2011	मार्च March 2010	मार्च March 2011	मार्च March 2010	मार्च March 2011	मार्च March 2010	मार्च March 2011		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
1	महाराष्ट्र	..	195	216	1,13,005	1,02,533	4,837	4,562	13	9	Maharashtra
(a)	मुंबई शहर	..	27	20	25,956	17,748	938	573	9	5	Mumbai City
(b)	उर्वरित महाराष्ट्र	..	168	196	87,049	84,785	3,899	3,989	4	4	Rest of Maharashtra

आधार — वस्त्रनिर्माण आयुक्त, भारत सरकार, मुंबई

Source — Textile Commissioner, Government of India, Mumbai

7. उद्योग आणि खाणकाम/INDUSTRY AND MINING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.8

खनिज उत्पादन/MINERAL PRODUCTION
2010-11

अनुक्रमांक Serial No.	खनिज पदार्थ	उत्पादन (हजार टनांत) Production (In thousand tonnes)	मूल्य (₹ लाख) Value (₹ lakh)	Minerals
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	क्रोमाईट	Chromite
2	कोळसा ...	36,932	5,08,249	Coal
3	कच्चे लोखंड ...	1,018	7,154	Iron Ore
4	चुनखडी ...	10,431	15,647	Lime stone
5	कच्चे मँगनीज ...	589	54,109	Manganese Ore
6	कओलिन (नैसर्गिक)	Kaolin (Natural)
7	बॉक्साईट ...	2,492	4,585	Bauxite
8	मीठ \$...	180	...	Salt \$
9	डोलोमाईट ...	79	71	Dolomite
10	सिलिका सॅंड ...	327	982	Silica sand
11	फ्लोराईट (ग्रेडेड) ...	284	12,457	Flourite (Graded)
12	लॅटेराईट ...	49	58	Laterite
13	कायनाईट ...	3	24	Kyanite
14	इतर + ...	4,034	5,258	Other +

टीप-(१) + कोरंडम,क्ले, पायरोफायलाईट, स्फटिक, वाळू(इतर), सिलीमानाईट आणि शेल हे इतर खनिजांमध्ये अंतर्भूत आहेत./ Others include minerals like Corandum, Clay, Pyrophyllite, Quartz, Sand (others), Sillimanite and Shale.

(२) \$ सहायक मीठ आयुक्त, मुंबई यांनी कळविल्यानुसार/As reported by the Assistant Salt Commissioner, Mumbai

आधार — भारतीय खाण केंद्र, नागपूर

Source — Indian Bureau of Mines, Nagpur

8. वीज/ELECTRICITY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.1

विजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन आणि व्यापार

INSTALLED CAPACITY, GENERATION AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY
2010-11

अनुक्रमांक Serial No.	बाब (1)	माहिती Particulars (3)	Item (2)
1	स्थापित क्षमता (मेगावॉट)		Installed Copacity (Mega Watt)
(1)	औष्णिक	.. 9,665	Thermal
(2)	जलजन्य	.. 3,366	Hydro
(3)	नैसर्गिक वायुजन्य	.. 2,714	Natural Gas
(4)	बंदिस्त विद्युत	Captive Power
(5)	अक्षय उर्जा	.. 3,408	Renewable Energy
	एकूण	.. 19,153	.. Total
2	निर्मिती (दशलक्ष युनिटस्)		Generation (Million Units)
(1)	औष्णिक	.. 52,796	Thermal
(2)	जलजन्य	.. 6,374	Hydro
(3)	नैसर्गिक व वायुजन्य	.. 18,729	Natural Gas
(4)	बंदिस्त विद्युत	Captive Power
(5)	अक्षय उर्जा }	.. 5,118	Renewable Energy
	एकूण	.. 83,017	.. Total
3	वापर (दशलक्ष युनिटस्)		Consumption (Million Units)
(1)	घरगुती	.. 19,546	Domestic
(2)	वाणिज्यिक	.. 11,527	Commercial
(3)	औद्योगिक	.. 34,416	Industrial
(4)	सार्वजनिक दिवाबत्ती	.. 846	Public lighting
(5)	रेल्वे	.. 2,188	Railway
(6)	कृषि	.. 16,257	Agriculture
(7)	सार्वजनिक पाणी पुरवठा	.. 1,983	Public water works
(8)	संकीर्ण	.. 633	Miscellaneous
	एकूण	.. 87,396	.. Total

आधार- महानिर्मिती, महावितरण, टाटा पॉवर, रिलायन्स इन्फ्रास्ट्रक्चर, बेस्ट, महाराष्ट्र उर्जा विकास प्राधिकरण, पश्चिम विभागीय उर्जा समिती, मुंबई, केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source- MAHAGENCO, MAHADISCOM, TATA Power, Reliance Infrastructure, BEST, MEDA, WRPC, CEA, GoI, New Delhi

8. वीज/ELECTRICITY

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.2

विद्युत पुरवठा झालेल्या शहरांची व खेड्यांची संख्या/NO. OF TOWNS AND VILLAGES ELECTRIFIED
(३१ मार्च, २०११ रोजी/As on 31st March 2011)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विद्युत पुरवठा झालेल्या शहरांची व खेड्यांची संख्या No. of towns and villages electrified	District	
(1)	(2)	(3)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	...	1	Brihan Mumbai
2	ठाणे	...	1,764	Thane
3	रायगड	...	1,835	Raigad
4	रत्नागिरी	...	1,549	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	...	735	Sindhudurg
	कोकण विभाग	...	5,884	Konkan Division
6	नाशिक	...	1,940	Nashik
7	धुळे	...	680	Dhule
8	नंदुरबार	...	740	Nandurbar
9	जळगाव	...	1,503	Jalgaon
10	अहमदनगर	...	1,596	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	...	6,459	Nashik Division
11	पुणे	...	1,864	Pune
12	सातारा	...	1,729	Satara
13	सांगली	...	729	Sangli
14	सोलापूर	...	1,148	Solapur
15	कोल्हापूर	...	1,211	Kolhapur
	पुणे विभाग	...	6,681	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	...	19,024	Rest of Maharashtra
16	औरंगाबाद	...	1,309	Aurangabad
17	जालना	...	967	Jalna
18	परभणी	...	838	Parbhani
19	हिंगोली	...	676	Hingoli
20	बीड	...	1,360	Beed
21	नांदेड	...	1,559	Nanded
22	उस्मानाबाद	...	737	Osmanabad
23	लातूर	...	926	Latur
	औरंगाबाद विभाग	...	8,372	Aurangabad Division

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
24	बुलढाणा ...	1,303	Buldhana
25	अकोला ...	870	Akola
26	वाशिम ...	706	Washim
27	अमरावती ...	1,646	Amravati
28	यवतमाळ ...	1,823	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	6,348	Amravati Division
29	वर्धा ...	1011	Wardha
30	नागपूर ...	1,598	Nagpur
31	भंडारा ...	784	Bhandara
32	गोंदिया ...	895	Gondia
33	चंद्रपूर ...	1,464	Chandrapur
34	गडचिरोली ...	1422	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	7,174	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	13,522	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	40,918	Maharashtra State

आधार - महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित, मुंबई

Source.—Maharashtra State Electricity Distribution Company Limited, Mumbai

9. संयुक्त भांडवली संस्था/JOINT STOCK COMPANIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 9.1

३१ मार्च, २०११ रोजी चालू असलेल्या संयुक्त भांडवली संस्था

NUMBER OF JOINT STOCK COMPANIES AS ON 31ST MARCH 2011

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	शेअर भांडवल असलेल्या कंपनी Companies limited by shares		हमीने मर्यादित असलेल्या व काम नपत्यासाठी न करणा-या कंपनी Companies limited by guarantee and associations not for profit		एकूण Total	District
		सार्वजनिक Public	खाजगी Private	सार्वजनिक Public	खाजगी Private		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	मुंबई शहर ...	3,448	48,434	95	209	52,186	Mumbai city
2	मुंबई उपनगर...	47	878	1	6	932	Mumbai Suburban
3	ठाणे ...	265	6,894	6	16	7,181	Thane
4	रायगड ...	19	670	2	0	691	Raigad
5	रत्नागिरी ...	1	50	0	0	51	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ...	0	38	0	1	39	Sindhudurg
	कोकण विभाग	3,780	56,964	104	232	61,080	Konkan Div.
7	नाशिक ...	45	1,235	1	6	1,287	Nashik
8	धुळे ...	4	153	0	2	159	Dhule
9	नंदुरबार ...	2	31	0	0	33	Nandurbar
10	जळगाव ...	11	291	1	3	306	Jalgaon
11	अहमदनगर ...	17	274	0	0	291	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	79	1,984	2	11	2,076	Nashik Div.
12	पुणे ...	299	9,641	20	50	10,010	Pune
13	सातारा ...	15	248	0	0	263	Satara
14	सांगली ...	10	201	0	2	213	Sangli
15	सोलापूर ...	36	259	0	0	295	Solapur
16	कोल्हापूर ...	19	555	4	0	578	Kolhapur
	पुणे विभाग ...	379	10,904	24	52	11,359	Pune Div.
	उर्वरित महाराष्ट्र	4,238	69,852	130	295	74,515	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 9.1—Contd .

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
17	औरंगाबाद ...	29	796	0	5	830	Aurangabad
18	जालना ...	3	127	1	2	133	Jalna
19	परभणी ...	3	25	0	0	28	Parbhani
20	हिंगोली ...	0	5	0	0	5	Hingoli
21	बीड ...	6	42	0	1	49	Beed
22	नांदेड ...	4	116	0	0	120	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	3	30	0	0	33	Osmanabad
24	लातूर ...	6	131	0	0	137	Latur
	औरंगाबाद विभाग	54	1,272	1	8	1,335	Aurangabad Div.
25	बुलढाणा ...	1	43	1	0	45	Buldhana
26	अकोला ...	5	100	0	0	105	Akola
27	वाशिम	0	11	0	0	11	Washim
28	अमरावती ...	1	135	0	0	136	Amravati
29	यवतमाळ ...	2	65	0	0	67	Yavatmal
	अमरावती विभाग	9	354	1	0	364	Amravati Div.
30	वर्धा ...	6	46	0	0	52	Wardha
31	नागपूर ...	128	2,532	2	5	2,667	Nagpur
32	भंडारा ...	1	27	0	0	28	Bhandara
33	गोंदिया	0	30	0	0	30	Gondia
34	चंद्रपूर ...	4	87	0	0	91	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	0	8	0	0	8	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	139	2,730	2	5	2,876	Nagpur Div.
	विदर्भ विभाग	148	3,084	3	5	3,240	Vidharbha Div.
	इतर #	6,457	60,244	556	408	67,665	Other #
	महाराष्ट्र राज्य	10,897	1,34,452	690	716	1,46,755	Maharashtra State

जिल्ह्यांत वर्गीकृत केलेले नाही / District not specified

आधार - कंपनी व्यवहार मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source.— Ministry of Corporate Affairs, Government of India, New Delhi

10. बँका/BANKS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.1

बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची व बँक कार्यालयांची जिल्हावार संख्या

DISTRICTWISE NUMBER OF PLACES HAVING BANKING OFFICES AND NUMBER OF BANKING OFFICES

(३१ मार्च, २०११ रोजी/As on 31st March, 2011)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची संख्या No. of places having banking offices	एकूण बँक कार्यालयांची संख्या Total No. of banking offices	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	मुंबई शहर ...	1	1,045	Mumbai city
2	मुंबई उपनगर ...	1	1,204	Mumbai Suburban
3	ठाणे ...	107	878	Thane
4	रायगड ...	104	236	Raigad
5	रत्नागिरी ...	94	163	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ...	61	102	Sindhudurg
	कोकण विभाग ...	368	3,628	Konkan Division
7	नाशिक ...	116	345	Nashik
8	धुळे ...	46	85	Dhule
9	नंदुरबार ...	34	57	Nandurbar
10	जळगाव ...	102	217	Jalgaon
11	अहमदनगर ...	141	272	Ahmednagar
	नाशिक विभाग ...	439	976	Nashik Division
12	पुणे ...	157	948	Pune
13	सातारा ...	102	192	Satara
14	सांगली ...	98	204	Sangli
15	सोलापूर ...	113	252	Solapur
16	कोल्हापूर ...	113	296	Kolhapur
	पुणे विभाग ...	583	1,892	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र ...	1,390	6,496	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.1-- Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
17	औरंगाबाद ...	69	227	Aurangabad
18	जालना ...	42	88	Jalna
19	परभणी ...	45	90	Parbhani
20	हिंगोली ...	26	45	Hingoli
21	बीड ...	68	115	Beed
22	नांदेड ...	79	160	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	51	84	Osmanabad
24	लातूर ...	61	121	Latur
	औरंगाबाद विभाग ...	441	930	Aurangabad Division
25	बुलढाणा ...	69	124	Buldhana
26	अकोला ...	53	123	Akola
27	वाशिम ...	31	54	Washim
28	अमरावती ...	87	186	Amravati
29	यवतमाळ ...	77	143	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	317	630	Amravati Division
30	वर्धा ...	55	104	Wardha
31	नागपूर ...	97	462	Nagpur
32	भंडारा ...	44	79	Bhandara
33	गोंदिया ...	40	73	Gondia
34	चंद्रपूर ...	94	169	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	31	51	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	361	938	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	678	1,568	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	2,509	8,994	Maharashtra State

11. सहकार/CO-OPERATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 11.1

महाराष्ट्र राज्यातील सहकारी संस्थांबाबतची माहिती

DETAILS OF CO-OP. SOCIETIES IN MAHARASHTRA STATE 2010-11

अनु- क्र. Sr. No.	सहकारी संस्थेचा प्रकार	सहकारी संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या (हजारात)	खेळते भांडवल (₹ कोटी)	स्थूल कर्ज (₹ कोटी)	येणे कर्ज (₹ कोटी)	उलाढाल- तयार मालाच्या विक्रिचे मूल्य(₹ कोटी)	Type of Society
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर-कृषि पतसंस्था	34	247	89,719	40,436	42,385	...	Appex & central- Agricultural & non- Agricultural credit societies
2	प्राथमिक कृषि पतसंस्था	21,451	15,001	18,987	8,060	12,024	593	Agricultural credit societies
3	बिगर-कृषि पतसंस्था	23,434	21,618	1,04,814	49,907	47,863	76	Non-agricultural credit societies
4	पणन संस्था	1,779	1,337	1,300	11	5,032	1,368	Marketing societies
5	शेतमाल प्रक्रिया उपक्रम	48,848	8,010	28,717	2,052	3,724	46,112	Agro-processing enterprises
6	सामाजिक सेवा व इतर सहकारी संस्था	1,28,760	6,809	4,897	215	834	4,076	Social services & other co-op. societies
एकूण		2,24,306	53,022	2,48,434	1,00,681	1,11,862	52,225	Total

आधार - सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar of co-operative Societies,
Government of Maharashtra, Pune

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.1

रस्त्यांचे प्रकार व पृष्ठभागानुसार रस्ते लांबी

ROAD LENGTH ACCORDING TO TYPE OF ROAD AND SURFACE *

(किमी/k.m.)

अ.क्र. Sr. No.	रस्त्याचा प्रकार	३१ मार्च रोजी/ As on 31st March	पृष्ठांकित/Surfaced			अपृष्ठांकित Unsur- faced	एकूण Total	Type of road
			सिमेंट कोंक्रीट/ डॉबरी Cement Concrete/ Black topped	खडीचे Water Bound Meca- dam	एकूण Total			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	राष्ट्रीय महामार्ग	2010	4,358	18	4,376	0	4,376	National highways
		2011	4,358	18	4,376	0	4,376	
2	राज्य महामार्ग	2010	33,585	279	33,864	238	34,102	State highways
		2011	33,684	218	33,902	201	34,103	
3	प्रमुख जिल्हा मार्ग	2010	40,923	7,274	48,197	1,704	49,901	Major district roads
		2011	41,877	6,696	48,573	1,363	49,936	
4	इतर जिल्हा मार्ग	2010	28,796	13,959	42,755	4,061	46,816	Other district roads
		2011	29,509	13,600	43,109	3,788	46,897	
5	ग्राम मार्ग	2010	36,870	51,510	88,380	16,464	1,04,844	Village roads
		2011	43,115	48,107	91,222	15,178	1,06,400	
एकूण		2010	1,44,532	73,040	2,17,572	22,467	2,40,039	Total
		2011	1,52,543	68,639	2,21,182	20,530	2,41,712	

* सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन व जिल्हा परिषदेच्या ताब्यातील रस्ते
Roads belonging to PWD, Govt. of Maharashtra & Z.P.

आधार - सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source—Public Works Department, Government of Maharashtra, Mumbai

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची वाहतूकविषयक आकडेवारी
OPERATIONAL STATISTICS OF MAHARASHTRA STATE ROAD
TRANSPORT CORPORATION
2010-11

अनु- क्रमांक Sr. No.	विभाग	मार्गाची	मार्गाची	मार्गावर	अस्तित्वात	प्रवाशांची	Division
		संख्या	एकूण लांबी (कि.मी.)	वाहतूक करणा-या वाहनांची दैनिक सरासरी संख्या	असलेल्या वाहनांची सरासरी संख्या	दैनिक सरासरी संख्या (लाखात)	
(1)	(2)	३१ मार्च, २०११ रोजी	३१ मार्च, २०११ रोजी	Average No. of vehicles on road per day	Average No. of vehicles held during	Average No. of passengers travelled daily (In lakhs)	(2)
		No. of routes as on 31st Mar 2011	Total routes distance (in k.m.) as on 31st Mar 2011				
1	अमरावती	1,698	1,23,349	1,582	1,643	6.87	Amravati
2	औरंगाबाद	2,229	2,37,587	2,590	2,720	10.71	Aurangabad
3	मुंबई	3,547	2,44,538	2,714	2,962	13.16	Mumbai
4	नागपूर	1,398	1,29,334	1,559	1,629	6.13	Nagpur
5	नाशिक	3,694	2,32,291	2,900	3,028	13.74	Nashik
6	पुणे	4,361	3,01,285	4,015	4,229	18.88	Pune
	एकूण	16,927	12,68,384	15,360	16,211	69.50	Total

आधार — महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई

Source— Maharashtra State Road Transport Corporation, Mumbai

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.3

वापरात असलेली मोटार वाहने

MOTOR VEHICLES IN OPERATION

(३१ मार्च, २०११ रोजी / As on 31st March 2011)

अनुक्रमांक Serial No.	वाहनांचा प्रकार (2)	वाहनांची संख्या Number of Motor Vehicles (3)	Class of vehicles (2)
1	दुचाकी स्वयंचलित वाहने ..	1,24,29,011	Two wheelers Auto Vehicles
2	मोटारी, जीप, वाघीणी ..	24,40,404	Motor cars, Jeeps, Station Wagons
3	टॅक्सी कॅब्ज ..	1,68,496	Taxi cabs
4	स्वयंचलित रिक्शा ..	6,40,700	Auto rickshaws
5	स्टेज कॅरेजेस ..	34,134	Stage carriages
6	कंत्राटी वाहने ..	30,415	Contract carriages
7	ट्रक्स व मालमोटारी ..	9,73,788	Trucks and Lorries including Delivery van
8	रुग्णवाहिका ..	9,571	Ambulances
9	शाळेच्या बसेस ..	7,415	School buses
10	खाजगी सेवा वाहने ..	8,326	Private service vehicles
11	जोड वाहने (ट्रेलर) ..	2,93,576	Trailers
12	ट्रॅक्टर्स ..	3,71,075	Tractors
13	इतर ..	27,188	Others
	एकूण	1,74,34,099	Total

आधार — परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source —Transport Commissioner, Government of Maharashtra, Mumbai

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.4

महाराष्ट्रातील परिवहनाची व इतर वाहने

TRANSPORT AND NON-TRANSPORT VEHICLES IN MAHARASHTRA STATE

(३१ मार्च, २०११/As on 31st March 2011)

अनुक्रमांक Serial No.	विभाग (2)	वापरातील वाहनांची संख्या No. of vehicles in operation			Region (2)	
		बिगर-परिवहनाची Non- Transport (3)	परिवहनाची Transport (4)	एकूण Total (5)		
1	मुंबई (मध्य)	...	5,44,565	56,611	6,01,176	Mumbai (Central)
2	मुंबई (पश्चिम)	...	7,59,739	1,10,819	8,70,558	Mumbai (West)
3	मुंबई (पूर्व)	...	3,33,241	65,336	3,98,577	Mumbai (East)
4	ठाणे	...	22,18,047	5,58,500	27,76,547	Thane
5	नाशिक	...	16,75,031	1,38,101	18,13,132	Nashik
6	धुळे	...	7,18,208	81,531	7,99,739	Dhule
7	पुणे	...	33,33,090	3,12,409	36,45,499	Pune
8	कोल्हापूर	...	15,09,821	1,19,861	16,29,682	Kolhapur
9	औरंगाबाद	...	8,42,397	1,03,696	9,46,093	Aurangabad
10	लातूर	...	3,28,709	48,864	3,77,573	Latur
11	नांदेड	...	3,54,916	57,797	4,12,713	Nanded
12	अमरावती	...	10,03,749	1,05,253	11,09,002	Amravati
13	नागपूर (शहर)	...	12,36,963	69,065	13,06,028	Nagpur (City)
14	नागपूर (ग्रामीण)	...	7,02,778	45,002	7,47,780	Nagpur (Rural)
	एकूण	...	1,55,61,254	18,72,845	1,74,34,099	Total

आधार— परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Transport Commissioner, Government of Maharashtra, Mumbai

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.5

वाहनचालकांचे व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक परवाने

PROFESSIONAL AND NON-PROFESSIONAL DRIVING LICENCES

(३१ मार्च, २०११/As on 31st March 2011)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	विभाग (2)	चालकांचे परवाने/Driving Licences			Region (2)	
		व्यावसायिक Professional (3)	बिगर-व्यावसायिक Non- Professional (4)	एकूण Total (5)		
1	मुंबई (मध्य)	...	13,18,977	12,52,489	25,71,466	Mumbai (Central)
2	मुंबई (पश्चिम)	...	10,66,290	15,28,773	25,95,063	Mumbai (West)
3	मुंबई (पूर्व)	...	6,08,648	6,16,890	12,25,538	Mumbai (East)
	बृहन्मुंबई (उप-बेरीज १ ते ३)	...	29,93,915	33,98,152	63,92,067	Mumbai (Sub-total 1 to 3)
4	ठाणे	...	9,36,457	15,03,272	24,39,729	Thane
5	नाशिक	...	3,23,128	11,21,332	14,44,460	Nashik
6	धुळे	...	1,84,957	4,68,063	6,53,020	Dhule
7	पुणे	...	16,33,836	30,26,420	46,60,256	Pune
8	कोल्हापूर	...	3,56,407	10,78,678	14,35,085	Kolhapur
9	औरंगाबाद	...	4,88,920	5,23,568	10,12,488	Aurangabad
10	लातूर	...	26,114	53,434	79,548	Latur
11	नांदेड	...	1,42,520	1,14,307	2,56,827	Nanded
12	अमरावती	...	3,53,763	6,94,096	10,47,859	Amravati
13	नागपूर (शहर)	...	2,65,447	8,96,823	11,62,270	Nagpur (City)
14	नागपूर (ग्रामीण)	...	1,86,750	5,42,287	7,29,037	Nagpur (Rural)
	एकूण	...	78,92,214	1,34,20,432	2,13,12,646	Total

आधार - परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Transport Commissioner, Government of Maharashtra, Mumbai ,

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.6

लोहमार्गाची लांबी/RAILWAY ROUTE LENGTH

(कि.मी./k.m.)

वर्ष Year (1)	ब्रॉड गेज Broad gauge (2)	मीटर गेज Metre gauge (3)	नॅरो गेज Narrow gauge (4)	एकूण Total (5)
1998-99	4,141	500	806	5,447
1999-2000	4,141	501	754	5,396
2000-01	4,205	500	754	5,459
2001-02	4,254	451	754	5,459
2002-03	4,271	445	734	5,450
2003-04	4,299	445	753	5,497
2004-05	4,345	429	753	5,527
2005-06	4,366	429	733	5,528
2006-07	4,474	312	733	5,519
2007-08	4,707	232	596	5,535
2008-09	4,899	106	596	5,601
2009-10	4,899	106	596	5,601
2010-11	5,036	106	459	5,601

आधार - रेल्वे मंत्रालय (रेल्वे बोर्ड), नवी दिल्ली

Source— Ministry of Railway (Railway Board), New Delhi

12. परिवहन व दळणवळण/TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

तक्का क्रमांक/TABLE No. 12.7

महाराष्ट्र राज्यातील डाक कार्यालये व तार कार्यालये यांची संख्या

NUMBER OF POST OFFICES AND TELEGRAPH OFFICES IN MAHARASHTRA STATE

वर्ष Year (1)	डाक कार्यालये Post Offices (2)	तार कार्यालये Telegraph Offices (3)
1990-91	11,910	2,531
1995-96	12,282	2,218
2000-01	12,223	1,757
2001-02	11,789	1,710
2004-05	12,703	1,991
2005-06	12,625	2,229
2006-07	12,599	2,048
2007-08	12,595	2,048
2008-09	12,595	1,920
2009-10	12,595	N.A.
2010-11	12,602	N.A.

N.A.--उपलब्ध नाही/Not Available

आधार - पोस्टमास्तर जनरल, भारत सरकार, मुंबई

Source — Postmaster General, Government of India, Mumbai

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.1

मुंबई बंदरात प्रवेश केलेल्या जहाजांची संख्या व वजन

NUMBER AND TONNAGE OF VESSELS ENTERED IN MUMBAI PORT
2010-11

अनु- क्रमांक Serial No.	जहाजांचा प्रकार	जहाजांचे वजन (हजार टनात)			Class of vessels
		संख्या No. of Ships	एकूण Gross	निव्वळ Net	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	वाफेवर चालणारी (तेल वाहकांव्यतिरिक्त)				Steamship (other than oil tankers)
	(अ) परदेशांशी वाहतूक करणारी-				(A) Foreign
	(१) ३,५०० G.R.T. च्यावर	1,258	28,122	13,475	(1) Above 3,500 G.R.T.
	(२) ३,५०० G.R.T. आणि कमी	779	1084	742	(2) 3,500 G.R.T. and less
	(ब) किना-यावर वाहतूक करणारी -				(B) Coastal —
	(१) ३,५०० G.R.T. च्यावर	88	1028	367	(1) Above 3,500 G.R.T.
	(२) ३,५०० G.R.T. आणि कमी	906	955	346	(2) 3,500 G.R.T. and less
	(३) रिग पुरवठा करणारे	1,500	2,031	700	(3) Rig supplier
	(४) जहाजे	64	1710	770	(4) Ferry ships
2	तेलवाहक जहाजे	1,027	26,250	13,450	Oil Tankers
3	कोळसा नेणारी	Colliers
	एकूण ...	5,622	61,180	29,850	... Total

टीप - ३,५०० G.R.T. = ३,५५६ मेट्रिक टन

Note- 3,500 G.R.T.= 3,556 gross registered metric tone

आधार - मुंबई पोर्ट ट्रस्ट

Source.— Mumbai Port Trust

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्का क्रमांक/TABLE No.13.2

मुंबई बंदरामध्ये गोद्या आणि बंदरे येथून हलविलेला माल

CARGO HANDLED AT THE DOCKS AND PORTS IN MUMBAI PORT

(हजार टनात/In thousand tonne)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars		Item
		2009-10	2010-11	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	आयात माल . .	29,523	36,756	Imports
2	निर्यात माल . .	22,353	17,830	Exports
	एकूण	51,876	54,586	Total

आधार — मुंबई पोर्ट ट्रस्ट

Source — Mumbai Port Trust

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्ता क्रमांक/TABLE No.13.3

महाराष्ट्र राज्यातील निवडक गौण बंदरांतून हलविलेला (आयात व निर्यात)माल
CARGO (IMPORTS AND EXPORTS) HANDLED AT THE SELECTED MINOR PORTS OF
MAHARASHTRA STATE
2010-11

(मेट्रनात/in metric tonne)

अनुक्रमांक Sr.No.	बंदराचे नाव (2)	आयात Imports (3)	निर्यात Exports (4)	एकूण Total (5)	Name of the Port (2)	
1	डहाणू	...	6,73,714	...	6,73,714	Dahanu
2	ठाणे	Thane
3	ट्रॉम्बे	...	1,422	1,880	3,302	Trombay
4	बेलापूर (उळवा)	...	16,23,250	674	16,23,924	Belapur (Ulwa)
5	मोरा	Mora
6	धरमतर	...	64,30,106	6,51,092	70,81,198	Dharamtar
7	रेवदंडा	...	15,43,456	1,28,788	16,72,244	Revadanda
8	राजपुरी	Rajpuri
9	दिघी	...	84,161	2,12,468	2,96,629	Dighi
10	हर्णे	Harnai
11	केळशी	...	2,12,992	2,86,202	4,99,194	Kelashi
12	दाभोळ	...	18,548	0	18,548	Dabhol
13	जयगड	...	9,52,908	3,90,127	13,43,035	Jaigad
14	रत्नागिरी	...	9,54,810	...	9,54,810	Ratnagiri
15	जैतापूर	Jaitapur
16	विजयदुर्ग	Vijaydurg
17	देवगड	Devgad
18	रेडी	7,08,758	7,08,758	Redi
एकूण		1,24,95,367	23,79,989	1,48,75,356	Total	

आधार— मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Chief Ports Officer, Government of Maharashtra, Mumbai

13. जहाज वाहतूक/SHIPPING

तक्ता क्रमांक/TABLE No.13.4

महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरांतून होणारी प्रवासी वाहतूक

PASSANGERS TRAFFIC AT THE MINOR PORTS OF MAHARASHTRA STATE
2010-11

अनु क्रमांक Serial No. (1)	बंदराचे नाव (2)	बिगर यांत्रिक जहाजाने By-non mechanised vessels (3)	यांत्रिक जहाजाने By mech- anised vessels (4)	एकूण Total (5)	Name of the Port (6)
1	डहणू	Dahanu
2	सातपाटी ...	5,41,003	...	5,41,003	Satpati
3	वसई ...	82,930	...	82,930	Vasai
4	मनोरी-मार्वे	40,12,692	40,12,692	Manori-Marve
5	कल्याण	17,200	17,200	Kalyan
6	वरसोवा	53,13,300	53,13,300	Varsova
7	मोरा	7,52,817	7,52,817	Mora
8	करंजा ...	6,130	1,62,960	1,69,090	Karanja
9	रेवस ...	690	2,91,660	2,92,350	Rewas
10	माडंवा	7,31,647	7,31,647	Mandwa
11	एलिफंटा	13,55,080	13,55,080	Ellphanta
12	न्यू फेरी	8,13,697	8,13,697	New Ferry
12	अलिबाग ...	28,878	19,017	47,895	Alibag
13	राजपुरी ...	4,51,882	1,39,938	5,91,820	Rajpuri
14	दिघी ...	23,673	2,00,700	2,24,373	Dighi
15	केळशी ...	11,225	...	11,225	Kelashi
16	बाणकोट ...	1,18,452	91,710	2,10,162	Bankot
17	दाभोळ ...	2,70,804	63,832	3,34,636	Dabhol
18	जयगड ...	41,852	...	41,852	Jaigad
19	रत्नागिरी ...	8,527	...	8,527	Ratnagiri
20	वरोडा ...	6,336	4,911	11,247	Varoda
22	जैतापूर ...	70,381	6,990	77,371	Jitapur
23	विजयदुर्ग ...	23,165	1,765	24,930	Vijaydurg
24	देवगड	Devgad
25	मालवण ...	5,08,354	6,533	5,14,887	Malvan
26	किरणपाणी ...	22,750	2,45,585	2,68,335	Kiranpani
27	इतर ...	64,569	2,21,677	2,86,246	Other
	एकूण...	22,81,601	1,44,53,711	1,67,35,312	Total

आधार — मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Chief Ports Officer, Government of Maharashtra, Mumbai

14. देशांतर्गत व्यापार/INLAND TRADE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.1

महाराष्ट्राचा देशातील इतर राज्यांशी झालेला व्यापार

INLAND TRADE OF MAHARASHTRA

2010 -11 *

(किंमतल/in Qty.)

अनुक्रमांक Serial No.	मालाचे नाव	महाराष्ट्रात आयात झालेला माल Imports into the State	महाराष्ट्रातून निर्यात झालेला माल Exports from the State	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	कोळसा आणि कोक	27,93,76,778	1,33,54,390	Coal and coke
2	कच्चे मॅंगेनिज	7,68,270	8,38,810	Manganese ore
3	कच्चे लोखंड	2,64,80,128	...	Iron ore
4	इतर कच्चे धातू	14,15,450	11,68,860	Other ore
5	चुनखडी, डोलोमाईट आणि जिप्सम	22,62,548	41,290	Limestone, Dolomite & Gypsum
6	लोखंड व पोलाद	3,79,46,457	16,45,670	Iron and steel
7	इतर खनिजे	1,41,570	...	Other Minerals
8	मीठ	63,14,080	...	Salt
9	तांदूळ	1,00,64,155	3,23,200	Rice
10	गहू	1,10,02,437	3,15,650	Wheat
11	ज्वारी व बाजरी	1,32,510	12,450	Jowar and Bajri
12	कडधान्ये व इतर धान्ये	...	28,59,910	Pulses and other grains
13	इतर प्रकारची धान्ये	6,35,624	6,390	Other sorts of Grain
14	हरभरा व तज्जन्य उत्पादन	19,920	20,990	Gram and gram products
15	मका व एकदल धान्ये	8,15,540	630	Maize and Millets
16	गळिताचे धान्ये (कापसाची सोडून)	25,000	...	Oil seeds (other than cotton)
17	शेंगदाणा तेल	26,740	...	Groundnut oils
18	इतर खाद्य तेल	28,69,640	2,410	Other edible oils
19	साखर	17,49,580	10,78,660	Sugar

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.1—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
20	गूळ	3,200	...	Gur
21	सिमेंट	7,10,49,602	2,76,35,320	Cement
22	केरोसिन	29,51,630	...	Kerosene
23	पेंड	1,07,03,572	21,87,390	Oil cakes
24	मसाले	1,64,310	930	Spices
25	रंग आणि वॅनिश	5,960	400	Paints & Varnishes
26	पशु-पशुधन (संख्या)	Animal -Live stock (In No.)
27	इतर वैरण व तूस	3,98,070	2,61,210	Other fodder and Husk
28	खनिज तेल (केरोसिन सोडून)	1,49,22,727	75,52,800	Mineral oil(Excl.Kerosene)
29	विटा व कौले	Bricks and tiles
30	कागद	2,86,960	1,580	Paper
31	हिरडा	Myrobalance
32	ताग व लाख	Jute and hemp
33	यंत्र व यंत्रसामग्री	2,18,860	92,080	Machinery & Machine tools
34	धातू व धातूच्या वस्तू	Metal & Metal products
35	खते व रासायनिक खते	2,06,61,492	1,68,27,650	Fertilizer & Chemical Manure
36	वाहतूक साधनसामग्री	2,28,330	65,740	Transport Equipment
37	बांबू	3,780	1,31,500	Bamboo
38	इतर वन उत्पादन	22,650	53,130	Other Forest Products
39	कापूस	1,89,850	68,330	Raw cotton
40	कापड उत्पादन	62,680	2,640	Cotton Manufactured
40	इतर वस्त्रोद्योग	10	27,280	Other Textiles
41	फळे व भाजीपाला	2,92,410	...	Fruits and vegetable
42	लोकर व रेशमाच्या कापडाचे तागे	Woolen and silk piecegoods
43	इतर वस्तू	2,21,34,836	8,72,67,460	Other Commodities

* अस्थायी / Provisional

आधार — वाणिज्य माहिती आणि सांख्यिकी महासंचालनालय, भारत सरकार, कोलकत्ता

Source — Directorate General of Commercial Intelligence and Statistics, Government of India, Kolkata

15. शिक्षण/EDUCATION

तत्ता क्रमांक/TABLE No. 15.1

शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्थांचे व विद्यार्थ्यांचे वर्गीकरण

INSTITUTION AND ENROLMENT BY TYPE OF EDUCATION

2005-06 #

अनुक्रमांक Serial No. (1)	शिक्षणाचा प्रकार (2)	संस्था (संख्या) Institutions (No.) (3)	विद्यार्थी (संख्या) Enrolment (No.) (4)	Type of Education (2)	
I	पूर्व-प्राथमिक	...	NA	NA	Pre-primary
II	प्राथमिक	...	68,109	1,11,84,975	Primary
III	माध्यमिक	...	18,254	88,23452	Secondary
III (A)	कनिष्ठ महाविद्यालये	...	755	5,15,130	Junior Colleges
IV	शिक्षकांचे प्रशिक्षण -				<i>Teacher's training</i> —
	(1) अध्यापक विद्यालय प्रशिक्षण	392	34,110		Junior College of education
	(2) आंग्ल भारतीय	...	2	126	Anglo Indian
	(3) चित्रकला शिक्षण प्रमाणपत्र	...	32	3,517	Drawing teacher's Certificate
	(4) हस्तकला शिक्षण प्रमाणपत्र	...	NA	NA	Handi-crafts teacher's Certificate
	एकूण (IV) ...		426	37,753	Total (IV)
V	उच्च शिक्षण - #				<i>Higher Education</i> —
(1)	कला, विज्ञान, वाणिज्य व विधी	2,387	15,20,937		Art, Science, Commerce and Law
(2)	बी.एड	468	47,852		B.Ed
(3)	व्यावसाय शिक्षण	422	2,15,327		Vocational education
(4)	अभियांत्रिकी (पदविका, पदवी, पदव्युत्तर)	696	5,29,267		Engineering (Diploma, Degree, PG)
(5)	स्थापत्यशास्त्र (पदवी, पदव्युत्तर)	55	9,136		Architecture (Degree, PG)
(6)	व्यवस्थापनशास्त्र (एमबीए/एमएमएस)	366	41,741		Management Science (MBA/ MMS)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(7)	हॉटेल व्यवस्थापन व खाद्यपेय तंत्रज्ञान (पदविका,पदव्युत्तर)	26	1,562	Hotel Management & Catering Technology (Diploma,Degree)
(8)	औषधी द्रव्ये निर्माण शास्त्र (पदविका,पदवी,पदव्युत्तर)	342	44,437	Pharmaceutical Science (Diploma,Degree,PG)
(9)	मास्टर इन कम्प्युटर ॲप्लिकेशन	127	15,931	Master in Computer Application
(10)	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	726	1,34,712	Industrial TrainingInstitute
(11)	विषमचिकित्सा (पदविका,पदवी)	41	4,997	Allopathic (Diploma,Degree)
(12)	आयुर्वेदिक	62	3,376	Ayurvedic
(13)	दंतचिकित्सा	35	2,091	Dental
(14)	होमियोपॅथिक	45	2,972	Homeopathic
(15)	युनानी	5	337	Unani
(16)	डी.एम.एल.टी.	10	187	D.M.L.T.
(17)	फिजिओथेरपी (पदविका,पदवी)	35	707	Physiotherapy(Diploma,Degree)
(18)	ॲक्युपेशनल थेरपी(पदविका,पदवी)	6	103	Occupational Therapy
(19)	बी.एस.सी.परिचारिका	47	1,828	B.sc. Nursing
(20)	पशू विज्ञान	6	1,392	Veterinary
(21)	दुग्ध तंत्रज्ञान	2	187	Dairy Technology
(22)	मत्स्य विज्ञान	2	164	Fishery science
(23)	कृषी	82	6,687	Agriculture
(24)	फलोत्पादन	16	469	Horticulture
(25)	वने	4	83	Forestry
(26)	कृषी अभियांत्रिकी	16	712	Agriculture Engineering
(27)	अन्न तंत्रज्ञान	16	790	Food Technology
(28)	गृह विज्ञान	3	35	Home science
(29)	जैव-तंत्रज्ञान	19	549	Bio-Technology
(30)	कृषी, पणन व व्यवस्थापन	11	430	Agriculture Marketing & Management
एकूण (V)		6,078	25,88,998	Total (V)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.1—contd .

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
VI	व्यावसायिक व विशेष शिक्षण			<i>Professional and Special Education</i>
	अ पदवीपूर्व स्तर			a) Pre-Graduate Level
(1)	समचिकित्सा (होमिओपॅथी)	1	90	Homeopathy
(2)	परिचर्या व प्रसविका	65	4,716	Nursing, Midwife
(3)	वाणिज्य ...	0	0	Commerce
(4)	ललितकला ...	14	1,092	Fine arts
(5)	गृहशास्त्र पदविका ...	2	89	Home Science Degree
(6)	ग्रंथपालशास्त्र ...	0	0	Library Science
(7)	योग ...	1	588	Yoga
	एकूण (अ)...	83	6,575	Total (a)
	ब शालेय स्तर			b) School Level
(1)	गृहशास्त्र (शालेय पातळी)	0	0	Home Science (School level)
(2)	शेतकीशाळा ...	103	11,131	Agricultural Schools
(3)	कुक्कुटपालन प्रशिक्षण	6	291	Poultry training
(4)	प्राच्यविद्या अभ्यास...	40	4,120	Oriental
(5)	कीर्तन ...	1	63	Kirtan
	एकूण (ब)...	150	15,605	Total (b)

आधार - १) प्राथमिक शिक्षण संचालनालय,पुणे

२) उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन,पुणे

३) तंत्र शिक्षण संचालनालय आणि व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय,मुंबई

४) महाराष्ट्र कृषि व संशोधन परिषद,पुणे

५) महाराष्ट्र पशु व मत्स्यविज्ञान विद्यापीठ, नागपूर

६) वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय,मुंबई आणि महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ,नाशिक

Source- 1) Directorate of Primary Education,Pune

2) Directorate of Higher Education,Pune

3) Directorate of Technical Education and Directorate of Vocational Education & Training,Mumbai

4) Maharashtra Agriculture Education & Ressearch Council,Pune

5) Maharashtra Animal & Fishery Sciences University, Nagpur

6) Directorate of Medical Education & Research, Mumbai and Maharashtra University of Health Sciences, Nashik

15. शिक्षण/EDUCATION
 तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.2
 जिल्हावार प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण
DISTRCTWISE PRIMARY AND SECONDARY EDUCATION
2005-06

(शिक्षक व विद्यार्थी संख्या हजारत/No of Pupils & Teachers in thousand)

अ. क्र. Serial	प्राथमिक शिक्षण Primary Education			माध्यमिक शिक्षण (उच्च माध्यमिक सह) Secondary Education (Including Higher Secondary)			जिल्हा District	
	संस्था Institutions	विद्यार्थी Pupils	शिक्षक Teachers	संस्था Institutions	विद्यार्थी Pupils	शिक्षक Teachers		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
1	बृहन्मुंबई	2,136	931	22	1,501	988	26	Brihan Mumbai
2	ठाणे	4,670	1,027	24	1,237	577	20	Thane
3	रायगड	2,768	256	8	400	181	8	Raigad
4	रत्नागिरी	2,763	208	9	368	126	4	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,487	88	5	205	71	3	Sindhudurg
	कोकण विभाग	13,824	2,511	69	3,711	1,942	61	Konkan Div.
6	नाशिक	3,415	627	16	783	513	13	Nashik
7	धुळे	1,243	185	5	400	191	8	Dhule
8	नंदुरबार	1,317	131	4	290	126	5	Nandurbar
9	जळगाव	2,130	430	12	648	384	11	Jalgaon
10	अहमदनगर	3,253	427	13	864	412	16	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	11,358	1,799	50	2,985	1,628	51	Nashik Div.
11	पुणे	4,535	784	23	1,134	727	22	Pune
12	सातारा	2,705	279	10	619	267	12	Satara
13	सांगली	1,831	272	9	542	221	10	Sangli
14	सोलापूर	2,955	469	14	833	338	12	Solapur
15	कोल्हापूर	2,150	377	11	792	313	10	Kolhapur
	पुणे विभाग	14,176	2,181	67	3,920	1,867	66	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	39,358	6,491	187	10,616	5,437	178	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.2 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
16	औरंगाबाद	1,958	454	10	533	251	6	Aurangabad
17	जालना	1,331	214	6	256	135	4	Jalna
18	परभणी	1,162	220	5	271	100	4	Parbhani
19	हिंगोली	804	162	3	171	45	1	Hingoli
20	बीड	2,044	290	9	536	260	9	Beed
21	नांदेड	2,442	450	12	554	236	7	Nanded
22	उस्मानाबाद	1,079	177	6	368	115	4	Osmanabad
23	लातूर	1,591	309	9	553	214	6	Latur
	औरंगाबाद विभाग	12,411	2,275	60	3,242	1,355	42	Aurangabad Div.
24	बुलढाणा	1,574	286	8	426	228	6	Buldhana
25	अकोला	1,165	194	6	370	167	4	Akola
26	वाशिम	878	167	4	246	84	2	Washim
27	अमरावती	1,962	307	9	598	281	9	Amravati
28	यवतमाळ	2,161	321	9	477	185	6	Yavatmal
	अमरावती विभाग	7,740	1,275	36	2,117	945	28	Amravati Div.
29	वर्धा	1,075	125	4	270	145	5	Wardha
30	नागपूर	2,471	416	12	779	446	17	Nagpur
31	भंडारा	902	124	4	273	149	4	Bhandara
32	गोंदिया	982	146	5	263	124	5	Gondia
33	चंद्रपूर	1,795	220	8	428	117	4	Chandrapur
34	गडचिरोली	1,375	113	4	266	106	3	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	8,600	1,144	37	2,279	1,086	38	Nagpur Div.
	विदर्भ विभाग	16,340	2,419	73	4,396	2,031	66	Vidharbha Div.
	महाराष्ट्र राज्य	68,109	11,185	320	18,254	8,823	285	Maharashtra State

टीप - प्राथमिक शिक्षणात पूर्व-प्राथमिक शिक्षणाचा समावेश केलेला नाही.

Note.—Primary Education does not include pre-primary Education

आधार - प्राथमिक शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Director of Primary Education, Government of Maharashtra, Pune

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.3

शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची संख्या व प्रशिक्षणार्थीच्या मंजूर जागा
 NUMBER OF GOVERNMENT AND NON-GOVERNMENT INDUSTRIAL
 TRAINING INSTITUTIONS AND SEATS SANCTIONED
 2010-11

विभाग	संस्थांची एकूण संख्या			मंजूर करण्यात आलेल्या जागांची संख्या			Division
	Total number of institutions			Number of sanctioned seats			
	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
मुंबई	66	33	99	19,804	3,520	23,324	Mumbai
नाशिक	68	79	147	17,900	10,692	28,592	Nashik
पुणे	61	102	163	21,008	11,460	32,468	Pune
औरंगाबाद	82	22	104	20,716	2,184	22,900	Aurangabad
अमरावती	63	18	81	15,916	1,600	17,516	Amravati
नागपूर	76	56	132	18,264	6,056	24,320	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य	416	310	726	1,13,608	35,512	1,49,120	Maharashtra State

आधार— व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source- Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State, Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.4

शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या अंतिम परीक्षांचे निकाल
**RESULTS OF THE FINAL EXAMINATIONS OF GOVERNMENT AND NON-GOVERNMENT
 INDUSTRIAL TRAINING INSTITUTES**

(जुलै २०११/JULY 2011)

विभाग	शासकीय / अशासकीय Government / Non-Government		एकूण Total		Division
	बसलेले Appeared	उत्तीर्ण Passed	बसलेले Appeared	उत्तीर्ण Passed	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
मुंबई	10,175	8,116	10,175	8,116	Mumbai
नाशिक	14,796	12,342	14,796	12,342	Nashik
पुणे	15,495	11,695	15,495	11,695	Pune
औरंगाबाद	9,158	7,392	9,158	7,392	Aurangabad
अमरावती	9,403	7,156	9,403	7,156	Amravati
नागपूर	14,157	9,529	14,157	9,529	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य	73,184	56,230	73,184	56,230	Maharashtra State

आधार - व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Directorate of Vocational Education and Training, Government of Maharashtra, Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION
 तक्का क्रमांक/TABLE No. 15.5
 शिकाऊ उमेदवारांची वर्गवारी
 CLASSIFICATION OF APPRENTICE

वर्गवारी	2010-11	Classification
(1)	(2)	(1)
(१) उपलब्ध जागा ..	55,467	(1) Sanctioned Seats
(२) नेमलेले शिकाऊ उमेदवार (अ ते इ) ..	35,943	(2) No. of Apprentice appointed (a to e)
(अ) अनुसूचित जाती ..	4,368	(a) Scheduled Castes
(ब) अनुसूचित जमाती ..	1,545	(b) Scheduled Tribes
(क) अपंग ..	12	(c) Physically handicapped
(ड) महिला ..	1,217	(d) Women
(इ) इतर ..	26,933	(e) Others

आधार— व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Source— Directorate of Vocational Education and Training, Government of Maharashtra,
 Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.6

माध्यमिक व उच्च माध्यमिक तंत्रशिक्षण शाळा व विद्यार्थी संख्या

SECONDARY AND HIGHER SECONDARY TECHNICAL SCHOOLS AND STUDENTS
2010-11

विभाग	माध्यमिक तंत्रशिक्षण शाळांची संख्या			एकूण स्थापित विद्यार्थी प्रवेश क्षमता			Division
	Number of secondary technical schools			Installed intake capacity of students			
	शासकीय Government	अशासकीय Non-Govt.	एकूण Total	शासकीय Government	अशासकीय Non-Govt.	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
मुंबई	27	78	105	4,680	7,560	12,240	Mumbai
नाशिक	32	109	141	5,400	9,780	15,180	Nashik
पुणे	12	185	197	2,100	18,360	20,460	Pune
औरंगाबाद	40	110	150	5,160	8,100	13,260	Aurangabad
अमरावती	26	107	133	3,480	7,860	11,340	Amravati
नागपूर	32	21	53	4,320	1,560	5,880	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य	169	610	779	25,140	53,220	78,360	Maharashtra State

आधार— व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source- Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State, Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.7

तांत्रिक आणि व्यवसाय अभ्यासक्रम प्रकारानुसार संस्था व त्यांतील प्रवेशक्षमता
TECHNICAL AND VOCATIONAL INSTITUTES ACCORDING TO TYPE OF SYLLABUS AND THEIR IN TAKE CAPACITY

2010-11

अनु क्रमांक Sr.no.	अभ्यासक्रम संस्थेचा प्रकार (2)	बाब (3)	शासकीय Govern- ment (4)	अशासकीय Non- Govt. (5)	एकूण Total (6)	Item (3)	Type of Educational Institutions (2)
1.	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संस्था प्रवेश क्षमता	416 1,13,608	310 35,512	726 1,49,120	Institutes Intake capacity	Industrial Training Institutes
2.	२ स्तरावरील व्यवसाय अभ्यासक्रम संस्था (द्विलक्षी)	संस्था प्रवेश क्षमता	49 8,350	1,526 1,57,100	1,575 1,65,450	Institutes Intake capacity	2 Stage vocational institutes
3.	२ स्तरावरील केंद्र शासन पुरस्कृत व्यवसाय अभ्यासक्रम संस्था	संस्था प्रवेश क्षमता	53 3,240	1,391 84,780	1,444 88,020	Institutes Intake capacity	Centrally Sponsored 2 stage vocational Institutes Education
4.	माध्यमिक तंत्रशिक्षण शाळा/विद्यालये	संस्था प्रवेश क्षमता	169 25,140	610 53,220	779 78,360	Institutes Intake capacity	Technical secondary school/ colleges
5.	प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम संस्था	संस्था प्रवेश क्षमता	25 1,345	3,211 1,31,910	3,236 1,33,255	Institutes Intake	Institutes for Certificate courses
	एकूण	संस्था प्रवेश क्षमता	712 1,51,683	7,048 4,62,522	7,760 6,14,205	Institutes Total Intake capacity	

आधार - व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source-Directorate of Vocational Education and Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai

15. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.8

प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम शिकविणा-या शासकीय व अशासकीय संस्था व त्यांतील विद्यार्थ्यांची प्रवेशक्षमता
 NUMBER OF GOVERNMENT AND NON-GOVERNMENT INSTITUTIONS TEACHING
 CERTIFICATE COURSE AND THEIR INTAKE CAPACITY

2010-11

विभाग	प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम शिकविणा-या संस्था			विद्यार्थी प्रवेश क्षमता			Division
	Institutes of teaching certificate course			Intake capacity of students			
	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	शासकीय Govern- ment	अशासकीय Non- Govt.	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
मुंबई	5	394	399	300	22,045	22,345	Mumbai
नाशिक	5	351	356	265	15,080	15,345	Nashik
पुणे	4	654	658	155	32,450	32,605	Pune
औरंगाबाद	7	440	447	325	15,465	15,790	Aurangabad
अमरावती	2	588	590	125	19,625	19,750	Amravati
नागपूर	2	784	786	175	27,245	27,420	Nagpur
महाराष्ट्र राज्य	25	3,211	3,236	1,345	1,31,910	1,33,255	Maharashtra State

आधार — व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
 Source- Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State, Mumbai

16. जीवनविषयक आकडेवारी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.1

निरनिराळ्या पद्धतीनुसार कुटुंबनियोजन करणा-यांची जिल्हावार संख्या

DISTRICTWISE NUMBER OF PERSONS USING VARIOUS FAMILY PLANNING METHODS
2010-11

(संख्या/Numbers)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	नसबंदी शस्त्रक्रिया Sterilisation	लूप पद्धती I.U.D.	नेहमीची संतती प्रतिबंधक साधने वापरणारे Conventional contraceptive users	संतती साधने वापरणारे Oral pills users	मुखाद्वारे गोळ्या वापरणारे Oral pills users	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	(2)
1	मुंबई	32,469	55,912	71,785	23,348		Mumbai
2	मुंबई उपनगर						Mumbai Suburban
3	ठाणे	18,505	13,910	15,507	28,151		Thane
4	रायगड	8,134	7,619	6,718	6,572		Raigad
5	रत्नागिरी	7,473	6,782	12,472	8,938		Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	2,843	4,950	6,384	3,827		Sindhudurg
	कोकण विभाग	69,424	89,173	1,12,866	70,836		Konkan Division
7	नाशिक	27,912	15,335	8,779	9,678		Nashik
8	धुळे	10,227	6,432	11,391	5,700		Dhule
9	नंदुरबार	8,478	2,347	7,076	366		Nandurbar
10	जळगाव	22,163	13,065	17,528	11,821		Jalgaon
11	अहमदनगर	23,397	21,522	19,110	3,486		Ahmednagar
	नाशिक विभाग	92,177	58,701	63,884	31,051		Nashik Division
12	पुणे	46,175	28,820	25,046	19,286		Pune
13	सातारा	19,203	10,375	2,162	10,744		Sata
14	सांगली	14,176	16,436	8,579	9,424		Sangli
15	सोलापूर	23,698	16,752	6,862	9,080		Solapur
16	कोल्हापूर	20,758	23,186	13,298	26,212		Kolhapur
	पुणे विभाग	1,24,010	95,569	55,947	74,746		Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	2,85,611	2,43,443	2,32,697	1,76,633		Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.1 Contd .

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
17	औरंगाबाद	13,422	12,531	18,649	8,618	Aurangabad
18	जालना	10,124	7,341	2,271	405	Jalna
19	परभणी	8,105	7,002	7,711	690	Parbhani
20	हिंगोली	5,907	2,744	6,277	1,283	Hingoli
21	बीड	12,939	12,470	12,730	9,428	Beed
22	नांदेड	19,258	6,967	6,573	6,450	Nanded
23	उस्मानाबाद	8,228	4,353	5,091	1,705	Osmanabad
24	लातूर	14,602	8,298	4,712	4,826	Latur
	औरंगाबाद विभाग	92,585	61,706	64,014	33,405	Aurangabad Division
25	बुलढाणा	11,159	5,687	13,426	5,325	Buldhana
26	अकोला	7,942	5,004	5,093	4,129	Akola
27	वाशिम	6,196	3,476	1,035	1,041	Washim
28	अमरावती	12,607	7,831	7,143	13,826	Amravati
29	यवतमाळ	16,459	7,708	2,492	2,220	Yavatmal
	अमरावती विभाग	54,363	29,706	29,189	26,541	Amravati Division
30	वर्धा	6,438	6,241	9,424	5,319	Wardha
31	नागपूर	19,178	16,740	6,086	8,173	Nagpur
32	भंडारा	6,760	3,541	5,010	1,941	Bhandara
33	गोंदिया	9,254	3,422	3,945	1,697	Gondia
34	चंद्रपूर	12,471	7,815	6,084	4,605	Chandrapur
35	गडचिरोली	5,818	1,561	8,964	861	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	59,919	39,320	39,513	22,596	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	1,14,282	69,026	68,702	49,137	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	4,92,478	3,74,175	3,65,413	2,59,175	Maharashtra State

आधार - राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—State Family Welfare Office, Government of Maharashtra, Pune

16. जीवनविषयक आकडेवारी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.2

नमुना नोंदणी पद्धतीने काढलेले जन्म, मृत्यू व अर्भकमृत्यू दर

BIRTH, DEATH AND INFANT MORTALITY RATES BY SAMPLE REGISTRATION SYSTEM

वर्ष Year	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकत्र/Combined		
	जन्म दर Birth rate	मृत्यू दर Death rate	अर्भक मृत्यू दर Infant mortality rate	जन्म दर Birth rate	मृत्यू दर Death rate	अर्भक मृत्यू दर Infant mortality rate	जन्म दर Birth rate	मृत्यू दर Death rate	अर्भक मृत्यू दर Infant mortality rate
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1971	33.7 (38.9)	13.5 (16.4)	111 (138)	29.0 (30.1)	9.7 (9.7)	88 (82)	32.2 (36.9)	12.3 (14.9)	105 (129)
1981	30.4 (35.6)	10.6 (13.7)	90 (119)	24.5 (27.0)	7.4 (7.8)	49 (62)	28.5 (33.9)	9.6 (12.5)	79 (110)
1991*	28.0 (30.9)	9.3 (10.6)	69 (87)	22.9 (24.3)	6.2 (7.1)	38 (53)	26.2 (29.5)	8.2 (9.8)	60 (80)
2001	21.1 (27.1)	8.5 (9.1)	55 (72)	20.2 (20.3)	5.9 (6.3)	28 (42)	20.7 (25.4)	7.5 (8.4)	45 (66)
2005	19.6 (25.6)	7.4 (8.1)	41 (64)	18.2 (19.1)	5.7 (6.0)	27 (40)	19.0 (23.8)	6.7 (7.6)	36 (58)
2010	17.6 (23.7)	7.5 (7.7)	34 (51)	16.4 (18.0)	5.3 (5.8)	20 (31)	17.1 (22.1)	6.5 (7.2)	28 (47)
2011	17.3 (23.3)	7.3 (7.6)	30 (48)	15.8 (17.6)	5.1 (5.7)	17 (29)	16.7 (21.8)	6.3 (7.1)	25 (44)

टीप - (१) जन्म दर व मृत्यू दर एक हजार लोकसंख्येमागे आहेत

(२) अर्भकमृत्यू दर एक हजार जीवित जन्मामागे आहेत

(३) * कंसातील आकडे भारताकरिता असून जम्मू व काश्मीर सोडून आहेत

Note- (1) Birth and Death rates are per thousand population

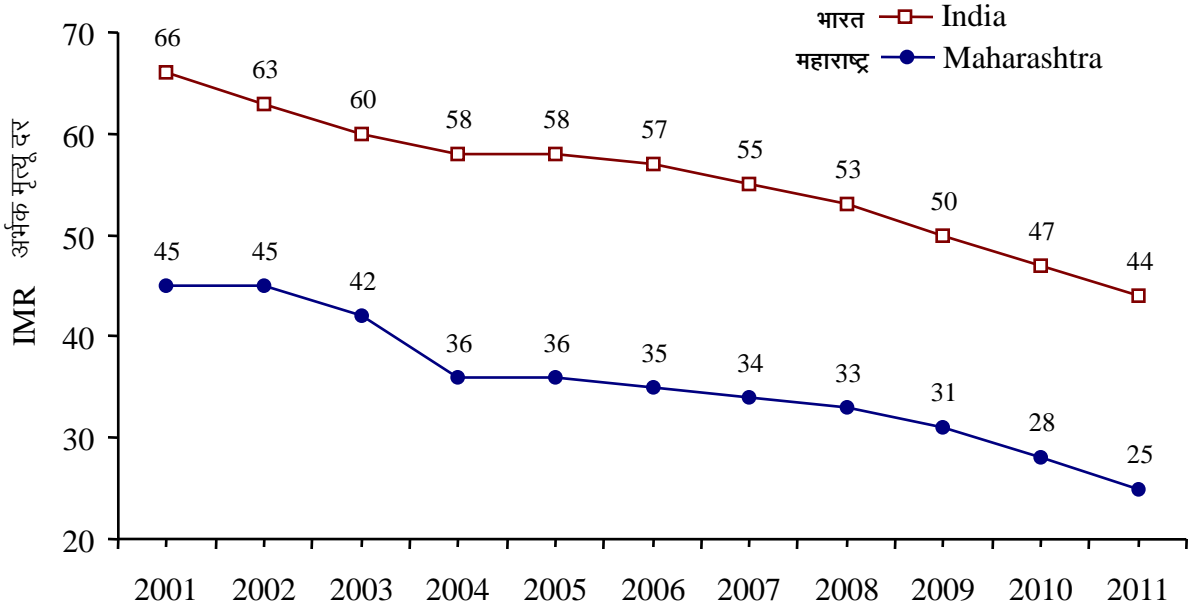
(2) Infant mortality rates are per thousand live births

(३) Bracketed figures are for India, excluding Jammu & Kashmir

आधार — नमुना नोंदणी पत्रिका, महानिबंधक भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source - Sample Registration Bulletin, Registrar General; India, New Delhi

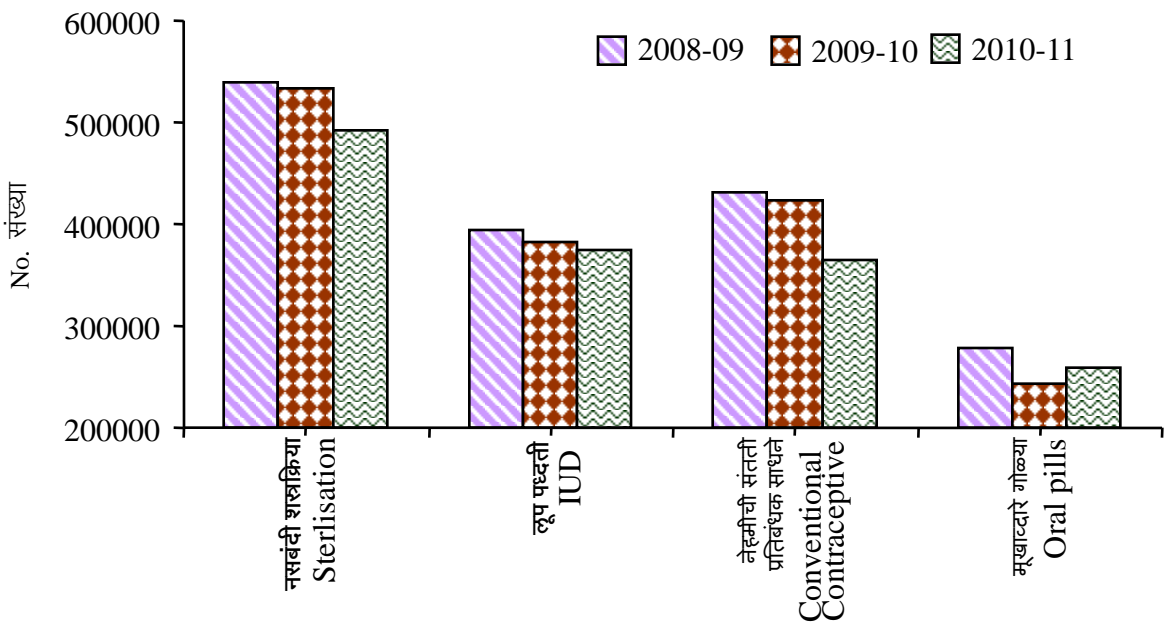
Infant mortality rates अर्भक मृत्यू दर

आधार :- नमुना नोंदणी पत्रिका, महानिबंधक, भारत सरकार

Source:- Sample Registration Bulletin, Registrar General of India

No. of persons using various family planning methods (Maharashtra) निरनिराळ्या पध्दतीनुसार कुटूंबनियोजन करणाऱ्यांची जिल्हावार संख्या (महाराष्ट्र)

आधार :- कुटूंब कल्याण वार्षिक पुस्तक, महाराष्ट्र शासन

Source:- Family year book, Govt. of Maharashtra

16. जीवनविषयक आकडेवारी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.3

उपलब्ध वैद्यकीय सुविधा

MEDICAL FACILITIES AVAILABLE

(सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित /Public and Public aided)

अनु क्रमांक Serial No.	वर्ष Year (No.)	रुग्णालये (संख्या) Hospitals (No.)	दवाखाने (संख्या) Dispensaries	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे (संख्या) Primary Health Centres (No.)	प्राथमिक आरोग्य पथके (संख्या) Primary Health Units (No.)	क्षयरोग आणि रुग्ण चिकित्सालये (संख्या) T.B. Hospitals & clinics (No.)	संस्थांतील खाटांची संख्या No. of beds in Institutions	दर लाख लोकसंख्येमागे खाटा Beds per lakh of population
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	1971	299	1,372	388	1	72	43,823	88
2	1981	530	1,776	454	400	90	71,385	114
3	1991	768	1,896	1,672	81 +	1,977	1,09,267	144
4	2001	981	1,629	1,768	169	2,520	92,106	93
5	2009	1,178	2,904	1,816	191	2,520	1,08,806	97
6	2010	1,264	2,924	1,816	191	2,520	1,15,704	102
7	2011	1,368	3,012	1,816	191	2,520	1,18,116	103

टीप - + प्राथमिक आरोग्य केंद्रे म्हणून श्रेणीवाढ झाल्यामुळे

Note- + Due to upgradation as Primary Health Centers

आधार - राज्य आरोग्य कुटुंब कल्याण केंद्र, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source - State Health Family Welfare Bureau Services, Govt. of Maharashtra, Pune

17. पोलीस आणि गुन्हे/POLICE AND CRIMES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.1

पोलीस स्टेशने आणि पोलिसांची संख्या

POLICE STATIONS AND POLICE FORCES

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	2010-11 (3)	Item (2)
पोलीस स्टेशने		Police Stations	
1	पोलीस स्टेशनांची संख्या (सब-पोलिसस्टेशन धरुन)	1,054	Number of Police Stations (including Sub-Police Station)
2	पोलीस चौक्यां/आउट पोस्ट/मदत केंद्रे/ सागरी चेक पोस्ट व चेक बॉर्डरची संख्या	1,961	No. of Police out-Posts/chowkies/ help centres/Sagari chak-post & chak border
3	पोलीस आयुक्तालय व जिल्हे	45	Police Commissioner & District
पोलिसांची संख्या		Police Force	
1	पोलीस महासंचालक, अपर पोलीस महासंचालक, विशेष पोलीस महासंचालक, पोलीस उप महानिरीक्षक	115	Director General of Police, Addi. Director General of Police, Spl. Director General of Police, Deputy Inspector General of Police
2	पोलीस अधीक्षक	286	Superintendent of Police
3	सहाय्यक पोलीस आयुक्त/ पोलीस उप अधीक्षक	817	Assistant Commissioner of Police Deputy Superintendent of Police
4	पोलीस निरीक्षक	3,647	Police Inspector
5	पोलीस उप निरीक्षक/ सहाय्यक पोलीस उप निरीक्षक	10,132	Police Sub-Inspector / Assistant Police Sub-Inspector
6	सहाय्यक उपनिरीक्षक (पोलीस हवालदार धरुन)	58,231	Assistant Sub-Inspector (including Head Constable)
7	पोलीस शिपाई/पोलीस नाईक	1,32,204	Police Constable/Police Naik
एकूण		2,05,462	... Total

आधार —पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Director General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

17. पोलीस आणि गुन्हे/POLICE AND CRIMES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.2

भारतीय दंडसंहितेखाली झालेले दखलपात्र गुन्हे (गुन्हांचे प्रयत्न धरून)
COGNIZABLE OFFENCES (INCLUDING ATTEMPTS) UNDER INDIAN PENAL CODE
2011

अनुक्रमांक Serial No. (1)	गुन्हांचा प्रकार (2)	गुन्हांची संख्या No. of offences (3)	Type of offence (2)
1	दंगल	7,755	Rioting
2	नाण्यासंबंधीचे गुन्हे	0	Offences relating to coins
3	चलन व बँक नोटासंबंधीचे गुन्हे	351	Offences relating to currency and bank notes
4	खून	2788	Murders
5	सदोष मनुष्यवध	141	Culpable homicide
6	मादक पदार्थाचा वापर	N.A.	Administering of stupifying drugs
7	माणसांचे अपहरण	1,646	Kidnapping and abduction
8	दरोडा अथवा त्याकरिता एकत्र होणे	1,033	Dacoity and preparation of assembly for dacoity
9	चोरी/लूट	4,177	Robbery
10	घरफोडी	14,014	House breaking
11	फसवणूक	7,449	Cheating
12	विश्वासघात	1,619	Breach of trust
13	चो-या--		Theft of—
	(अ) तांब्याची तार	586	(a) Copper wire
	(ब) जनावरे	643	(b) Cattle
	(क) सायकली	397	(c) Cycles
	(ड) मोटारी व सुटे भाग	19907	(d) Motor vehicles & accessories
	(इ) पिस्तुले	7	(e) Firearms
	(फ) स्फोटक पदार्थ	0	(f) Explosives
	(ह) इतर	31,682	(h) Other
14	इतर गुन्हे	93,606	Other crimes
	एकूण	1,87,801	... Total

आधार - पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Director General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

18. कारागृहे/PRISONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 18.1

कारागृहांची व कैद्यांची संख्या/NUMBER OF PRISONS AND CONVICTS

2010-11

अनुक्रमांक Serial No.	बाब (1)	माहिती Particulars (2)	Item (3)
१	विविध प्रकारच्या कारागृहांची संख्या —		<i>Number of different types of prisons—</i>
	(अ) मध्यवर्ती कारागृहे ..	9	(a) Central Prisons
	(ब) जिल्हा कारागृहे ..	28	(b) District Prisons
	(क) तालुका दुय्यम कारागृहे ..	172	(c) Taluka Sub-jails
	(ड) पोलीस कोठड्या	(d) Police Lock-ups
	(इ) इतर (खुले कारागृह) ..	6	(e) Others(Open Prisons)
2	३१ मार्च, २०११ रोजी शिक्षेच्या मुदतीनुसार दीर्घ कैद्यांचे वर्गीकरण		Number of convicts according to length of sentences as on 31st March 2011
	(अ) एक वर्ष व त्याहून कमी ..	1,127	(a) One year and below
	(ब) एक वर्षाहून अधिक पण दोन वर्षाहून कमी ..	302	(b) Above one year and not exceeding two years
	(क) दोन वर्षाहून अधिक पण पाच वर्षांपेक्षा कमी ..	349	(c) Above two years and not exceeding five years
	(ड) पाच वर्षांपेक्षा अधिक पण दहा वर्षांपेक्षा कमी ..	465	(d) Above five years & not exceeding ten years
	(इ) दहा वर्षांपेक्षा अधिक ..	439	(e) Exceeding ten years
	(फ) जन्मठेप ..	5,441	(f) Life sentence
	(ग) मृत्यू दंड ..	53	(g) Sentenced to death
	एकूण * ..	8,168	... Total *

टिप - * एकूण बंदी संख्येमध्ये तालुका दुय्यम कारागृहांची माहिती समाविष्ट नाही

Note- * Information about total convicts in Taluka Sub-jails is not included

आधार - कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.— Director General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune

19. घरबांधणी/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.1

घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी/CLASSIFICATION OF HOUSES ACCORDING TO USE

जनगणना / Population Census, 2011

(हजारंत/In thousand)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	वापराचे प्रकार प्रकार (2)	ग्रामीण Rural (3)	नागरी Urban (4)	एकूण Total (5)	Type of use (2)
1	घरांची यादी करतेवेळी रिकामी आढळलेली घरे-	1,657	2,112	3,769	Census houses vacant at the time of house-listing
2	वापरातील घरे -				Occupied census house used as
(1)	निवासी घरे	12,644	10,533	23,177	Residence
(2)	निवासासह अन्य उपयोग	299	243	542	Residence-cum-other use
(3)	दुकाने, कार्यालये	556	1401	1956	Shop, office
(4)	शाळा, कॉलेज इ.	165	49	214	School, colleges etc.
(5)	हॉटेल, लॉज, गेस्ट हाऊस इ.	44	65	110	Hotel, lodge, guest house etc.
(6)	रुग्णालय, दवाखाना इ.	38	63	101	Hospital, dispensary etc.
(7)	कारखाने, यंत्रशाळा व तात्पुरत्या जागा इ.	103	280	383	Factories, workshops & worksheds etc.
(8)	पूजास्थान	205	73	279	Place of worship
(9)	निवासाव्यतिरिक्त अन्य उपयोग	1,741	1,093	2,835	Other non-residential use
(10)	वापरातील बंद घरे	66	139	205	occupied locked house
	एकूण वापरातील घरे (२)	15,862	13,939	29,801	Total occupied census houses (2)
	एकूण (१) + (२)	17,519	16,051	33,570	Grand Total of (1) + (2)

टिप -- (१) 'गणनाघर' म्हणजे एखादी इमारत किंवा इमारतीचा भाग, ज्यालारस्त्यावरून, शिवाारातून किंवा सार्वजनिक जिन्यावरून स्वतंत्र प्रवेशद्वार आहे व जे वापराच्या दृष्टीने एक स्वतंत्र घटक आहे

(२) आकडे संक्षिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतीलच असे नाही

Note. - (1) A 'census house' is a building or part of a building having a separate main entrance from road, common court yard, staircase etc., used or recognised as separate unit.

(2) Details may not add up to the totals due to rounding.

आधार - भारताची जनगणना, २०११,

Source.—Census of India, 2011

19. घरबांधणी/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.2

वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबाचे वर्गीकरण

CLASSIFICATION OF HOUSEHOLDS ACCORDING TO ROOMS OCCUPIED

जनगणना / Population Census, 2011

अनुक्रमांक Sr. No.	बाब	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	गणना केलेली एकूण कुटुंबे (हजारात)	13,017	10,814	23,831	Total number of households (In thousand)
2	गणना केलेले एकूण लोक (संस्थांतून रहाणारे व गृहहीन इत्यादी) (हजारात)	61,556	50,818	1,12,374	Total number of persons enumerated (including inmates of institutions and houseless persons) (In thousand)
3	कुटुंबांचे वर्गीकरण (शेकडा)				Classification of households (Percentage)
	(अ) वेगळी खोली नसलेले	3.71	4.85	4.23	(a) No exclusive room
	(ब) एका खोलीत राहणारी कुटुंबे	42.38	41.69	42.07	(b) Households with one room
	(क) दोन खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	35.34	28.42	32.20	(c) Households with two rooms
	(ड) तीन खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	11.83	15.36	13.43	(d) Households with three rooms
	(इ) चार खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	4.50	5.99	5.18	(e) Households with four rooms
	(फ) पाच खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	1.13	1.89	1.47	(f) Households with five rooms
	(ग) सहा खोल्यांत राहणारी कुटुंबे	1.11	1.80	1.42	(g) Households with Six rooms
	एकूण	100.0	100.0	100.0	Total

आधार - भारताची जनगणना २०११.

Source - Census of India. 2011.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.3 (A) (B)

19. घरबांधणी/

तक्ता क्रमांक/

राहत्या घराच्या छप्परांसाठी वापरलेल्या प्रमुख साधनानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण/
जनगणना/

	एकूण कुटुंबे	गवत, पाने, लाकूड, बांबू चिखल,इ.	प्लॅस्टिक, पॉलिथिन	हाताने बनविलेल्या खाप-या	यंत्राने बनविलेल्या खाप-या
ग्रामीण नागरी एकूण	Total households	Grass, leaves, wood, mud,etc.	Plastic Polythene bamboo,	Hand Made Tiles	Machine Tiles
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ग्रामीण	1,30,16,652	12,52,256	70,774	14,97,168	26,56,812
नागरी	1,08,13,928	2,10,446	80,315	2,83,130	6,96,704
एकूण	2,38,30,580	14,62,702	1,51,089	17,80,298	33,53,516

19. घरबांधणी/

तक्ता क्रमांक/

राहत्या घराच्या भिंतींसाठी वापरलेल्या प्रमुख साधनानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण/
जनगणना/

	एकूण कुटुंबे	गवत, पाने, लाकूड, बांबू,इ.	प्लॅस्टिक, पॉलिथिन	माती कच्ची विट	लाकूड
ग्रामीण नागरी एकूण	Total households	Grass, leaves, wood, bamboo,etc.	Plastic Polythene	Mud, unburnt brick	Wood
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ग्रामीण	1,30,16,652	11,52,589	45,553	42,26,591	1,11,734
नागरी	1,08,13,928	1,16,133	57,158	9,43,246	1,02,408
एकूण	2,38,30,580	12,68,722	1,02,711	51,69,837	2,14,142

आधार — भारताची जनगणना, २०११

HOUSING

TABLE No. 19.3 (A)

DISTRIBUTION OF HOUSEHOLDS BY PREDOMINANT MATERIAL OF ROOF OF HOUSE OCCUPIED
Population Census, 2011

जी.आय.धातू, अॅस्बेस्टॉसचे पत्रे G.I.Metal, Asbestos sheets	बिटा Brick	दगड /स्लेट Stone/Slate	काँक्रीट Concrete	इतर सर्व प्रकारचे सामान All other materials	Rural Urban Total
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
55,34,468	57,291	3,04,594	15,58,486	84,803	Rural
33,61,457	92,699	3,78,560	56,26,721	83896	Urban
88,95,925	1,49,990	6,83,154	71,85,207	1,68,699	Total

HOUSING

TABLE No. 19.3 (B)

DISTRIBUTION OF HOUSEHOLDS BY PREDOMINANT MATERIAL OF WALLS OF HOUSE OCCUPIED
Population Census, 2011

जी.आय.धातू, अॅस्बेस्टॉसचे पत्रे G.I.Metal, Asbestos sheets	पक्की बिटा Brick	दगड Stone	काँक्रीट Concrete	इतर सर्व प्रकारचे सामान All other materials	Rural Urban Total
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
1,20,372	43,49,225	23,11,910	6,54,593	44,085	Rural
3,23,922	65,86,038	8,72,838	17,76,161	36,024	Urban
4,44,294	1,09,35,263	31,84,748	24,30,754	80,109	Total

Source — Census of India, 2011

19. घरबांधणी/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.4

बेघर व संस्थांत रहाणारे लोक

HOUSELESS AND INSTITUTIONAL POPULATION

जनगणना/Population Census, 2001

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	व्यक्तींची संख्या/Number of persons			एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	District (2)
		बेघर Houseless (3)	संस्थांतील Institu- tional (4)	एकूण Total (5)	Per- centage of total population (6)	
1	मुंबई शहर	24,000	73,724	97,724	2.93	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	15,074	59,075	74,149	0.86	Mumbai Suburban
3	ठाणे	51,888	91,246	1,43,134	1.76	Thane
4	रायगड	14,607	22,675	37,282	1.69	Raigad
5	रत्नागिरी	6,294	12,879	19,173	1.13	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	6,172	5,036	11,208	1.29	Sindhudurg
	कोंकण विभाग	1,18,035	2,64,635	3,82,670	1.54	Konkan Division
7	नाशिक	25,421	94,977	1,20,398	2.41	Nashik
8	धुळे	3,620	29,529	33,149	1.94	Dhule
9	नंदुरबार	4,044	45,172	49,216	3.75	Nandurbar
10	जळगाव	16,879	28,767	45,646	1.24	Jalgaon
11	अहमदनगर	10,494	50,565	61,059	1.51	Ahmadnagar
	नाशिक विभाग	60,458	2,49,010	3,09,468	1.97	Nashik Division
12	पुणे	16,316	98,856	1,15,172	1.59	Pune
13	सातारा	8,843	24,861	33,704	1.20	Satara
14	सांगली	6,402	15,638	22,040	0.85	Sangli
15	सोलापूर	18,112	27,836	45,948	1.19	Salapur
16	कोल्हापूर	7,416	21,044	28,460	0.81	Kolhapur
	पुणे विभाग	57,089	1,88,235	2,45,324	1.23	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	2,35,582	7,01,880	9,37,462	1.55	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.4.—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
17	औरंगाबाद	7,132	24,742	31,874	1.10	Aurangabad
18	जालना	5,525	9,408	14,933	0.93	Jalna
19	परभणी	2,653	9,002	11,655	0.76	Parbhani
20	हिंगोली	1,286	6,405	7,691	0.78	Hingoli
21	बीड	5,811	12,940	18,751	0.87	Beed
22	नांदेड	5,600	25,833	31,433	1.09	Nanded
23	उस्मानाबाद	5,337	12,620	17,957	1.21	Osmanabad
24	लातूर	3,308	18,083	21,391	1.03	Latur
	औरंगाबाद विभाग	36,652	1,19,033	1,55,685	1.00	Aurangabad Div.
25	बुलढाणा	5,340	13,834	19,174	0.86	Buldhana
26	अकोला	5,842	9,577	15,419	0.95	Akola
27	वाशिम	2,593	7,559	10,152	1.00	Washim
28	अमरावती	9,904	27,393	37,297	1.43	Amravati
29	यवतमाळ	9,581	31,861	41,442	1.69	Yavatmal
	अमरावती विभाग	33,260	90,224	1,23,484	1.24	Amravati Div.
30	वर्धा	10,434	12,423	22,857	1.85	Wardha
31	नागपूर	8,995	36,605	45,600	1.12	Nagpur
32	भंडारा	2,472	6,569	9,041	0.80	Bhandara
33	गोंदिया	1,914	11,803	13,717	1.14	Gondiya
34	चंद्रपूर	8,139	22,053	30,192	1.46	Chandrapur
35	गडचिरोली	3,476	24,582	28,058	2.89	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	35,430	1,14,035	1,49,465	1.40	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	68,690	2,04,259	2,72,949	1.32	Vidarbha Div.
	महाराष्ट्र राज्य	3,40,924	10,25,172	13,66,096	1.41	Maharashtra State

आधार — भारताची जनगणना २००१

Source — Census of India. 2001

19. घरबांधणी/
तक्ता क्रमांक/
खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या/
जनगणना/
खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबे/

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	एकूण Total (3)	वेगळी खोली		
			नसलेले exclusive room (4)	१ खोली 1 Room (5)	२ खोल्या 2 Rooms (6)
1	मुंबई शहर . .	6,37,738	59,204	4,00,177	1,00,937
2	मुंबई उपनगर . .	20,27,743	145,133	11,26,032	4,54,631
3	ठाणे . .	24,30,616	1,20,417	11,09,216	7,87,371
4	रायगड . .	5,96,514	22,708	2,02,630	2,11,589
5	रत्नागिरी . .	3,93,379	15,472	1,28,979	1,36,313
6	सिंधुदुर्ग . .	2,05,119	7,540	49,140	65,002
	कोकण विभाग . .	62,91,109	3,70,474	30,16,174	17,55,843
7	नाशिक . .	11,80,293	66,126	5,15,406	3,74,694
8	धुळे . .	4,08,700	20,936	1,77,830	1,27,835
9	नंदुरबार . .	3,19,623	13,982	1,93,672	74,663
10	जळगाव . .	8,91,657	36,246	3,96,241	3,10,994
11	अहमदनगर . .	9,01,748	38,914	4,52,168	2,70,549
	नाशिक विभाग . .	37,02,021	1,76,204	17,35,317	11,58,735
12	पुणे . .	20,76,607	96,829	8,67,524	5,94,089
13	सातारा . .	6,39,999	28,569	2,25,146	2,19,428
14	सांगली . .	5,85,227	15,749	1,91,117	2,04,264
15	सोलापूर . .	8,58,981	25,802	3,85,265	2,83,726
16	कोल्हापूर . .	8,21,483	41,561	2,16,170	2,61,733
	पुणे विभाग . .	49,82,297	2,08,510	18,85,222	15,63,240
	उर्वरित महाराष्ट्र . .	1,49,75,427	7,55,188	66,36,713	44,77,818

HOUSING

TABLE No. 19.5

HOUSEHOLDS BY NUMBER OF ROOMS OCCUPIED

Population Census, 2011

Households occupying number of rooms

३ खोल्या 3 Rooms	४ खोल्या 4 Rooms	५ खोल्या 5 Rooms	६ खोल्या 6 Rooms	District
(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
49,372	18,377	5,325	4346	Mumbai City
2,15,718	59,342	12,382	14,505	Mumbai Suburban
3,03,405	76,471	17,313	16,423	Thane
1,05,866	36,654	8,782	8,285	Raigad
64,690	29,556	9,505	8,864	Ratnagiri
38,766	25,881	9,189	9,601	Sindhudurg
7,77,817	2,46,281	62,496	62,024	Konkan Division
1,41,208	50,769	15,284	16,806	Nashik
56,422	16,634	4,719	4,324	Dhule
25,152	7,566	2,130	2,458	Nandurbar
99,454	31,382	8,007	9,333	Jalgaon
85,816	34,258	9,486	10,557	Ahmadnagar
4,08,052	1,40,609	39,626	43,478	Nashik Division
3,29,621	1,25,046	33,233	30,265	Pune
1,00,309	42,302	12,079	12,166	Satara
97,160	49,474	13,713	13,750	Sangli
95,336	44,334	12,257	12,261	Solapur
1,83,797	74,210	22,458	21,554	Kolhapur
8,06,223	3,35,366	93,740	89,996	Pune Division
19,92,092	7,22,256	1,95,862	1,95,498	Rest of Maharashtra

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
17	औरंगाबाद ..	7,36,587	33,488	3,30,324	2,34,204
18	जालना ..	3,88,116	11,443	1,86,719	1,30,649
19	परभणी ..	3,60,186	5,336	1,45,908	1,32,654
20	हिंगोली ..	2,27,041	4,517	86,442	91,014
21	बीड ..	5,45,073	23,805	2,91,380	1,56,819
22	नांदेड ..	6,56,303	15,854	2,77,653	2,32,802
23	उस्मानाबाद ..	3,48,760	7,176	1,36,500	1,31,286
24	लातूर ..	4,74,149	9,327	1,74,599	1,75,876
	औरंगाबाद विभाग ..	37,36,215	1,10,946	16,29,525	12,85,304
25	बुलढाणा ..	5,53,031	18,061	2,53,911	1,92,985
26	अकोला ..	3,91,135	15,365	1,77,776	1,25,936
27	वाशिम ..	2,57,892	5,066	1,00,020	1,04,718
28	अमरावती ..	6,37,446	19,937	2,44,204	2,29,677
29	यवतमाळ ..	6,40,385	17,366	2,32,696	2,54,420
	अमरावती विभाग ..	24,79,889	75,795	10,08,607	9,07,736
30	वर्धा ..	3,02,680	8,695	91,157	1,20,430
31	नागपूर ..	9,95,808	26,739	2,72,097	3,36,283
32	भंडारा ..	2,75,773	6,336	70,873	1,11,504
33	गोंदिया ..	2,89,431	5,162	86,976	1,14,780
34	चंद्रपूर ..	5,29,612	11,698	1,60,876	2,10,835
35	गडचिरोली ..	2,45,745	7,156	68,219	1,07,964
	नागपूर विभाग ..	26,39,049	65,786	7,50,198	10,01,796
	विदर्भ विभाग ..	51,18,938	1,41,581	17,58,805	19,09,532
	महाराष्ट्र राज्य ..	2,38,30,580	10,07,715	1,00,25,043	76,72,654

TABLE No. 19.5—Contd.

(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
79,415	36,644	10,692	11,820	Aurangabad
36,017	14,443	4,029	4,816	Jalna
43,230	20,364	6,210	6,484	Parbhani
26,662	12,001	3,221	3,184	Hingoli
43,095	18,219	5,635	6,120	Beed
70,637	37,221	10,634	11,502	Nanded
41,330	20,817	5,906	5,745	Osmanabad
60,533	33,827	10,342	9,645	Latur
4,00,919	1,93,536	56,669	59,316	Aurangabad Division
54,781	21,804	5,865	5,624	Buldhana
43,691	17,798	5,499	5,070	Akola
30,767	11,685	3,023	2,613	Washim
85,806	36,456	11,662	9,704	Amravati
81,049	35,563	10,706	8,585	Yavatmal
2,96,094	1,23,306	36,755	31,596	Amravati Division
50,205	20,359	6,629	5,205	Wardha
2,08,408	93,093	31,680	27,508	Nagpur
60,876	16,560	5,124	4,500	Bhandara
57,377	16,510	4,479	4,147	Gondiya
93,711	34,895	9,970	7,627	Chandrapur
41,257	13,797	3,777	3,575	Gadchiroli
5,11,834	1,95,214	61,659	52,562	Nagpur Division
8,07,928	3,18,520	98,414	84,158	Vidharbha Division
32,00,939	12,34,312	3,50,945	3,38,972	Maharashtra State

Source—Census of India. 2011

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.1

ग्रामपंचायतींची व्याप्ती, स्वनिर्मित उत्पन्न आणि खर्च

COVERAGE, INCOME AND EXPENDITURE OF VILLAGE PANCHAYATS

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	बाब (2)	माहिती/Particulars		Item (2)
		2006-07 (3)	2007-08 (4)	
I. व्याप्ती				
<i>Coverage —</i>				
(1)	ग्रामपंचायतींची संख्या *	27,919	27,920	No. of village panchayats *
(2)	त्यात अंतर्भूत असलेल्या खेड्यांची संख्या	43,711	43,711	No. of villages covered
(3)	त्यांतील लोकसंख्या (हजारामध्ये)	55,778	55,778	Population covered (in thousand)
II. उत्पन्न (₹ कोटी)				
<i>Income (₹ in crore)</i>				
(1)	पंचायतींचे स्वतःचे उत्पन्न	501	551	Own income
(2)	शासकीय अनुदाने	376	377	Government Grants
(3)	देणग्या, वर्गणी इत्यादी	71	131	Donations, contributions etc.
एकूण उत्पन्न		990	1,059	Total Income
(प्रारंभीची शिल्लक वगळून)				(Excluding opening Balance)
III. खर्च (₹ कोटी)				
<i>Expenditure (₹ in crore)</i>				
(1)	आरोग्य व सफाई	241	250	Sanitation and health
(2)	सार्वजनिक कामे	352	423	Public works
(3)	लोककल्याणाची कामे	44	296	Welfare of people
(4)	इतर	301	106	Others
एकूण खर्च		938	1,075	Total Expenditure
(अखेरची शिल्लक वगळून)				(Excluding closing Balance)

टिप - * नगर पंचायतींच्या समावेशासह. / Including Nagar panchayats.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source - Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.2

नगरपरिषदांबाबत माहिती / CONSTITUTION OF MUNICIPAL COUNCILS (31.3.2011)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	नगरपरिषदांची संख्या Number of municipal councils (3)	नगरपरिषदांच्या सदस्यांची संख्या Number of councillors				नाम निर्देशित Nomi-nated (8)	एकूण Total (9)	District (2)
			सर्वसाधारण General (4)	अ.जा. S.C. (5)	अ.ज. S.T. (6)	इ.मा.व O.B.C. (7)			
1	ठाणे	5	81 (25)	10 (5)	17 (8)	41 (14)	N.A.	149 (52)	Thane
2	रायगड	11	133 (43)	11 (5)	12 (5)	62 (23)	N.A.	218 (76)	Raigad
3	रत्नागिरी	5	71 (25)	3 (0)	0 (0)	29 (11)	N.A.	103 (36)	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	4	45 (13)	3 (3)	0 (0)	20 (8)	N.A.	68 (24)	Sindhudurg
	कोंकण विभाग	25	330 (106)	27 (13)	29 (13)	152 (56)	N.A.	538 (188)	Konkan Div.
5	नाशिक	8	79 (25)	23 (10)	14 (5)	44 (17)	N.A.	160 (57)	Nashik
6	धुळे	2	29 (10)	3 (1)	5 (2)	13 (4)	N.A.	50 (17)	Dhule
7	नंदुरबार	4	44 (12)	6 (3)	17 (7)	25 (9)	N.A.	92 (31)	Nandurbar
8	जळगाव	14	204 (65)	23 (12)	13 (5)	90 (32)	N.A.	330 (114)	Jalgaon
9	अहमदनगर	9	107 (35)	25 (10)	6 (2)	52 (19)	N.A.	190 (66)	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	37	463 (147)	80 (36)	55 (21)	224 (81)	N.A.	822 (285)	Nashik Div.
10	पुणे	11	124 (40)	26 (13)	4 (0)	60 (22)	N.A.	214 (75)	Pune
11	सातारा	9	118 (38)	21 (10)	0 (0)	55 (20)	N.A.	194 (68)	Satara
12	सांगली	4	54 (20)	10 (3)	0 (0)	23 (8)	N.A.	87 (31)	Sangli
13	सोलापूर	9	109 (34)	28 (12)	3 (1)	55 (20)	N.A.	195 (67)	Solapur
14	कोल्हापूर	9	120 (38)	23 (10)	0 (0)	56 (21)	N.A.	199 (69)	Kolhapur
	पुणे विभाग	42	525 (170)	108 (48)	7 (1)	249 (91)	N.A.	889 (310)	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	104	1318 (423)	215 (97)	91 (35)	625 (228)	N.A.	2249 (783)	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.2 — contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
15	औरंगाबाद	6	72 (23)	11 (4)	3 (2)	32 (12)	N.A.	118 (41)	Aurangabad
16	जालना	4	66 (21)	9 (3)	1 (1)	30 (11)	N.A.	106 (36)	Jalna
17	परभणी	8	122 (38)	17 (9)	3 (1)	53 (19)	N.A.	195 (67)	Parbhani
18	हिंगोली	3	43 (14)	6 (3)	2 (1)	20 (7)	N.A.	71 (25)	Hingoli
19	बीड	7	104 (32)	23 (11)	1 (1)	49 (18)	N.A.	177 (62)	Beed
20	नांदेड	12	99 (29)	33 (13)	19 (8)	61 (24)	N.A.	212 (74)	Nanded
21	उस्मानाबाद	8	87 (28)	21 (9)	2 (0)	43 (17)	N.A.	153 (54)	Osmanabad
22	लातूर	5	84 (26)	25 (10)	2 (1)	41 (15)	N.A.	152 (52)	Latur
	औरंगाबाद विभाग	53	677 (211)	145 (62)	33 (15)	329 (123)	N.A.	1184 (411)	Aurangabad Div.
23	बुलढाणा	11	151 (51)	23 (10)	3 (0)	68 (23)	N.A.	245 (84)	Buldhana
24	अकोला	5	64 (22)	10 (3)	3 (1)	30 (11)	N.A.	107 (37)	Akola
25	वाशिम	4	53 (17)	11 (5)	0 (0)	24 (8)	N.A.	88 (30)	Washim
26	अमरावती	10	116 (36)	25 (12)	11 (5)	58 (21)	N.A.	210 (74)	Amravati
27	यवतमाळ	9	113 (36)	20 (9)	12 (5)	57 (21)	N.A.	202 (71)	Yavatmal
	अमरावती विभाग	39	497 (162)	89 (39)	29 (11)	237 (84)	N.A.	852 (296)	Amravati Div.
28	वर्धा	6	75 (23)	21 (9)	11 (4)	41 (15)	N.A.	148 (51)	Wardha
29	नागपूर	10	93 (28)	28 (12)	19 (7)	55 (21)	N.A.	195 (68)	Nagpur
30	भंडारा	3	34 (10)	12 (5)	6 (3)	20 (7)	N.A.	72 (25)	Bhandara
31	गोंदिया	2	26 (7)	12 (5)	3 (2)	16 (6)	N.A.	57 (20)	Gondiya
32	चंद्रपूर	7	92 (30)	35 (14)	15 (6)	53 (18)	N.A.	195 (68)	Chandrapur
33	गडचिरोली	2	19 (6)	6 (2)	4 (2)	11 (4)	N.A.	40 (14)	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	30	339 (104)	114 (47)	58 (24)	196 (71)	N.A.	707 (246)	Nagpur Div.
	विदर्भ विभाग	69	836 (266)	203 (86)	87 (35)	433 (155)	N.A.	1559 (542)	Vidarbha Div.
	एकूण नगर परिषदा	226	2831 (900)	563 (245)	211 (85)	1387 (506)	N.A.	4992(1736)	Total Municipal Councils

टीप - कंसांतील आकडे स्त्रियांकरिता राखीव जागांची संख्या दर्शवितात. Note - Figures in brackets indicate number of seats reserved for women.
आधार -राज्य निवडणूक आयोग महाराष्ट्र, महाराष्ट्र शासन, Source—State Election Commission Maharashtra, Go M,

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.3

महानगरपालिकांबाबतची माहिती / CONSTITUTION OF MUNICIPAL CORPORATIONS (31.3.2011)

अनु क्रमांक Serial No.	महानगर पालिका (2)	महानगरपालिकांची संख्या Number of Municipal Corporation (3)	महानगरपालिकांच्या सदस्यांची संख्या Number of corporators				नाम निदेशित Nominated (8)	एकूण Total (9)	Municipal Corporation (2)
			सर्वसाधारण General (4)	अ.जा. S.C. (5)	अ.ज. S.T. (6)	इ.मा.व O.B.C . (7)			
(1)	बृहन्मुंबई	1	153 (51)	11 (4)	2 (1)	61 (20)	N.A.	227 (76)	Brihanmumbai
(2)	ठाणे	1	77 (26)	5 (2)	3 (1)	31 (10)	N.A.	116 (39)	Thane
(3)	नवी मुंबई	1	58 (19)	6 (2)	1 (1)	24 (8)	N.A.	89 (30)	New Mumbai
(4)	कल्याण	1	70 (23)	6 (2)	2 (1)	29 (10)	N.A.	107 (36)	Kalyan
(5)	उल्हासनगर	1	45 (16)	9 (3)	1 (0)	21 (7)	N.A.	76 (26)	Ulhasnagar
(6)	मिरा-भाईंदर	1	56 (18)	1 (1)	1 (1)	21 (7)	N.A.	79 (27)	Mira Bhyander
(7)	भिवंडी	1	59 (19)	1 (0)	1 (1)	23 (8)	N.A.	84 (28)	Bhivandi
(8)	नाशिक	1	59 (18)	13 (5)	7 (3)	29 (10)	N.A.	108 (36)	Nashik
(9)	मालेगाव	1	50 (16)	2 (1)	1 (1)	19 (6)	N.A.	72 (24)	Malegaon
(10)	अहमदनगर	1	39 (12)	7 (3)	1 (1)	18 (6)	N.A.	65 (22)	Ahmednagar
(11)	धुळे	1	41 (14)	5 (2)	3 (1)	18 (6)	N.A.	67 (23)	Dhule
(12)	जळगाव	1	43 (14)	4 (2)	3 (1)	19 (6)	N.A.	69 (23)	Jalgaon
(13)	पुणे	1	87 (28)	17 (6)	1 (1)	39 (13)	N.A.	144 (48)	Pune
(14)	पिंपरी-चिंचवड	1	60 (20)	15 (5)	2 (1)	28 (9)	N.A.	105 (35)	Pimpri-Chinchwad
(15)	सांगली	1	44 (14)	10 (4)	0 (0)	20 (7)	N.A.	74 (25)	Sangli
(16)	सोलापूर	1	57 (18)	13 (5)	2 (1)	26 (9)	N.A.	98 (33)	Solapur
(17)	कोल्हापूर	1	47 (16)	9 (3)	0 (0)	21 (7)	N.A.	77 (26)	Kolhapur
(18)	औरंगाबाद	1	54 (17)	17 (6)	1 (1)	27 (9)	N.A.	99 (33)	Aurangabad
(19)	नांदेड	1	43 (15)	9 (3)	1 (0)	20 (7)	N.A.	73 (25)	Nanded
(20)	अमरावती	1	43 (14)	13 (5)	3 (1)	22 (7)	N.A.	81 (27)	Amravati
(21)	अकोला	1	44 (15)	6 (2)	2 (1)	19 (6)	N.A.	71 (24)	Akola
(22)	नागपूर	1	64 (22)	23 (8)	12 (4)	37 (12)	N.A.	136 (46)	Nagpur
(23)	वसई विरार	1	57 (19)	2 (1)	6 (2)	24 (8)	N.A.	89 (30)	Vasai Virar
एकूण महानगरपालिका		23	1350(444)	204(75)	56(25)	596(198)	N.A.	2206 (742)	Total Mun. Corpn.

N.A. = उपलब्ध नाही/Not available

टीप - कंसातील आकडे स्त्रियांकरिता राखीव जागांची संख्या दर्शवितात. Note : Figures in brackets indicate number of seats reserved for women.

आधार -राज्य निवडणूक आयोग महाराष्ट्र, महाराष्ट्र शासन, Source—State Election Commission Maharashtra,Go M,

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.4

नगरपरिषदांचे व महानगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च
INCOME AND EXPENDITURE OF MUNICIPAL COUNCILS
AND MUNICIPAL CORPORATIONS
2007-08

(रुकोटीत/रु in crore)

बाब	सर्व नगरपरिषदा All Municipal Councils	सर्व महानगरपालिका All Municipal Corporations	कटक मंडळे Canton- ment Boards	एकूण Total (2+3+4)	बृहन्मुंबई महानगरपालिका Municipal Corporation of Greater Mumbai (2006-07)	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1)
उत्पन्न						Income
I. नगरपरिषदांचे दर व कर	552.94	5,751.39	130.79	6,435.12	6,122.12	Municipal rates and taxes
एकूण	552.94	5,751.39	130.79	6,435.12	6,122.12	... Total
II. इतर साधनांपासून उत्पन्न						<i>Income from other sources</i>
(1) शासकीय अनुदाने	1,346.93	880.89	8.83	2,236.65	139.40	Government Grants
(2) इतर साधने	1,005.59	2,717.97	88.59	3,812.15	3,382.73	Other Sources
एकूण (1+2)	2,352.52	3,598.89	97.42	6,048.80	3,522.13	Total (1+2)
एकूण उत्पन्न (I+II)	2,905.46	9,350.25	228.81	12,483.92	9,644.25	Total Income (I+II)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.4.—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
प्रारंभिक शिल्लक	695.41	1,076.87	22.52	1,794.80	1,634.13	Opening balance
खर्च						Expenditure
(1) सामान्य प्रशासन	636.95	1,943.29	39.65	2,619.89	2,616.64	General Administration
(2) सार्वजनिक दिवाबत्ती	63.38	235.18	5.56	304.12	82.01	Public lighting
(3) पाणीपुरवठा	157.92	921.56	5.43	1,084.91	645.98	Water Supply
(4) जलनिःसारण व मलनिःसारण	61.08	462.56	3.13	526.77	710.32	Drainage Conservance and Sanitation
(5) सार्वजनिक आरोग्य	74.96	223.51	3.95	302.42	432.45	Public Health
(6) परिवहन	3.75	29.53	0.00	33.28	378.55	Transport
(7) शिक्षण	26.01	93.73	0.35	120.09	139.97	Education
(8) सार्वजनिक बांधकामे	357.54	1,559.88	20.99	1,938.41	83.06	Public Works
(9) इतर	771.42	1,751.23	91.98	2,614.63	3,414.37	Other
एकूण खर्च	2,153.01	7,220.47	171.04	9,544.52	8,503.35	Total Expenditure

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra,
Mumbai

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.5

जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न व खर्च

INCOME AND EXPENDITURE OF ZILLA PARISHADS

(₹ कोटीत/₹ in crores)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	प्रत्यक्ष Actuals 2005-06	प्रत्यक्ष Actuals 2006-07	प्रत्यक्ष Actuals 2007-08	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
	उत्पन्न				Receipts
1.	एकूण महसुली उत्पन्न (1 ते 3)	7,729	8,116	8,590	Total Revenue receipts (1 to3)
(1)	स्वनिर्मित साधनांकरवी	154	144	161	Self-raised resources
(2)	एकूण शासकीय अनुदाने (अ+ब)	7,394	7,784	8,246	Total Government grants (a+b)
(अ)	सांविधिक	6,604	6,961	7,320	(a) Statutory grants
(ब)	अधिकरण योजनांसाठी	790	823	926	(b) Agency scheme grants
(3)	इतर साधनांपासून उत्पन्न	181	188	183	Income from other sources
2.	स्वनिर्मित साधनांकरवी (1 ते 4)	154	332	161	Self-raised resources (1 to 4)
(1)	जमीन महसुलावरील स्थानिक उपकर (स्टॅम्प ड्यूटीसह)	75	213	27	Local cess on Land revenue (including stamp duty)
(2)	शिक्षण	20	29	24	Education
(3)	इमारत व दळणवळण	8	10	14	Buildings and communications
(4)	इतर	51	80	96	Others

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.5 — *Contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
3. एकूण सांविधिक अनुदाने (1 ते 4)		6,604	6,961	7,320	Total Statutory grants (1 to 4)
(1) सहेतुक अनुदाने		3,662	3,818	4,103	Purposive grants
(2) आस्थापना अनुदाने		1,774	1,775	1,835	Establishment grants
(3) योजना अनुदाने		708	809	814	Plan scheme grants
(4) इतर		460	559	567	Others
खर्च					Expenditure
एकूण महसुली खर्च (1 to 14)		7,495	8,161	8,494	Total Revenue Expenditure (1 to 14)
(1) सामान्य प्रशासन		569	576	610	General Administration
(2) शिक्षण		3,489	3,638	3,917	Education
(3) वैद्यकीय		27	34	11	Medical
(4) सार्वजनिक आरोग्य		483	510	939	Public Health
(5) आयुर्वेद		26	29	15	Ayurved
(6) कृषि		75	92	128	Agiculture
(7) पशुसंवर्धन		100	115	123	Animal Husbandry
(8) इमारती व दळणवळण (सार्वजनिक बांधकाम)		502	591	692	Buildings and Communications (Public Works)
(9) समाजकल्याण		367	391	700	Social Welfare
(10) सामूहिक विकास		262	344	- -	Community Development
(11) सार्वजनिक आरोग्य अभियांत्रिकी		291	374	- -	Public Health Engineering
(12) पाटबंधारे		216	239	211	Irrigation
(13) वने		9	7	6	Forest
(14) इतर		1,079	1,221	1,142	Other

आधार — अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source— Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

20. स्थानिक संस्था/LOCAL BODIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.6

स्थानिक स्वराज्य संस्थांची प्रकारानुसार संख्या

LOCAL SELF- GOVT. INTITUTIONS BY TYPES

(संख्या/Number)

स्थानिक संस्था	रोजी /As on 31-3-2010	Local Body
महानगरपालिका	23	Municipal Corporations
नगर परिषदा	222	Municipal Councils
जिल्हा परिषदा	33	Zilla Parishads
पंचायत समित्या	351	Panchayat Samitis
ग्रामपंचायती	27,913	Gram Panchayats
नगर पंचायत	4	Nagar Panchayat
कटक मंडळे	7	Cantonment Boards

आधार – अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source – Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

21. स्थानिक निवडणुका/GENERAL ELECTIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21.1

सार्वत्रिक निवडणुकांचे निकाल

RESULTS OF GENERAL ELECTIONS

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	लोकसभा Lok Sabha (2009)	विधानसभा Vidhan Sabha (2009)	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	एकूण जागांची संख्या	48	288	Total number of seats
(अ)	अनुसूचित जातीकरिता राखीव जागा	5	24	(a) Number of seats reserved for scheduled castes
(ब)	अनुसूचित जमातीकरिता राखीव जागा	4	26	(b) Number of seats reserved for scheduled tribes
2	सर्वसाधारण जागा	39	238	Number of general seats
3	उमेदवारांची संख्या			Number of candidates—
(अ)	नामनिर्देशन प्राप्त	N.A.	N.A.	(a) Nominations filed
(ब)	ज्यांचा नामनिर्देश नाकारला असे	N.A.	N.A.	(b) Whose nomination was rejected
(क)	उमेदवारी मागे घेणारे	N.A.	N.A.	(c) Withdrew
(ड)	निवडणुका लढवणारे	816	3,552	(d) Contested
(ई)	निवडून आलेले	48	288	(e) Elected
4	मतदारांची संख्या (हजारात)			Number of electors (In thousand)
	पुरुष	38,160	39,815	Men
	स्त्रिया	34,794	36,072	Women
	एकूण	72,954	75,887	Total
5	मतदान केलेल्यांची संख्या (हजारात)	36,966	45,198	Number of voters who voted (In thousand)
6	ग्रह्य मते (हजारात)	36,991	45,315	Number of valid votes polled (In thousand)
7	मतदान केलेल्यांचे शेकडा प्रमाण	51	60	Percentage of electors voting

आधार — मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Chief Election Officer, Government of Maharashtra, Mumbai

21. सार्वत्रिक निवडणुका/GENERAL ELECTIONS

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 21.2

उमेदवारांचे पक्ष संलग्नतेनुसार वर्गीकरण

CANDIDATES ACCORDING TO PARTY AFFILIATIONS

अनु क्रमांक Serial No. (1)	पक्षाचे नाव (2)	लोकसभा Lok Sabha (2009)		विधानसभा Vidhan Sabha (2009)		Name of the party (2)
		पुरस्कृत केलेले Number sponsored (3)	निवडून आलेले Number elected (4)	पुरस्कृत केलेले Number sponsore (5)	निवडून आलेले Number elected (6)	
1	भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस	25	17	170	82	Indian National Congress
2	राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी	21	8	113	62	Nationalist Congress Party
3	भारतीय जनता पक्ष	25	9	120	46	Bharatiya Janata Party
4	शिवसेना	22	11	159	44	Shivsena
5	समाजवादी पार्टी	10	...	31	4	Samajwadi Party
6	बहुजन विकास आघाडी	1	1	4	2	Bahujan vikas Ashgadi
7	महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना	11	...	143	13	Maharashtra Navnirman Sena
8	जन सुराज्य शक्ती	1	...	37	2	Jan Surajya Shakti
9	शेतकरी कामगार पक्ष	17	4	Peasants and Workers Party
10	अपक्ष	407	1	1813	24	Independent
11	इतर पक्ष	293	1	945	5	Other Party
एकूण		816	48	3,552	288	... Total

आधार - मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source-Chief Election Officer, Government of Maharashtra, Mumbai

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.1

अखिल भारतीय घाऊक किंमतींचे निर्देशांक (नवीन मालिका)

ALL INDIA WHOLESALE PRICE INDEX NUMBERS (NEW SERIES)
2011

(आधारभूत वर्ष/Base year : 2004-05=100)

महिना	मुलभूत पदार्थ Primary articles	इंधन, शक्ती, दिवाबत्ती व वंगण Fuel, power, light and lubricants	उत्पादित पक्का माल Manufactured products	सर्व वस्तू All commodities	Month
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
भार	20.12	14.91	64.97	100.00	Weight
जानेवारी	195	151	133	148	January
फेब्रुवारी	190	154	134	148	February
मार्च	188	158	136	150	March
एप्रिल	197	160	137	152	April
मे	195	160	137	152	May
जून	196	162	138	153	June
जुलै	198	166	138	154	July
ऑगस्ट	199	167	138	155	August
सप्टेंबर	203	168	139	156	September
ऑक्टोबर	204	170	140	157	October
नोव्हेंबर	202	172	140	157	November
डिसेंबर	199	173	141	157	December

आधार - आर्थिक सल्लागार, वाणिज्य व उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source— Office of the Economic Adviser, Ministry of Commerce & Industry,
Government of India, New Delhi

22. किंमत निर्देशांक/
तक्ता क्रमांक/
कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक/

अनुक्रमांक	केंद्रे	वस्तुंचा	गट	भार	जाने.	फेब्रु.	मार्च	एप्रिल	मे
Serial	No.	(1)	(2)	Weight	Jan.	Feb.	March	April	May
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(9)
1	मुंबई	अन्न गट	..	48.88	204	194	194	195	196
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	187	183	183	184	186
2	सोलापूर	अन्न गट	..	54.74	198	196	202	201	207
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	189	190	193	193	198
3	नागपूर	अन्न गट	..	43.06	214	203	199	203	205
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	217	212	210	214	215
4	पुणे	अन्न गट	..	39.77	213	207	212	217	217
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	193	192	194	196	197
5	नाशिक	अन्न गट	..	41.43	215	212	212	207	220
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	198	198	198	197	203
6	जळगाव	अन्न गट	..	55.98	204	202	205	207	211
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	193	193	194	196	198
7	नांदेड	अन्न गट	..	60.26	190	189	195	203	207
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	206	206	209	214	216
8	औरंगाबाद	अन्न गट	..	53.65	199	196	197	202	204
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	191	191	191	194	195
9	कोल्हापूर	अन्न गट	..	55.64	200	196	198	205	210
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	192	192	192	197	199
10	अकोला	अन्न गट	..	62.30	177	175	175	175	174
		सर्वसाधारण निर्देशांक		100.00	179	180	179	180	180

आधार - कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

PRICE INDICES

TABLE No. 22.2

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR WORKING CLASS

2011

(आधारभूत वर्ष/Base year : 2001 = 100)

जून June (10)	जुलै July (11)	ऑगस्ट Aug. (12)	सप्टें. Sep. (13)	ऑक्टो. Oct. (14)	नोव्हें. Nov. (15)	डिसें. Dec. (16)	Item (3)	Centres (2)
200	205	206	211	215	216	210	Food Group	Mumbai
189	194	195	199	201	201	199	General Index	
207	210	211	214	219	218	221	Food Group	Solapur
198	201	201	204	207	207	209	General Index	
209	217	218	220	223	221	213	Food Group	Nagpur
217	224	224	225	227	228	225	General Index	
221	222	225	230	230	231	228	Food Group	Pune
199	200	202	204	206	207	206	General Index	
214	214	216	217	218	221	219	Food Group	Nashik
201	204	206	207	210	211	211	General Index	
217	219	217	220	219	221	221	Food Group	Jalgaon
202	206	205	207	207	208	209	General Index	
218	218	213	213	219	216	213	Food Group	Nanded
222	228	226	227	230	229	228	General Index	
209	212	212	212	223	215	214	Food Group	Aurangabad
197	204	205	206	211	208	209	General Index	
211	211	217	220	219	221	220	Food Group	Kolhapur
200	202	206	208	208	210	210	General Index	
177	177	178	177	183	188	185	Food Group	Akola
182	185	185	186	188	192	191	General Index	

Source—Office of the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.3

महाराष्ट्रातील ग्रामीण भागातील निवडक जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR SELECTED ESSENTIAL

ITEMS FOR RURAL MAHARASHTRA

2011

(आधारभूत वर्ष/Base year : 2003 = 100)

महिना/वर्ष	गट/Group						Month/ Year
	अन्न Food	पान, सुपारी, तंबाखू Pan, Supari, and Tobacco	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Lighting	कापड, बिछाना व पादत्राणे Clothing and Bedding and Foot wear	संकीर्ण Miscel- laneous	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
भार	52.85	2.15	10.67	8.53	25.80	100.00	Weight
जानेवारी	199	176	308	114	155	192	January
फेब्रुवारी	190	185	309	115	158	188	February
मार्च	188	187	310	115	158	187	March
एप्रिल	191	193	313	115	159	189	April
मे	195	197	313	117	160	192	May
जून	196	197	316	117	160	193	June
जुलै	198	199	317	118	161	194	July
ऑगस्ट	201	201	319	119	162	196	August
सप्टेंबर	203	201	322	119	163	198	September
ऑक्टोबर	206	206	323	120	165	200	October
नोव्हेंबर	208	209	324	120	165	202	November
डिसेंबर	205	209	325	121	165	201	December

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source —Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.4

महाराष्ट्रातील नागरी भागातील निवडक जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक
 CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR SELECTED ESSENTIAL ITEMS FOR
 URBAN MAHARASHTRA
 2011

(आधारभूत वर्ष/Base year : 2003 = 100)

महिना/वर्ष	गट/Group						Month/ Year
	अन्न Food	पान, सुपारी, तंबाखू Pan, Supari, Tobacco	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Lighting	कापड, बिछाना व पादत्राणे Clothing Bedding and Foot wear	संकीर्ण Miscel- laneous	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
भार	45.80	1.54	10.28	7.51	34.87	100.00	Weight
जानेवारी	199	176	284	120	148	184	January
फेब्रुवारी	189	178	284	121	149	179	February
मार्च	188	182	284	122	149	179	March
एप्रिल	188	186	284	123	150	180	April
मे	194	194	285	123	151	183	May
जून	195	197	286	124	152	184	June
जुलै	198	200	291	125	153	187	July
ऑगस्ट	200	201	291	124	154	189	August
सप्टेंबर	202	204	293	127	155	189	September
ऑक्टोबर	206	208	293	127	156	191	October
नोव्हेंबर	208	212	294	128	157	193	November
डिसेंबर	206	215	294	128	157	192	December

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source —Directorate of Economics and Statistics , Government of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.5

22. किंमत निर्देशांक/PRICE INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.5

महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक
 CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR AGRICULTURAL
 LABOURERS IN MAHARASHTRA
 2011

(आधारभूत शेती वर्ष/Agricultural Base year:1986-87=100)

महिना/वर्ष	अन्न गट निर्देशांक	सर्वसाधारण निर्देशांक	Month /Year
(1)	Food Index	General Index	(1)
भार	64.86	100.00	Weight
जानेवारी	669	633	January
फेब्रुवारी	656	627	February
मार्च	653	627	March
एप्रिल	662	637	April
मे	676	648	May
जून	690	660	June
जुलै	696	666	July
ऑगस्ट	704	673	August
सप्टेंबर	713	680	September
ऑक्टोबर	720	687	October
नोव्हेंबर	725	692	November
डिसेंबर	720	689	December

आधार - लेबर ब्यूरो, भारत सरकार, सिमला

Source — Labour Bureau, Government of India, Simla

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/ Table No. 23.1

काम करणा-यांचे (शेतीव्यतिरिक्त) औद्योगिक गटानुसार वर्गीकरण

INDUSTRIAL CLASSIFICATION OF PERSONS AT WORK (OTHER THAN CULTIVATION)
(OTHER THAN CULTIVATION) 2001

(हजारात/In thousand)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	उद्योग गट (2)	मुख्यतःकाम करणा-यांची संख्या No. of Main Workers			सीमांतिक काम करणा-यांची संख्या No. of Marginal Workers			Industrial division (2)
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)	पुरुष Males (6)	स्त्रिया Females (7)	एकूण Total (8)	
1.	कृषि, शिकार, वन संवर्धन, मच्छिमारी	459	131	590	66	65	133	Agriculture, hunting,forestry, fishing
2.	खानकाम व दगडकाम	90	17	107	65	3	10	Mining and quarrying
3.	वस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती							Manufacturing & repairs
	(i) घरगुती उद्योग	482	312	794	72	210	283	Household industry
	(ii) बिगर घरगुती उद्योग	3,799	460	4,252	232	141	373	Other than house- hold industry
4.	वीज, वायू आणि पाणीपुरवठा	192	8	200	7	*	8	Electricity, gas & water supply
5.	बांधकाम	1,199	176	1,372	192	54	245	Construction
6.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	2,721	231	2,953	150	59	209	Wholesale & retail Trade
7.	हॉटेल्स व उपाहारगृहे	317	26	343	19	4	22	Hotels & restaurants
8.	परिवहन, साठवण व दळणवळण	1,738	73	1,810	82	6	87	Transport, storage & communication
9.	वित्तीय मध्यस्थीता, स्थायर मालमत्ता भाडयाने देणे व व्यवसाय सेवा	875	171	1,046	32	9	41	Financial inter- mediation,real estate renting & business activities
10.	इतर सेवा	2,368	1,008	3,376	114	120	235	Other services
	एकूण	14,230	2,612	16,843	973	672	1,645	Total

टीप - * आकडे ५००पेक्षा कमी आहेत / * Figures are below 500

आधार/Source- भारताची जनगणना,२००१/Census of India, 2001

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/Table No. 23.2

शेती करणा-यांव्यतिरिक्त काम करणा-यांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण

OCCUPATIONAL CLASSIFICATION OF PERSONS AT WORK OTHER THAN CULTIVATORS
1991

(हजारत/In thousand)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	व्यवसाय गट (2)	काम करणा-यांची संख्या No. of Workers			Occupational division (2)
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)	
1.	धंदेवाईक, तंत्रविशारद आणि तत्सम काम करणारे	907	366	1,273	Professional, technical and related workers
2.	प्रशासकीय, कार्यकारी व व्यवस्थापकीय काम करणारे	449	29	478	Administrative, executive and managerial workers
3.	कारकून व तत्सम काम करणारे	1,266	211	1,477	Clerical and related workers
4.	विक्रेते . .	1,740	204	1,944	Sales workers
5.	सेवा क्षेत्रातील . .	891	224	1,115	Service workers
6.	मत्स्यव्यवसाय करणारे, फासे पारधी, लाकूडतोडे आणि तत्सम काम करणारे	318	77	395	Fishermen, hunters, loggers and related workers
7.	उत्पादन व तत्सम क्षेत्रातील काम करणारे परिवहन सामग्री चालक आणि मजूर	5,198	767	5,965	Production and related workers, transport, equipments, operators and labourers
8.	अवर्गीकृत . .	135	53	188	Workers not classified by occupations
	एकूण . .	10,903	1,932	12,835	Total

आधार - भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, भाग तीन, बी (सहा)

Source - Census of India. 1991, Series-14, Part III, B (vi).

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/Table No. 23.3

रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रांसंबंधित माहिती

**EMPLOYMENT AND SELF-EMPLOYMENT GUIDANCE CENTRE STATISTICS
2011**

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	माहिती Particulars (3)	Item (2)
1.	नवीन नोंदणी	.. 7,47,492	Number of registrations
2.	नोकरी मिळालेल्यांची संख्या	.. 1,91,022	Number of placements
3.	जाहीर केलेल्या रिकाम्या जागा	.. 3,46,193	Number of vacancies notified
4.	पटावरील अर्जदारांची संख्या	.. 25,96,187	Number of persons on live register

आधार - रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई*Source*— Directorate of Employment and Self-Employment, Government of Maharashtra, Navi Mumbai

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.4

राज्य शासकीय व निम शासकीय कर्मचारी

STATE GOVERNMENT AND SEMI GOVERNMENT EMPLOYEES

(१ जुलै २००८ रोजी/As on 1st July 2008)

अनु क्रमांक Serial No.	प्रकार	कर्मचा-यांची संख्या/No. of Employees				Category
		राज्य शासकीय		निमशासकीय *		
		State Government	Semi Government *			
		एकूण	स्त्रिया	एकूण	स्त्रिया	
(1)	(2)	Total	Female	Total	Female	(2)
		(3)	(4)	(5)	(6)	
1	(अ) श्रेणी-अ	23,253	3,176	6,720	669	(a) Grade-A
	(ब) श्रेणी-ब	48,508	8,941	24,892	4,368	(b) Grade-B
	एकूण (अ+ब)	71,761	12,117	31,612	5,037	Total (a+b)
2	(क) श्रेणी-क	3,35,143	46,018	2,63,391	89,142	(c) Grade-C
	(ड) श्रेणी-ड	1,26,829	18,676	64,869	15,557	(d) Grade-D
	एकूण (क+ड)	4,61,972	64,694	3,28,260	1,01,699	Total (c+d)
	एकूण (अ+ब+क+ड)	5,33,733	76,811	3,59,872	1,06,736	Total (a+b+c+d)
3	इतर (आकस्मिकता निधीतून वेतन मिळणारे, कार्यव्ययी आस्थापनेवरील, अंशकालीन व मानसेवी कर्मचारी)	59,484	24,460	1,60,578	1,44,122	Other (paid from contingencies, work charged personnel, part time and honorary)
	एकूण कर्मचारी	5,93,217	1,01,271	5,20,450	2,50,858	Total staff

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.4 --contd.
कर्मचारी गणना/EMPLOYEES CENSUS, 2008

अनुक्रमांक Serial No.	वेतन श्रेणी Pay Scale Range	शासकीय कर्मचारी State Government	जिल्हा परिषद Zilla Parishad	नगर परिषद Nagar Parishad	* निमशासकीय * Semi Government
1	2550 Fixed	191	1,975	#	#
2	2500 - 3200	34,734	12,329	#	#
3	2610 - 4000	71,684	16,574	#	#
4	2650 - 4000	5,533	1,815	#	#
5	2750 - 4400	14,194	480	#	#
6	3050 - 4590	57,006	9,997	#	#
7	3200 - 4900	51,524	2,085	#	#
8	4000 - 6000	1,39,976	39,823	#	#
9	4500 - 7000	30,510	1,15,235	#	#
10	5000 - 8000	54,990	67,532	#	#
11	5500 - 9000	21,658	18,762	#	#
12	6500 - 10500	19,361	5,087	#	#
13	7450 - 11500	4,805	113	#	#
14	7500 - 12000	2,408	475	#	#
15	8000 - 13500	13,982	5,662	#	#
16	10000 - 15200	3,481	705	#	#
17	10650 - 15850	1,412	232	#	#
18	12000 - 16500	1,152	57	#	#
19	14300 - 18300	207	4	#	#
20	15100 - 18300	53	1	#	#
21	16400 - 20000	194	0	#	#
22	16400 - 20900	152	0	#	#
23	18400 - 22400	128	0	#	#
24	22400 - 24500	55	0	#	#
25	26000 Fixed	18	0	#	#
26	Other	63,809	1,69,297	#	#
27	No Pay Scale	0	0	#	#
28	As per Fourth pay commission	0	0	#	#
एकूण-Total		5,93,217	4,68,040	52,410	5,20,450

* जिल्हा परिषद व नगर परिषद कर्मचारी/Zilla Parishad and Nagar Parishad Employees.

वेतन श्रेणीनुसार आकडेवारीचा अहवाल उपलब्ध नाही/Scalewise data not reported.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Directorate of Economics and statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.5

श्रेणी व सामाजिक गटानुसार राज्य शासकीय व निमशासकीय कर्मचारी
GRADE AND SOCIAL GROUPWISE STATE GOVERNMENT AND SEMI-GOVERNMENT EMPLOYEES

(१ जुलै,२००८ रोजी/As on 1st July 2008)

सामाजिक गट	श्रेणी अ Grade A	श्रेणी ब Grade B	श्रेणी क Grade C	श्रेणी ड Grade D	इतर (आकस्मिकता निधीतून पगार मिळणारे, अंशकालीन व मानसेवी इत्यादी) Others (Paid from contin- gencies,parttime, honorary etc.)	एकूण कर्मचारी Total Employees	Social Group
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
शासकीय							Government
मागासवर्गीय ..	12,072	28,784	2,12,692	92,539	41,660	3,87,747	Backward
इतर ..	11,181	19,724	1,22,451	34,290	17,824	2,05,470	others
एकूण ..	23,253	48,508	3,35,143	1,26,829	59,484	5,93,217	Total
निमशासकीय *							Semi-Government *
मागासवर्गीय ..	4,215	16,569	1,74,381	49,873	1,10,032	3,18,181	Backward
इतर ..	2,509	8,323	89,010	15,006	47,842	1,49,859	Others
एकूण ..	6,724	24,892	2,63,391	64,879	1,57,874	4,68,040	Total

* जिल्हा परिषद व नगरपरिषद कर्मचा-यांची माहिती. / Information of Zilla Parishad and Nagar Parishad Employees.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.6

सार्वजनिक क्षेत्रातील रोजगार/EMPLOYMENT IN PUBLIC SECTOR

(मार्च २०११/March 2011)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	रोजगार (हजारात) Employment (In thousand.)	District
(1)	(2)	(3)	(2)
1	मुंबई शहर	.. 525.31	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	.. 98.59	Mumbai Suburban
3	ठाणे	.. 125.95	Thane
4	रायगड	.. 36.57	Raigad
5	रत्नागिरी	.. 30.33	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	.. 16.21	Sindhudurg
	कोकण विभाग	.. 832.95	Konkan Division
7	नाशिक	.. 89.10	Nashik
8	धुळे	.. 26.89	Dhule
9	नंदुरबार	.. 14.63	Nandurbar
10	जळगाव	.. 70.42	Jalgaon
11	अहमदनगर	.. 49.71	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	.. 250.74	Nashik Division.
12	पुणे	.. 188.42	Pune
13	सातारा	.. 39.13	Satara
14	सांगली	.. 35.15	Sangli
15	सोलापूर	.. 60.51	Solapur
16	कोल्हापूर	.. 55.99	Kolhapur
	पुणे विभाग	.. 379.19	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र	.. 1,462.88	Rest of Maharashtra
17	औरंगाबाद	.. 50.27	Aurangabad
18	जालना	.. 19.28	Jalna
19	परभणी	.. 26.93	Parbhani
20	हिंगोली	.. 6.57	Hingoli
21	बीड	.. 39.01	Beed
22	नांदेड	.. 40.59	Nanded
23	उस्मानाबाद	.. 22.92	Osmanabad
24	लातूर	.. 32.03	Latur
	औरंगाबाद विभाग	.. 237.60	Aurangabad Division

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.6 --contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
25	बुलढाणा	.. 34.87	Buldhana
26	अकोला	.. 27.47	Akola
27	वाशिम	.. 5.96	Washim
28	अमरावती	.. 49.53	Amravati
29	यवतमाळ	.. 44.13	Yavatmal
	अमरावती विभाग	.. 161.96	Amravati Division
30	वर्धा	.. 19.59	Wardha
31	नागपूर	.. 159.56	Nagpur
32	भंडारा	.. 19.81	Bhandara
33	गोंदिया	.. 11.01	Gondiya
34	चंद्रपूर	.. 53.52	Chandrapur
35	गडचिरोली	.. 17.91	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	.. 281.40	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग	.. 443.36	Vidarbha Division
	महाराष्ट्र राज्य	.. 2,143.84	Maharashtra State
	केंद्र सरकारी	.. 338.82	Central Government
	राज्य सरकारी	.. 543.40	State Government
	निम केंद्र सरकारी	.. 403.09	Quasi Central Government
	निम राज्य सरकारी	.. 220.17	Quasi State Government
	स्थानिक संस्था	.. 638.36	Local Bodies

आधार - रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई

Source- Directorate of Employment and Self-Employment, Government of Maharashtra, Navi Mumbai

23. रोजगार/EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.7

दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियमाखाली नोंदलेल्या संस्थांतील रोजगार

EMPLOYMENT UNDER SHOPS AND COMMERCIAL ESTABLISHMENT ACT

अनुक्रमांक Serial No.	व्यापारी संस्थांचे प्रकार	माहिती/Particulars		Type of Establishment
		2010 (3)	2011 (4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
	अधिनियम लागू असलेल्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांची संख्या	241	241	No. of local bodies to which the Act is applicable
1	दुकाने			<i>Shops—</i>
	(अ) दुकानांची संख्या	4,00,219	4,40,970	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	9,05,265	10,08,284	(b) Persons employed
2	व्यापारी संस्था			<i>Commercial Establishments—</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	4,56,199	5,01,553	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	25,44,629	27,79,938	(b) Persons employed
3	हॉटेल इत्यादी			<i>Hotels etc—</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	73,640	77,394	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	3,42,044	3,65,428	(b) Persons employed
4	चित्रपटगृहे			<i>Theatres—</i>
	(अ) संस्थांची संख्या	1,852	1,952	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	13,172	13,053	(b) Persons employed
	एकूण			Total
	(अ) संस्थांची संख्या	26,58,796	28,79,956	(a) Establishments
	(ब) त्यांतील कामगारांची संख्या	38,05,110	41,66,703	(b) Persons employed
	(क) कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या	17,26,886	18,58,087	(c) Establishments having no employees

टीप - वरील माहिती १९४८ च्या दुकाने व व्यापारी संस्था कायद्याखाली (दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियम, १९४८) नोंदलेल्या संस्थासंबंधीची आहे.

Note—The above information relates to the establishments registered under the Shops and Establishments Act, 1948

आधार - कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Office of the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

23. रोजगार/ EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.8

महाराष्ट्र राज्यात महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेखाली
घेण्यात आलेली प्रकारानुसार कामे व त्यांवरील खर्च
CATEGORYWISE NUMBER OF WORKS AND EXPENDITURE INCURRED THEREON
UNDER THE MAHARMA GANDHI NATIONAL RURAL EMPLOYMENT
GUARANTEE SCHEME IN MAHARASHTRA STATE
2010-11

(₹ लाखत/₹ in lakh)

कामाचा प्रकार (1)	पूर्ण झालेल्या कामांची संख्या Number of completed works (2)	वर्षात झालेला खर्च Expenditure incurred during the year (3)	Category of work (1)
(1) ग्रामीण बारमाही जोड रस्ते	366	951.91	Rural Connectivity
(2) पूरनियंत्रण व पूर संरक्षण	115	295.61	Flood Control and Protection
(3) जलसंधारण व जलसंवर्धन / जलभरणा	16,412	4,560.83	Water Conservation and Water Harvesting
(4) दुष्काळ प्रतिबंधक काम	692	1,236.50	Drought Proofing
(5) लघु व सूक्ष्म जलसिंचन	10	1.19	Micro Irrigation Works
(6) अनुसूचित जाती/जमाती व नवीन भूधारकांना सिंचन सुविधा	260	566.54	Provision of Irrigation facility to SC/ST Land Owners
(7) पारंपारिक जलस्रोतांचे नुतनीकरण	422	972.64	Renovation of Traditional Water Bodies
(8) भूविकास/शेतीविकास	430	276.67	Land Development
(9) केंद्र शासनाने अधिसूचित केलेली मान्यताप्राप्त इतर कामे	0	0.24	Any other activity approved by MRD
एकूण . .	18,707	8,862.13	Total

आधार - नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source— Planning Department, Government of Maharashtra, Mumbai

24. छापखाने व प्रकाशने /PRESSES AND PUBLICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 24.1

छापखाने, वर्तमानपत्रे, पुस्तके आणि नियतकालिके

PRINTING PRESSES, NEWSPAPERS, BOOKS AND PERIODICALS
2011

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	तपशील Particulars (3)	Item (2)
1	छापखान्यांची संख्या	... 1,577	Number of printing presses
2	वर्तमानपत्रे	... 3,081	Newspapers—
	(अ) दैनिके	... 710	(a) Dailies
	(ब) साप्ताहिके (आठवडयातून दोनदा व तीनदा निघणारी धरून)	... 1,728	(b) Weeklies (including bi-weeklies and tri-weeklies)
	(क) पाक्षिके	... 77	(c) Fortnightlies
	(ड) मासिके (द्वैमासिके धरून)	... 443	(d) Monthlies (including bi-monthlies).
	(इ) त्रैमासिके (चौमासिके धरून)	... 117	(e) Quarterlies (including four monthlies)
	(फ) वार्षिके (षण्मासिके धरून)	... 06	(f) Annuals (including six monthlies)
3	पुस्तके	... 746	Books

टीप - आकडे अस्थायी आहेत.

Note—Figures are provisional.

आधार - अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Examiner of Books and Publications, Government of Maharashtra,
Mumbai

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 25.1

25. वार्षिक योजना

तक्ता क्रमांक

महाराष्ट्राची अकरावी पंचवार्षिक योजना-वर्षनिहाय व

ELEVENTH FIVE YEAR PLAN—YEARWISE AND

(रुपये कोटीत/

अनु क्रमांक Serial No.	विकासाचे शीर्ष / उप-शीर्ष	प्रस्तावित नियत व्यय अकरावी पंचवार्षिक योजना (२००७-२०१२) Projected outlay XI th Five Year Plan (2007-2012)	वार्षिक योजना २००८-०९ Annual Plan 2008-09	
			मान्य नियत व्यय Approved Outlay	प्रत्यक्ष खर्च Actual Expenditure
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	कृषी व संलग्न सेवा	11,149.67	1,915.74	1,410.51
2	ग्राम विकास	5,259.15	874.31	954.88
3	विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम	1,267.88	206.12	183.50
4	पाटबंधारे व पूरनियंत्रण	31,832.96	6,780.48	6,729.46
5	विद्युत विकास	10,327.42	2,135.36	1,328.05
6	उद्योग व खनिजे	1,176.70	325.40	273.92
7	वाहतूक व दळणवळण	17,288.40	2,314.11	2,437.49
8	वैज्ञानिक, तंत्रज्ञान व पर्यावरण	93.48	19.00	4.59
9	सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	2,377.72	423.06	212.31
10	सामाजिक व सामूहिक सेवा	42583.26	9,477.33	8,796.28
11	सामान्य सेवा	2,888.58	529.04	529.99
12	इतर कार्यक्रम	1,290.09	0.05	0.00
एकूण		1,27,535.33	25,000.00	22,860.97

आधार - नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

ANNUAL PLANS

TABLE No. 25.1

उप-क्षेत्र निहाय नियत व्यय आणि खर्च

SUB-SECTORWISE OUTLAY AND EXPENDITURE OF MAHARASHTRA

Rs. in crore)

वार्षिक योजना २००९-१० Annual Plan 2009-10		वार्षिक योजना २०१०-११ Annual Plan 2010-11		Head/ Sub-head of Development
मान्य नियत व्यय Approved Outlay (6)	प्रत्यक्ष खर्च Actual Expen- diture (7)	मान्य नियत व्यय Approved Outlay (8)	प्रत्यक्ष खर्च Actual Expen- diture (9)	
2,382.50	2,001.38	2,441.27	2,401.95	Agriculture and allied services
1,366.69	783.94	1,360.18	755.68	Rural development
1,020.35	164.31	290.91	204.46	Special area develop- ment programme
8,023.00	7,183.11	8,279.95	8,663.71	Irrigation and flood control
2,456.28	2,279.38	2,740.92	2,314.33	Power development
158.01	156.14	222.94	192.23	Industry and minerals
4,277.19	3,907.90	4,222.91	3,565.86	Transport and communications
36.20	10.73	22.70	10.27	Science, technology & environment
512.60	566.53	560.43	524.24	General economic services
13,258.76	1,0267.83	16,673.75	13,350.99	Social and community services
867.39	409.34	1,099.03	569.43	General services
0.00	0.00	1.00	23.63	Other programmes
34,358.96	27,730.59	37,916.00	32,576.78	Total

Source — Planning Department, Government of Maharashtra, Mumbai

26. राज्य वित्त/STATE FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1

राज्याची महसुली जमा/REVENUE RECEIPTS OF THE STATE

(₹ कोटीत/₹ crore)

महसुलाची शीर्षे	प्रत्यक्ष Actuals 2009-10	सुधारित Revised Estimates 2010-11	अंदाज Budget Estimates 2011-12	अर्थसंकल्प Heads of Revenue
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(I) कर महसूल -				(I) Tax Revenue—
(ए) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर -				(a) Taxes on Income and Expenditure -
0020 निगम कर	3394.37	4463.39	5542.35	Corporation Tax
0021 निगम करांव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर	1890.82	2358.65	2726.01	Taxes on Income other than Corporation Tax
0022 कृषि उत्पन्नावरील कर	0.00	0.00	0.00	Taxes on Agricultural Income
0028 उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर	1612.36	1608.14	1700.00	Other Taxes on Income and Expenditure
एकूण (ए)	6897.55	8430.18	9968.36	Total—(a)
(बी) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील कर -				(b) Taxes on Property and Capital Transactions -
0029 जमीन महसूल	714.04	1195.60	1497.13	Land Revenue
0030 मुद्रांक व नोंदणी फी	10773.65	14140.27	15677.14	Stamps and Registration Fees
0031 संपदा शुल्क	0.00	0.00	0.00	Estate Duty
0032 संपत्ती कर	7.68	9.15	10.44	Taxes on Wealth
0035 शेत जमिनीव्यतिरिक्त इतर स्थावर मालमत्तेवरील कर	0.00	0.00	0.00	Taxes on Immovable Property other than Agricultural Land
एकूण (बी)	11495.37	15345.02	17184.71	Total—(b)
(सी) विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील कर -				(c) Taxes on Commodities and Services -
0037 शुल्क	1154.36	1996.80	2322.52	Customs
0038 संघ उत्पादन शुल्क	929.86	1452.60	1771.37	Union Excise Duties
0039 राज्य उत्पादन शुल्क	5056.63	5800.00	8500.00	State Excise Duties
0040 विक्रीकर	32676.02	40815.00	46000.00	Sales Tax

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
0041 वाहनांवरील कर	2682.30	3471.00	4000.00	Taxes on Vehicles
0042 माल व उतारू यांवरील कर	976.59	738.57	812.43	Taxes on Goods and Passengers
0043 विजेवरील कर व शुल्क	3289.32	4685.68	4400.00	Taxes and Duties on Electricity
0044 सेवा कर	870.98	1138.65	1345.37	Service Tax
0045 विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	1325.47	1041.38	1099.36	Other Taxes and Duties on Commodities and Services
एकूण (सी)	48961.53	61139.68	70251.05	Total—(c)
एकूण (I)	67354.45	84914.88	97404.12	Total—(I)
(II) करांव्यतिरिक्त महसूल -				(II) Non-Tax Revenue -
(ए) इतर आर्थिक सेवा -				(a) Other Fiscal Services-
0047 इतर आर्थिक सेवा	0.07	0.00	0.00	Other Fiscal Services
एकूण (ए)	0.07	0.00	0.00	Total—(a)
(बी) व्याजाच्या जमा रकमा, लाभांश व नफा -				(b) Interest receipts, Dividends and Profits-
0049 व्याजाच्या जमा रकमा	1342.00	1620.92	1156.31	Interest Receipts
0050 लाभांश व नफा	80.88	75.97	79.38	Dividends and profits
एकूण (बी)	1422.88	1696.89	1235.69	Total—(b)
(सी) करांव्यतिरिक्त इतर महसूल -				(c) Other Non-Tax revenue-
(i) सर्वसाधारण सेवा				(i) General Services
0051 लोकसेवा आयोग	12.12	14.35	17.74	Public Service Commission
0055 पोलीस	163.45	312.98	375.05	Police
0056 तुरुंग	8.32	17.05	19.33	Jails
0057 पुरवठा व विनियोग	0.02	0.06	0.06	Supplies and disposals
0058 लेखनसामग्री व मुद्रण	17.42	29.73	30.38	Stationery and printing
0059 सार्वजनिक बांधकामे	162.31	156.94	165.61	Public works
0070 इतर प्रशासनिक सेवा	154.03	139.44	146.41	Other administrative services
0071 निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ यांच्या संबंधातील अंशदानाच्या व वसुलीच्या रकमा	44.59	53.78	43.14	Contributions and Recoveries towards pension and other retirement benefits

तत्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
0075 संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	1068.51	236.41	317.46	Miscellaneous general services
एकूण (i)	1630.77	960.74	1115.18	Total—(i)
(ii) सामाजिक सेवा -				(ii) Social Services—
0202 शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती	308.97	175.42	175.31	Education, sports, art and culture
0210 वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	234.30	225.95	237.41	Medical and public health
0211 कुटुंब कल्याण	47.24	28.93	27.09	Family welfare
0215 पाणीपुरवठा व स्वच्छता	47.69	15.39	14.62	Water supply & sanitation
0216 गृहनिर्माण	23.97	29.50	36.77	Housing
0217 नगरविकास	136.59	255.75	1249.68	Urban development
0220 माहिती व प्रसिध्दी	1.51	2.34	2.11	Information & publicity
0230 कामगार व सेवायोजन	62.67	69.22	51.82	Labour & employment
0235 सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	82.91	136.33	114.56	Social security & welfare
0250 इतर सामाजिक सेवा	130.39	149.16	152.60	Other social services
एकूण (ii)	1076.24	1087.99	2061.97	Total—(ii)
(iii) आर्थिक सेवा -				(iii) Economic Services—
0401 पीकसंवर्धन	127.04	80.45	48.64	Crop Husbandry
0403 पशुसंवर्धन	27.34	25.91	29.04	Animal Husbandry
0404 दुग्धव्यवसाय विकास	487.30	434.88	421.49	Dairy Development
0405 मत्स्यव्यवसाय	14.36	15.54	16.37	Fisheries
0406 वनीकरण व वन्यजीवन	226.48	273.44	298.25	Forestry and wild life
0408 अन्न साठवण व वखार	7.99	6.95	7.11	Food Storage & War housing
0425 सहकार	97.28	105.54	110.18	Co-operation
0435 कृषीविषयक इतर कार्यक्रम	3.92	4.85	4.88	Other Agricultural Programmes
0506 जमीन सुधारणा	28.97	32.66	34.79	Land Reforms
0515 इतर ग्रामविकास कार्यक्रम	300.65	105.15	105.15	Other Rural Development Programmes
0551 डोंगराळ प्रदेश	1.84	0.52	0.52	Hilly Areas
0700 मोठे पाटबंधारे	614.67	810.32	831.70	Major Irrigation
0701 मध्यम पाटबंधारे	197.91	198.06	209.45	Medium Irrigation
0702 लहान पाटबंधारे	63.70	74.63	75.64	Minor Irrigation
0801 वीज	456.61	763.05	763.26	Power

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
0802	पेट्रोलियम	0.03	0.00	0.00	Petroleum
0810	ऊर्जेची अपारंपारिक साधने	0.19	0.12	0.12	Non-conventional Sources of Energy
0851	ग्रामोद्योग व लघुउद्योग	3.44	2.26	1.40	Village and Small Industries
0852	उद्योग	3.82	1.48	1.10	Industries
0853	अलोहयुक्त खानकाम व धातुशास्त्रीय उद्योग	1466.73	2212.24	2282.50	Non-ferrous Mining and Metallurgical Industries
0875	इतर उद्योग	0.00	0.18	0.18	Other Industries
1001	भारतीय रेल्वे	0.04	0.00	0.00	Indian Railways
1051	बंदरे व दीपगृहे	0.00	0.00	0.00	Ports and Light Houses
1454	रस्ते व पूल	26.95	10.00	4.10	Roads and Bridges
1056	अंतर्देशीय जल परिवहन	0.00	0.00	0.00	Inland Water Transport
1452	पर्यटन	0.28	0.00	0.00	Tourism
1475	इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	65.11	89.61	72.12	Other General Economic Services
	एकूण (iii)	4222.65	5247.84	5317.99	Total—(iii)
	एकूण (सी)	6929.66	7296.57	8495.14	Total—(c)
	एकूण (II)	8352.61	8993.46	9730.83	Total—(II)
(III)	सहायक अनुदाने व अंशदाने -				(III) Grants-in-aid and Contributions—
1601	केंद्र सरकारकडून सहायक अनुदाने	11203.23	13250.89	14368.97	Grant-in-aid from Central Government
1603	केंद्रीय उत्पादन शुल्कातील राज्यांचा हिस्सा	0.00	0.00	0.00	State share of Union Excise Duties
	एकूण (III)	11203.23	13250.89	14368.97	Total—(III)
	एकूण - महसुली जमा (I+II+III)	86910.29	107159.23	121503.92	Total— Revenue Receipts (I+II+III)

आधार - महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २०११-१२

Source— Maharashtra State Budget Publications, 2011-12

26. राज्य वित्त/STATE FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2

महसुली लेखावरील खर्च/EXPENDITURE ON REVENUE ACCOUNT

(₹ कोटीत/₹ crore)

खर्चाची शीर्ष	प्रत्यक्ष Actuals 2009-10	सुधारित Revised Estimates 2010-11	अंदाज Budget Estimates 2011-12	अर्थसंकल्प Heads of Expenditure
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(I) सर्वसाधारण सेवा				(I) General Services—
(अ) राज्याची अंगे -				(a) Organs of State—
2011 संसद/राज्य/संघ राज्यक्षेत्र विधानमंडळे	55.13	113.86	126.24	Parliament/State/ Union Territory Legislatures
2012 राष्ट्रपती/उप राष्ट्रपती/ राज्यपाल/ संघ राज्य क्षेत्रांचे प्रशासक	8.83	9.73	10.09	President/Vice-president/ Governor/Administrator of Union Territories
2013 मंत्रिपरिषद	8.78	10.63	16.56	Council of Ministers
2014 न्यायदान	650.88	1004.13	1033.55	Administration of Justice
2015 निवडणुका	425.05	140.74	81.80	Elections
एकूण (अ)	1148.67	1279.09	1268.24	Total—(a)
(ब) आर्थिक सेवा				(b) Fiscal Services—
(i) 2020 उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसुली	15.10	19.51	19.69	(i) Collection of Taxes on Income and Expenditure
एकूण (i)	15.10	19.51	19.69	Total—(i)
(ii) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील करांची वसुली				(ii) Collection of Taxes on Property and Capital Transactions—
2029 जमीन महसूल	173.99	270.77	335.70	Land Revenue
2030 मुद्रांक व नोंदणी	105.29	135.35	114.15	Stamps and Registration
एकूण (ii)	279.28	406.12	449.85	Total—(ii)
(iii) विक्रेय वस्तू सेवा यांवरील करांची वसुली -				(iii) Collection of Taxes on Commodities and Services—
2039 राज्य उत्पादन शुल्क	62.96	69.54	77.40	State Excise Duty
2040 विक्रीकर	286.30	324.90	348.29	Sales Tax
2041 वाहनांवरील कर	892.92	552.56	623.72	Taxes on Vehicles

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
2045 विक्रेय वस्तु व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	36.85	47.31	49.91	Other Commodities & Taxes and Duties on Services
एकूण (iii)	1279.03	994.31	1099.32	Total—(iii)
(iv) इतर आर्थिक सेवा				(iv) Other Fiscal Services
2047 इतर आर्थिक सेवा	4.60	4.34	4.96	Other Fiscal Services
एकूण (iv)	4.60	4.34	4.96	Total—(iv)
एकूण (बी)	1578.01	1424.28	1573.82	Total—(b)
(सी) व्याज प्रदान व ऋणसेवा -				(c) Interest payment and servicing of debts —
2048 ऋण कमी करणे किंवा ऋणप्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन	831.00	901.00	1008.00	Appropriation for reduction or avoidance of debts
2049 व्याज प्रदान	14110.50	15565.55	17540.13	Interest payments
एकूण (सी)	14941.50	16466.55	18548.13	Total—(c)
(डी) प्रशासकीय सेवा -				(d) Administrative services—
2051 लोकसेवा आयोग	11.83	17.00	13.40	Public service commission
2052 सचिवालय सर्वसाधारण सेवा	138.33	209.07	283.19	Secretariate General Services
2053 जिल्हा प्रशासन	2100.78	2620.27	3038.19	District Administration
2054 कोषागार व लेखा प्रशासन	123.35	171.87	184.74	Treasury and Account's Administration
2055 पोलीस	4715.45	6144.32	6407.32	Police
2056 तुरुंग	123.76	134.44	167.02	Jails
2057 पुरवठा व विनियोग	0.98	1.42	1.46	Supplies and Disposals
2058 लेखनसामग्री व मुद्रण	108.45	127.35	115.34	Stationary and Printing
2059 सार्वजनिक बांधकामे	712.79	1165.44	601.18	Public Works
2070 इतर प्रशासनिक सेवा	137.67	201.67	1748.94	Other Administrative Services
एकूण (डी)	8173.39	10792.85	12560.78	Total—(d)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(इ) निवृत्तिवेतने व संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा -				(e) <i>Pensions and Miscellaneous General Services—</i>
2071 निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ	6132.51	9102.67	9155.92	Pension and Other Retirement benefits
2075 संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	96.88	74.62	851.27	Miscellaneous General Services
एकूण (इ)	6229.39	9177.29	10007.19	Total—(e)
एकूण (I)	32070.96	39140.06	43958.16	Total—(I)
(II) सामाजिक सेवा -				(II) Social Services—
(ए) शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती -				(a) <i>Education, Sports, Art and Culture</i>
2202 सर्वसाधारण शिक्षण	21062.02	26598.52	29459.83	General Education
2203 तांत्रिक शिक्षण	773.91	897.95	949.20	Technical Education
2204 क्रीडा व युवक सेवा	191.73	246.49	316.71	Sports and Youth Services
2205 कला व संस्कृती	180.16	251.11	214.53	Art and Culture
एकूण (ए)	22207.82	27994.07	30940.27	Total—(a)
(बी) आरोग्य व कुटुंब कल्याण -				(b) <i>Health and Family Welfare—</i>
2210 वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	3283.36	4181.84	4311.31	Medical and Public Health
2211 कुटुंब कल्याण	412.37	523.28	552.42	Family Welfare
एकूण (बी)	3695.73	4705.12	4863.73	Total—(b)
(सी) पाणीपुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास -				(c) <i>Water Supply, Sanitation, Housing and Urban Development—</i>
2215 पाणीपुरवठा व स्वच्छता	712.49	904.17	1146.89	Water Supply and Sanitation
2216 गृहनिर्माण	1885.90	2608.26	2902.94	Housing
2217 नगरविकास	4340.20	4324.15	5174.00	Urban Development
एकूण (सी)	6938.59	7836.58	9223.83	Total—(c)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2 –Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
(डी) माहिती व ध्वनिप्रसारण				(d) Information and Broadcasting—
2220 माहिती व प्रसिध्दी	39.74	49.48	49.15	Information and Publicity
एकूण (डी)	39.74	49.48	49.15	Total—(d)
(इ) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण-				(e) Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Other Backward Classes—
2225 अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण	4145.32	5015.75	5546.53	Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Other Backward Classes
एकूण (इ)	4145.32	5015.75	5546.53	Total—(e)
(एफ) कामगार व कामगार कल्याण -				(f) Labour and Labour Welfare—
2230 कामगार व सेवायोजन	599.02	692.58	718.22	Labour and Employment
एकूण (एफ)	599.02	692.58	718.22	Total—(f)
(जी) समाजकल्याण आणि पोषण आहार -				(g) Social Welfare and Nutrition—
2235 सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	1479.12	2304.67	2299.09	Social Security and Welfare
2236 पोषण आहार	1297.31	2193.73	2384.53	Nutrition
2245 नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य	548.57	1413.62	446.82	Relief on account of natural calamities
एकूण (जी)	3325.00	5912.02	5130.44	Total—(g)
(एच) इतर				(h) Others—
2250 इतर सामाजिक सेवा	1.41	2.27	2.30	Other Social Services
2251 सचिवालय सामाजिक सेवा	52.02	72.70	77.06	Secretariat- Social Services
एकूण (एच)	53.43	74.97	79.36	Total—(h)
एकूण (II)	41004.65	52280.57	56551.53	Total—(II)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(III) आर्थिक सेवा				(III) Economic Services—
(ए) कृषी व संलग्न कार्यक्रम -				(a) Agriculture and Allied Services—
2401 पीक संवर्धन	1609.86	2158.30	1996.22	Crop Husbandry
2402 मृद् व जल संधारण	25.99	29.98	30.77	Soil and Water Conservatio
2403 पशुसंवर्धन	469.68	575.21	662.98	Animal Husbandry
2404 दुग्धव्यवसाय विकास	576.87	434.71	531.76	Dairy Development
2405 मत्स्यव्यवसाय	113.59	143.26	128.13	Fisheries
2406 वनीकरण व वन्यजीवन	742.54	1003.84	1072.59	Forestry and Wild Life
2408 अन्न, साठवण व वखार	125.56	148.83	149.21	Food, Storage & Warehousing
2415 कृषीविषयक संशोधन व शिक्षण	440.68	569.69	554.07	Agricultural Research and Education
2425 सहकार	2355.41	1008.19	670.04	Co-operation
2435 इतर कृषिविषयक कार्यक्रम	0.00	0.00	56.98	Other Agricultural Programmes
एकूण (ए)	6460.18	6072.01	5852.75	Total—(a)
(बी) ग्रामविकास -				(b) Rural Development—
2501 ग्रामविकासासाठी विशेष कार्यक्रम	244.72	133.68	195.91	Special Programmes for Rural development
2505 ग्रामीण रोजगार	1090.11	1187.80	932.03	Rural Employment
2506 जमीन सुधारणा	0.00	0.00	0.00	Land Reforms
2515 इतर ग्रामविकास कार्यक्रम	1058.33	1160.84	1670.93	Other Rural Development Programmes
एकूण (बी)	2493.16	2482.32	2798.87	Total—(b)
(सी) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम				(c) Special Areas Programmes—
2551 डोंगराळ प्रदेश	28.07	62.19	40.08	Hilly Areas
एकूण (सी)	28.07	62.19	40.08	Total—(c)
(डी) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण -				(d) Irrigation and Flood Control—
2701 मोठे व मध्यम पाटबंधारे	1659.64	1652.97	1745.40	Major and Medium Irrigation
2702 लहान पाटबंधारे	652.17	717.79	752.43	Minor Irrigation
2705 लाभक्षेत्र विकास	17.46	19.45	23.43	Command Areas Development
2711 पूर नियंत्रण व जलनिःसारण	10.27	11.25	40.87	Flood Control and Drainage
एकूण (डी)	2339.54	2401.46	2562.13	Total—(d)

तत्का क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(इ) ऊर्जा				(e) Energy—
2801 वीज	4118.53	3568.54	3284.49	Power
2810 ऊर्जेची अपारंपारिक साधने	19.31	145.60	122.78	Non-conventional Sources of Energy
एकूण (इ)	4137.84	3714.14	3407.27	Total—(e)
(एफ) उद्योग व खनिज -				(f) Industry and Minerals—
2851 ग्रामोद्योग व लघुउद्योग	83.06	102.57	113.65	Village and Small Industries
2852 उद्योग	812.54	766.39	464.00	Industries
2853 अलोहयुक्त खाणकाम व धातुशास्त्रीय उद्योग	102.90	104.97	106.76	Non-ferrous Mining and Metallurgical Industries
एकूण (एफ)	998.50	973.93	684.41	Total—(f)
(जी) वाहतूक				(g) Transport —
3001 भारतीय रेल्वे-धोरणनिश्चिती, संचालन संशोधन व इतर संकीर्ण संघटना	25.07	73.19	50.08	Indian Railways-Policy formulation Direction, Research and Miscellaneous Organisation
3051 बंदरे व दीपगृहे	50.81	46.02	64.11	Ports and Light Houses
3053 नागरी विमान चालन	209.76	77.10	182.04	Civil Aviation
3054 मार्ग व पूल	2938.70	3473.70	3063.41	Roads and Bridges
3055 मार्ग परिवहन	0.03	0.10	0.10	Road Transport
3056 अंतर्देशीय जल परिवहन	2.44	2.79	3.89	Inland Water Transport
एकूण (जी)	3226.81	3672.90	3363.63	Total—(g)
(आय) विज्ञान, तंत्रशास्त्र व पर्यावरण -				(i) Science, Technology and Environment —
3402 अवकाश संशोधन	0.59	0.26	0.46	Space Research
3425 इतर वैज्ञानिक संशोधन	4.98	5.00	5.00	Other Scientific Research
3435 पारिस्थितीकी व पर्यावरण	66.70	61.80	68.34	Ecology and Environment
एकूण (आय)	72.27	67.06	73.80	Total—(i)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा -				(j) General Economic Services—
3451 सचिवालय आर्थिक सेवा	124.01	499.94	586.39	Secretariat-Economic Services
3452 पर्यटन	443.97	382.34	486.22	Tourism
3454 जनगणना, सर्वेक्षण व सांख्यिकी	23.12	137.11	200.68	Census, Survey and Statistics
3456 नागरी पुरवठा	0.00	0.03	0.00	Civil Supplies
3475 इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	24.47	30.03	27.02	Other General Economic Services
एकूण (जे)	615.57	1049.45	1300.31	Total—(j)
एकूण (III)	20371.94	20495.46	20083.25	Total—(III)
(IV) सहायक अनुदाने व अंशदाने -				(IV) Grants-in-aid and Contributions—
3604 स्थानिक संस्था व पंचायत राज्य संस्था यांना नुकसानभरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे	1078.93	930.79	852.78	Compensation and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions
3606 साहाय्यकारी साहित्य व साधनसामग्री	389.49	0.00	0.00	Aid Materials and Equipments
एकूण (IV)	1468.42	930.79	852.78	Total—(IV)
एकूण - महसुली लेख्यावरील खर्च	94915.97	112846.88	121445.72	Total—Expenditure on Revenue Account

आधार — महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २०११-१२

Source — Maharashtra State Budget Publications, 2011-12

26. राज्य वित्त/STATE FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.3

राज्याच्या अर्थसंकल्पाचे पृथःकरण /ANALYSIS OF STATE GOVERNMENT BUDGET

(₹ कोटीत/₹ crore)

बाब	प्रत्यक्ष Actuals 2009-10	सुधारित Revised Estimates 2010-11	अंदाज Budget Estimates 2011-12	अर्थसंकल्प Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
एक - महसुली लेखाशीर्षाखालील जमा -				I - Receipts on Revenue Account—
(अ) कर महसूल	67354.45	84914.89	97404.12	(a) Tax Revenue
(ब) करंव्यतिरिक्त महसूल	19555.84	22244.34	24099.80	(b) Non-Tax Revenue
एकूण (एक)	86910.29	107159.23	121503.92	Total—(I)
दोन - भांडवली लेखावरील जमा	30383.17	31559.97	32676.46	II - Receipts on Capital Account
एकूण जमा (एक+दोन)	117293.45	138719.19	154180.39	Total Receipts (I + II)
तीन - महसुली लेखाशीर्षा खालील खर्च -				III - Expenditure on Revenue Account—
(अ) विकास खर्च	62845.01	73706.82	77487.55	(a) Development Expenditure
(ब) विकासेतर खर्च (i+ii)	32070.96	39140.06	43958.16	(b) Non-Development Expenditure (i+ii)
(i) सर्वसाधारण सेवा	17129.46	22673.51	25410.03	(i) General Services
(ii) ऋण सेवा	14941.50	16466.55	18548.13	(ii) Debt Services
एकूण (तीन)	94915.97	112846.88	121445.72	Total—(III)
चार - भांडवली खर्च				IV - Capital Expenditure—
(अ) महसुली लेखा बाहेरील भांडवली खर्च	17428.65	18823.27	22438.90	(a) Capital Expenditure outside Revenue Account
(ब) कर्ज व ऋण विभागावरील खर्च	5436.47	6882.46	10240.25	(b) Disbursements on Loans and Debt Section
एकूण (चार)	22865.12	25705.73	32679.15	Total—(IV)
एकूण खर्च (तीन+चार)	117781.09	138552.61	154124.87	Total expenditure (III+IV)

आधार — महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, २०११-१२

Source — Maharashtra State Budget Publications, 2011-12

27. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1

चालू आणि स्थिर किमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न

NET STATE INCOME AT CURRENT AND CONSTANT PRICES

विभाग	राज्य उत्पन्न/State income				Sector
	2009-010		2010-11*		
	चालू किमती नुसार At current prices	(२००४-०५) च्या स्थिर किमतीनुसार At constant prices (2004-05)	चालू किमती नुसार At current prices	(२००४-०५) च्या स्थिर किमतीनुसार At constant prices (2004-05)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
I. उत्पन्न (₹ कोटी)					Income (₹ crore)
(1) कृषि, वन उद्योग मत्स्योद्योग आणि खाणी	87,343	53,275	1,23,355	62,153	Agriculture, forestry, fisheries, mining & quarrying
(2) कारखाने, बांधकाम, बीज, गॅस आणि पाणी पुरवठा	2,09,057	1,62,877	2,43,542	1,77,524	Manufacturing, construction, electricity, gas & water supply
(3) रेल्वे,परिवहन, साठवण व दळणवळण,व्यापार, हॉटेल व उपाहारगृहे	1,81,536	1,54,431	2,12,937	1,71,316	Railway, transport, storage & commu- nication,trade, hotels and restaurants
(4) बँका व विमा उद्योग, स्थावर मालमत्ता व राहत्या घराची मालकी, व्यावसायिक सेवा, सार्वजनिक प्रशासन आणि इतर सेवा	2,92,858	2,28,755	3,54,542	2,50,475	Banking & insur- ance, real estate and ownership of dwellings, business services, public administration & other services
एकूण	7,70,794	5,99,388	9,34,376	6,61,468	Total
II. दरडोई राज्य उत्पन्न (₹)	69,765	54,246	83,395	59,037	Per capita State Income (₹)

* अस्थायी/Provisional

आधार — अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source— Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.1

नियंत्रित बाजारपेठा /REGULATED MARKETS

अनुक्रमांक जिल्हा		नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या		District
Serial No.		No. of regulated markets		
(1)	(2)	2010 (3)	2011 (4)	(2)
1	बृहन्मुंबई ...	1	1	Brihan Mumbai
3	ठाणे ...	8	8	Thane
4	रायगड	9	9	Raigad
5	रत्नागिरी ...	1	1	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ...	1	1	Sindhudurg
	कोकण विभाग ...	20	20	Konkan Division
7	नाशिक ...	15	15	Nashik
8	धुळे ...	4	4	Dhule
9	नंदुरबार ...	6	6	Nandurbar
10	जळगाव ...	12	12	Jalgaon
11	अहमदनगर ...	14	14	Ahmednagar
	नाशिक विभाग ...	51	51	Nashik Division
12	पुणे ...	12	12	Pune
13	सातारा ...	10	10	Satara
14	सांगली ...	7	7	Sangli
15	सोलापूर ...	11	11	Solapur
16	कोल्हापूर ...	4	4	Kolhapur
	पुणे विभाग ...	44	44	Pune Division
	उर्वरित महाराष्ट्र ...	115	115	Rest of Maharashtra

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.1-- Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
17	औरंगाबाद ...	10	10	Aurangabad
18	जालना ...	8	8	Jalna
19	परभणी ...	10	10	Parbhani
20	हिंगोली ...	6	7	Hingoli
21	बीड ...	10	10	Beed
22	नांदेड ...	19	19	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	9	9	Osmanabad
24	लातूर ...	11	11	Latur
	औरंगाबाद विभाग ...	83	84	Aurangabad Division
25	बुलढाणा ...	13	13	Buldhana
26	अकोला ...	7	7	Akola
27	वाशिम ...	6	6	Washim
28	अमरावती ...	12	12	Amravati
29	यवतमाळ ...	17	17	Yavatmal
	अमरावती विभाग ...	55	55	Amravati Division
30	वर्धा ...	7	7	Wardha
31	नागपूर ...	12	12	Nagpur
32	भंडारा ...	5	5	Bhandara
33	गोंदिया ...	5	5	Gondia
34	चंद्रपूर ...	13	13	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	4	4	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ...	46	46	Nagpur Division
	विदर्भ विभाग ...	100	101	Vidharbha Division
	महाराष्ट्र राज्य ...	299	300	Maharashtra State

आधार - महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळ, पुणे

Source— Maharashtra State Agriculture Marketing Board, Pune

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.2

महाराष्ट्रातील विम्याची माहिती /INSURANCE IN MAHARASHTRA

बाब (1)	परिमाण (2)	2009-10 (3)	2010-11 (4)	Unit (2)	Item (1)
1) आयुर्विमा					<i>Life Insurance</i>
पॉलिसी	संख्या	44,80,098	41,95,216	Number	Policies
विम्याची रक्कम	₹ कोटी	74,869.46	78,820.34	₹ crore	Sum Assured
2) साधारण विमा					<i>General Insurance</i>
भारतीय साधारण विमा मंडळ व तिच्या संलग्न कंपन्यांनी महाराष्ट्रात उतरविलेल्या विम्यांचा प्रत्यक्ष प्रिमियम	₹ कोटी	N.A.	N.A.	₹ crore	Gross direct premium written in Maharashtra by General Insurance Corporation of India and its subsidiary companies

N.A.--उपलब्ध नाही/Not Available

आधार— १) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ

Source— 1) Life Insurance Corporation of India

२) भारतीय साधारण विमा महामंडळ

2) General Insurance Corporation of India

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.3

पर्यटन विभागाने मान्यता दिलेल्या हॉटेलांची व खोल्यांची संख्या
 NUMBER OF HOTELS AND HOTELS ROOMS APPROVED
 BY THE TOURISM DEPARTMENT
 2010

हॉटेलांचे प्रकार	हॉटेलांची संख्या No.of hotels	खोल्यांची संख्या No.of Rooms	Type of Hotels
(1)	(2)	(3)	(1)
पंचतारांकित डिलक्स	32	10417	Star Deluxe
पंच तारांकित	30	3626	5 Star
चार तारांकित	27	2210	4 Star
तीन तारांकित	55	3009	3 Star
दोन तारांकित	38	1274	2 Star
एक तारांकित	8	249	1 Star
एकूण	190	20,785	

आधार — भारत पर्यटक सांख्यिकी ,भारत सरकार,नवी दिल्ली

Source— India Tourism Statistics, Government of India, New Delhi

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.4

हवाईमार्गे मुंबईस उतरणारे परदेशी पर्यटक

FOREIGN TOURISTS DISEMBARKING AT MUMBAI BY AIR

अनुक्रमांक Serial No	नागरिकत्वाचा देश (2)	परदेशी पर्यटकांची संख्या No. of foreign tourists		परदेशी Nationality (2)
		2010 (3)	2011 (4)	
1	उत्तर अमेरिका	3,72,051	3,68,192	North America
2	दक्षिण व मध्य अमेरिका	24,213	23,480	South & Central America
	एकूण अमेरिका खंड	3,96,264	3,91,672	Total America
3	पश्चिम युरोप	5,93,366	6,32,511	Western Europe
4	पूर्व युरोप	28,684	79,084	Eastern Europe
	एकूण युरोप खंड	6,22,050	7,11,595	Total Europe
	एकूण आफ्रिका खंड	1,16,784	1,27,580	Total Africa
5	पश्चिम आशिया	1,08,952	1,20,709	West Asia
6	दक्षिण आशिया	71,226	93,452	South Asia
7	दक्षिण पूर्व आशिया	70,686	89,742	South-East Asia
8	पूर्व आशिया	1,11,226	1,31,838	East Asia
	एकूण आशिया खंड	3,62,090	4,35,741	Total Asia
	एकूण ऑस्ट्रेलिया खंड	64,765	74,846	Total Australia
9	राष्ट्रीयता नसलेले	132	39	Stateless
10	इतर	5,089	2,592	Other
	एकूण	15,67,174	17,44,065	Grand Total

टीप/Note - वरील आकडे हवाईमार्गे मुंबईस उतरणा-या परदेशी पर्यटकांच्या टक्केवारीवर आधारित असल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही. / Totals may not add-up as the figures are derived from the percentage of Foreign Tourists Disembarking at Mumbai by Air.

आधार - भारत पर्यटक सांख्यिकी, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source — India Tourism Statistics, Government of India, New Delhi

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.5

कच्च्या क्रूड तेलाचे उत्पादन / PRODUCTION OF CRUDE OIL

('००० टनांत/'००० Tonnes)

वर्ष/ Year (1)				मुंबई हाय किनारा/ Off shore Mumbai High (2)
1980-81	4,985
1984-85	20,136
1990-91	21,191
1994-95	20,226
1999-00	16,727
2000-01	16,629
2003-04	17,677
2004-05	18,164
2005-06	16,309
2006-07	17,993
2007-08	18,020
2008-09	17,801
2009-10	17,340
2010-11	17,002

आधार— अर्थ व सांख्यिकी विभाग, पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायु मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली
 Source— Economics and Statistics Division, Ministry of Petroleum and Natural Gas, Government of India, New Delhi

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.6

नैसर्गिक वायूचे साठे, एकूण उत्पादन व वापर

RESERVES, GROSS PRODUCTION AND UTILISATION OF NATURAL GAS

वर्ष/Year	मुंबई हाय किनारा/Off shore Mumbai High		
	साठे (अब्ज घन मीटर) Reserves (Bn. Cubic Metres)	एकूण उत्पादन (दशलक्ष घनमीटर) Gross production (Million Cu. Metres)	वापर (दशलक्ष घनमीटर) Utilisation (Million Cu. Metres)
(1)	(2)	(3)	(4)
1980-81	... 329	673	307
1985-86	... 378	5,180	3,067
1990-91	... 483	14,082	10,035
1995-96	... 377	16,579	15,966
1999-00	... 368	17,775	17,058
2000-01	... 461	18,465	17,705
2003-04	... 526	17,806	17,236
2004-05	... 302	17,313	17,235
2005-06	... 278	16,823	16,351
2006-07	... 272	16,567	16,011
2007-08	... 291	16,457	15,879
2008-09	... 295	16,733	16,023
2009-10	... 396 ^	17,461	16,887
2010-11	... 438 ^	17,591	17,035

^ As on 1st April

आधार —अर्थ व सांख्यिकी विभाग, पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायु मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source —Economics and Statistics Division, Ministry of Petroleum and Natural Gas, Government of India, New Delhi

28. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.7

द्रवीकृत पेट्रोलियम वायूचे घरगुती ग्राहक / LPG DOMESTIC CUSTOMERS

(हजारत/In thousand)

अनु		ग्राहकांची संख्या			Name of company
क्रमांक	कंपनीचे नाव	No. of Customers			
Serial		1st April	1st April	1st April	
No.		2009	2010	2011	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1.	भारतीय तेल महामंडळ मर्यादित	1,636	1,758	1,928	Indian Oil Corporation Limited
2.	हिंदुस्तान पेट्रोलियम महामंडळ मर्यादित	5,960	6,288	6,897	Hindustan Petroleum Corporation Limited
3.	भारत पेट्रोलियम महामंडळ मर्यादित	6,295	6,606	7,030	Bharat Petroleum Corporation Limited
एकूण		13,891	14,652	15,855	Total

आधार — अर्थ व सांख्यिकी विभाग, पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायु मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली
 Source— Economics and Statistics Division, Ministry of Petroleum and Natural Gas,
 Government of India, New Delhi

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 29.1

29. निवडक निर्देशकांचा कल

तक्ता क्रमांक/

शेती/

(क्षेत्राचे आकडे हजार हेक्टर व उत्पादनाचे आकडे हजार मे. टनात आहेत/

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1990-91 (6)
1	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गावपत्रकानुसार)	.. 30,758	30,766	30,758	30,758
2	निव्वळ पेरणी क्षेत्र	.. 17,878	17,668	18,299	18,565
3	पिकांखालील स्थूल क्षेत्र	.. 18,823	18,737	19,642	21,859
4	स्थूल सिंचित क्षेत्र	.. 1,220	1,570	2,415	3,319
5	मुख्य पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन				
	(अ) तांदूळ	..			
	(१) क्षेत्र	.. 1,300	1,352	1,459	1,597
	(२) उत्पादन	.. 1,369	1,662	2,315	2,345
	(ब) गहू	..			
	(१) क्षेत्र	.. 907	812	1,063	867
	(२) उत्पादन	.. 401	440	886	909
	(क) ज्वारी	..			
	(१) क्षेत्र	.. 6,284	5,703	6,469	6,300
	(२) उत्पादन	.. 4,224	1,557	4,409	5,929
	(ड) बाजरी	..			
	(१) क्षेत्र	.. 1,635	2,039	1,534	1,940
	(२) उत्पादन	.. 489	824	697	1,115

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.1

AGRICULTURE

Area in thousand hectares and production in thousand M. tonnes)

2000-01	2007-08	2008-09	2009-10*	2010-11 *	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
30,758	30,758	30,758	30,758	30,758	Total geographical area (according to village papers)
17,636	17,473	17,422	17,401	17,406	Net area sown
22,255	22,655	22,454	22,612	23,175	Gross cropped area
3,647	4,037	3,970	4,050	N.A	Gross irrigated area
Area and production of principal crops—					
<i>(a) Rice—</i>					
1,512	1,585	1,522	1,471	1,518	<i>(i) Area</i>
1,930	2,913	2,288	2,186	2,696	<i>(ii) Production</i>
<i>(b) Wheat—</i>					
754	1,258	1,022	1,081	1,307	<i>(i) Area</i>
948	2,371	1,516	1,740	2,301	<i>(ii) Production</i>
<i>(c) Jowar—</i>					
5,094	4,147	4,071	4,176	4,060	<i>(i) Area</i>
3,988	4,003	3,352	3,565	3,452	<i>(ii) Production</i>
<i>(d) Bajri—</i>					
1,800	1,283	865	1,034	1,035	<i>(i) Area</i>
1,087	1,127	662	766	1,123	<i>(ii) Production</i>

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
मुख्य पिकांखालील क्षेत्र व त्याचे						
उत्पादन - पुढे चालू						
(ई) सर्व तृणधान्ये						
(इतर तृणधान्ये धरुन)						
(१)	क्षेत्र	..	10,606	10,320	10,976	11,136
(२)	उत्पादन	..	6,755	4,737	8,647	10,740
(फ) सर्व कडधान्ये						
(१)	क्षेत्र	..	2,349	2,566	2,715	8,257
(२)	उत्पादन	..	989	677	825	1,441
(ग) ऊस						
(१)	क्षेत्र	..	155	204	319	536
(२)	उत्पादन (कांड्यांत)	..	10,404	14,433	23,706	38,154
(प) कापूस						
(१)	क्षेत्र	..	2,500	2,750	2,550	2,721
(२)	उत्पादन(रूई)	..	288	82	208	319
(छ) भुईमूग						
(१)	क्षेत्र	..	1,083	904	695	864
(२)	उत्पादन	..	800	586	451	979
(ज) तंबाखू						
(१)	क्षेत्र	..	25	12	12	8
(२)	उत्पादन	..	12	5	8	8
शेती उत्पादनाचे निर्देशांक						
(पाया:त्रैवार्षिक सरासरी १९७९-८२=१००)						
(१)	अन्नधान्ये	..	N.A.	N.A.	N.A.	120.4
(२)	अन्नधान्येतर	..	N.A.	N.A.	N.A.	154.5
(३)	सर्व पिके	..	N.A.	N.A.	N.A.	136.5

TABLE No. 29.1 —*contd.*

(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
					Area and Production of Principal Crops— <i>Contd.</i>
					(e) All cereals (including other cereals)
9,824	9,150	8,320	8,735	8,989	(i) Area
8,367	12,460	9,523	10,215	12,323	(ii) Production
					(f) All pulses—
3,436	4,057	3,093	3,375	4,038	(i) Area
1,955	3,024	1,654	2,372	3,096	(ii) Production
					(g) Sugarcane—
526	1,093	768	756	965	(i) Area
26,982	88,437	60,648	64,159	85,691	(ii) Production (Cane)
					(h) Cotton—
2,762	3,195	3,146	3,392	3,942	(i) Area
308	7,015	4,729	5,111	7,473	(ii) Production (lint)
					(i) Groundnut—
390	404	317	322	357	(i) Area
453	472	352	365	458	(ii) Production
					(j) Tobacco—
6	6	5	N.A	N.A	(i) Area
7	7	7	N.A	N.A	(ii) Production
					Index numbers of agricultural production (Base: Triennial Average 1979-82=100)
109.9	170.1	116.4	137.5	168.2	(i) Foodgrains
115.7	305.1	212.4	218.7	285.6	(ii) Non-foodgrains
112.7	234.0	161.9	175.9	223.8	(iii) All commodities

* अस्थायी/Provisional

N.A.—उपलब्ध नाही/Not Available

29. निवडक निर्देशकांचा कल/
तक्ता क्रमांक/
पशुधन व कुक्कुट/

अनुक्रमांक		1961	1966	1972	1978	1982
Serial No.	प्रकार					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	गाई-बैल					
	तीन वर्षावरील बैल ..	6,490	6,550	6,206	6,329	6,687
	तीन वर्षावरील गाई ..	4,644	4,534	4,587	4,781	5,247
	वासरे ..	4,194	3,645	3,912	4,108	4,228
	एकूण - गाई-बैल ..	15,328	14,729	14,705	15,218	16,162
2	म्हशी- रेडे					
	तीन वर्षावरील रेडे ..	353	340	308	325	351
	तीन वर्षावरील म्हशी ..	1,639	1,135	1,871	2,148	2,307
	रेडके ..	1,095	967	1,122	1,425	1,313
	एकूण - म्हशी-रेडे ..	3,087	3,042	3,301	3,899	3,972
3	मेंढरे ..	2,093	2,205	2,128	2,636	2,671
4	शेळया ..	5,181	5,121	5,911	7,563	7,705
5	घोडे, शिंगरे ..	105	101	58	48	49
6	इतर जनावरे ..	360	352	317	326	340
	एकूण - जनावरे ..	26,048	25,449	26,361	29,642	30,919
7	कोंबडया, बदके वगैरे ..	10,577	9,902	12,217	18,751	19,844

* अस्थायी /Provisional

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.2

LIVESTOCK AND POULTRY

(हजारत/In thousand)

1987	1992	1997	2003	2007*	Category
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
Cattle--					
6,690	6,955	6,989	6,522	6,326	Males over 3 years
5,739	5,847	5,886	5,324	5,384	Females over 3 years
4,555	4,639	5,196	4,891	4,473	Young stock
16,983	17,441	18,071	16,737	16,183	Total Cattle
Buffaloes--					
356	337	315	316	283	Males over 3 years
2,816	3,224	3,609	3,548	3,584	Females over years
1,583	1,887	2,149	2,220	2,205	Young stock
4,755	5,447	6,073	6,084	6,072	Total buffaloes
2,873	3,074	3,368	3,175	2,910	Sheep
9,195	9,941	11,434	10,449	10,391	Goats
43	40	42	123	38	Horses and ponies
447	449	650	515	373	Other livestock
34,255	36,393	39,638	37,084	35,967	Total livestock
24,839	32,187	35,392	34,596	64,756 +	Poultry

+ कुक्कुटपालनातील धरून / includes poultry fram

29. निवडक निर्देशकांचा कल/

तक्ता क्रमांक/

उद्योग आणि खाणकाम/

अनुक्रमांक		1960	1970	1980	1990	2000
Serial No.	बाब					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	चालू कारखान्यांची संख्या	.. 8,010	9,803	15,170	23,410	29,562
2	कामगारांची दैनिक सरासरी उपस्थिती (हजारात)	.. 746	952	1,177	1,163	1,231
3 खनिज उत्पादन -						
(१)	कोळसा (हजार मे. टन)	.. 788	1,771	5,300	16,030	27,698
(२)	कच्चे मॅंगनीज (हजार मे. टन)	.. 187	216	223	262	353

तक्ता क्रमांक/

वीज/

अनुक्रमांक		1960-61	1970-71	1980-81	1990-91
Serial No.	बाब				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	स्थापित क्षमता (मेगावॅट)	.. 759	1,901	4,088	8,686
2	विजेची निर्मिती (दशलक्ष युनिटस्)	3,268	7,925	17,864	36,430
3	विजेचा वापर (दशलक्ष युनिटस्)				
	(अ) एकूण	.. 2,720	7,650	14,034	29,971
	(ब) उद्योगांकरिता	.. 1,853	5,312	8,130	14,706
4	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाकडून विद्युतीकरण केलेल्या शहरांची व खेड्यांची संख्या (प्रत्येक वर्षाअखेरची)	.. 853	20,112	27,914	39,413

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.3

INDUSTRY AND MINING

2006	2007	2008	2010	2011	Item
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
30,684	30,831	32,718	34,888	N.A.	Number of working factories
1,281	1,376	1,393	1,647	N.A.	Average daily number of workers (In thousand)
Mineral production—					
36,119	32,548	37,663	38,613	36,932	(i) Coal (Thousand tonnes)
512	544	739	871	589	(ii) Manganese Ore (Th.tonne)

TABLE No. 29.4

ELECTRICITY

2000-01	2008-09	2009-10	2010-11	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
12,769	17,266	17,371	19,153	Installed capacity (Mega Watt)
62,317	83,008	81,345	83,017	Electricity generated (Million Units)
				Consumption (Million Units)
47,289	72,994	79,139	87,397	(a) Total
18,363	28,850	30,866	34,416	(b) Industrial
40,703	N.A.	N.A.	N.A.	Towns and villages electrified by M.S. Electricity Board (as at the end of each year)

**29. निवडक निर्देशकांचा कल/
तक्ता क्रमांक/
सहकार/**

अनुक्रमांक						
Serial	बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	
No.						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
1	सहकारी संस्थांची संख्या	.. 31,565	42,603	60,747	1,04,620	
2	त्यामधील सभासदांची संख्या (हजारात)	.. 4,191	8,581	14,783	26,903	
3	खेळते भांडवल (₹ कोटी)	291	1,490	5,210	2,4283	
4	प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेले कर्ज (₹ कोटी)	.. 43	133	250	800	

टीप - वरील आकडे सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांचे मिळून आहेत (त्यात सुपरवायझिंग युनियन, विभागीय व जिल्हा बोर्ड ,विमा कंपनी इत्यादी संस्थांचा अंतर्भाव आहे)

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.5

CO-OPERATION

2000-01	2005-06	2008-09	2009-10	2010-11	Item
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1,58,016	1,92,797	2,12,344	2,18,320	2,24,306	Co-operative Societies (No)
43,022	46,232	51,729	53,970	53,022	Members (In thousand)
1,34,440	2,00,264	2,36,571	2,38,909	2,48,434	Working capital (₹ Crore)
3,734	5,417	5,286	4,384	8,060	Gross lone by primary agricultural credit societies (₹ Crore)

Note - The above figures relate to all types of Co-operative societies (including super vising unions, divisional and district boards and insurance societies, etc.)

29. निवडक निर्देशकांचा कल/

तक्ता क्रमांक/

परिवहन आणि दळणवळण/

अनुक्रमांक

Sr No.	बाब	1960	1970	1980	1990	2001
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	प्रत्येक वर्षाच्या ३१ मार्च रोजी असलेली रस्त्यांची लांबी (कि.मी.)	37,757	62,703	1,38,613	1,72,859	2,16,946
2	वापरात असलेली वाहने (प्रत्येक वर्षाच्या एक जानेवारी रोजीची)					
	(अ) मोटारी	45,328	1,08,679	2,13,700	4,04,240	9,01,278
	(ब) सर्व प्रकारची वाहने	89,127	2,57,539	7,25,352	24,30,615	66,07,054

तक्ता क्रमांक/

शिक्षण/

बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
प्राथमिक				
(१) संस्था (संख्या)	.. 34,594	44,535	51,045	57,744
(२) विद्यार्थी (हजारात)	.. 4,178	6,536	8,392	10,424
(३) शिक्षक (हजारात)	.. 113	178	222	268
माध्यमिक (उच्च माध्यमिक सह) @				
(१) संस्था (संख्या)	.. 2,468	5,313	6,119	10,519
(२) विद्यार्थी (हजारात)	.. 858	1,985	3,309	6,260
(३) शिक्षक (हजारात)	.. 35	75	114	194
उच्च (सर्व प्रकारचे) \$				
(१) संस्था (संख्या)	.. 211	547	739	1,134
(२) विद्यार्थी (हजारात)	.. 110	328	589	1,135

@ १९९४-९५ पासून कनिष्ठ महाविद्यालयांचा समावेश उच्च माध्यमिक शिक्षणामध्ये केला आहे.

\$ १९९४-९५ पासून वैद्यकीय, अभियांत्रिकी व कृषि संस्था वगळल्या आहेत.

E - अंदाजित / Estimated

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.6

TRANSPORT AND COMMUNICATION

2005 (8)	2009 (9)	2010 (10)	2011 (11)	Item (2)
2,29,302	2,37,668	2,40,040	2,41,712	Length of roads as on 31st March of each year (kilometers)
				Motor vehicles in operation (as on 1st January of each year)
12,97,632	19,58,859	21,14,643	23,82,789	(a) Motor cars
96,56,303	1,41,70,972	1,54,23,556	1,69,89,659	(b) All types of vehicles

TABLE No. 29.7

EDUCATION

2000-01 (6)	2005-06 (7)	2009-10 (E) (8)	2010-11 (E) (9)	Item (2)
				Primary
65,960	68,644	72,053	75,695	(1) Institutions (No.)
11,857	11,806	10,490	10,626	(2) Students (In thousand)
313	338	346	349	(3) Teachers (In thousand)
				Secondary (Including Higher Secondary) @
15,389	19,480	20,339	21,357	(1) Institutions (No.)
9,267	10,893	10,575	10,711	(2) Students (In thousand)
255	285	312	298	(3) Teachers (In thousand)
				Higher (All types) \$
1,528	1,654	3,243	3,277	(1) Institutions (No.)
1,086	1,094	1,708	1,784	(2) Students (In thousand)

@ From 1994-95 onwards junior colleges are included in higher secondary education.

\$ From 1994-95 Medical, Engineering and Agricultural Institutions are excluded.

29. निवडक निर्देशकांचा कल/TRENDS IN SELECTED INDICATORS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8

अखिल भारतीय घाऊक किंमतींचे निर्देशांक

ALL-INDIA WHOLESALE PRICE INDEX NUMBERS

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year		प्राथमिक वस्तू Primary articles	इंधन, वीज दिवाबत्ती व वंगण Fuel, power, light and lubricants	वस्तु निर्माण उत्पादने Manufactured products	सर्व वस्तू All Commo- dities
(1)	(2)		(3)	(4)	(5)	(6)
(पायाभूत वर्ष/ Base year : 1993-94)						
	भार/Weight		22.03	14.23	63.75	100.00
1	1997-98	...	139.4	143.8	128.0	132.8
2	1998-99	...	156.2	148.5	133.6	140.7
3	2000-01	...	162.5	208.1	141.7	155.7
4	2003-04	...	181.5	254.6	156.4	175.9
5	2004-05	...	187.9	280.2	166.3	187.3
(पायाभूत वर्ष/ Base year : 2004-05)						
	भार /Weight		20.12	14.91	64.97	100.00
6	2005-06	...	104.3	113.6	102.3	104.4
7	2006-07	...	114.3	120.9	108.0	111.2
8	2007-08	...	123.9	121.0	113.3	116.5
9	2008-09	...	137.5	135.0	120.2	125.9
10	2009-10	...	154.9	132.1	122.4	130.4
11	2010-11	...	182.4	148.3	130.1	143.3

आधार — आर्थिक सल्लागारांचे कार्यालय, वाणिज्य व उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source — Office of the Economic Advisor, Ministry of Commerce and Industry, Government of India, New Delhi

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.9

29. निवडक निर्देशकांचा कल/

तक्ता क्रमांक/

निवडक केंद्रामधील औद्योगिक कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक /

अनुक्रमांक				पायाभूत वर्ष/ Base year : 1982			
Sr No.	केंद्र	बाब	भार/Weight	1993-94	2000-01	2003-04	2004-05
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
केंद्रीय केंद्रे							
1	मुंबई	खाद्यपदार्थ गट	59.9	302	541	583	595
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	279	512	588	610
2	सोलापूर	खाद्यपदार्थ गट	59.9	271	451	491	509
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	269	466	509	532
3	नागपूर	खाद्यपदार्थ गट	53.1	270	439	471	484
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	273	469	507	533
4	पुणे	खाद्यपदार्थ गट	50.6	299	513	580	588
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	272	501	561	579
5	नाशिक	खाद्यपदार्थ गट	52.9	284	461	487	499
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	277	477	537	563
राज्य केंद्रे							
6	अकोला	खाद्यपदार्थ गट	62.30	270	466	505	519
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	266	459	507	523
7	कोल्हापूर	खाद्यपदार्थ गट	55.64	286	489	553	578
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	267	466	535	561
8	जळगाव	खाद्यपदार्थ गट	55.98	277	477	507	525
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	259	449	490	59
9	नांदेड	खाद्यपदार्थ गट	60.26	260	469	510	545
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	264	466	508	534
10	औरंगाबाद	खाद्यपदार्थ गट	53.65	276	483	531	554
		सर्वसाधारण निर्देशांक	100.00	258	479	542	562

@ पायाभूत वर्ष/ Base year : 1982

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.9

CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR INDUSTRIAL WORKERS AT SELECTED CENTRES

पायाभूत वर्ष/ Base year : 2001						
2005-06 (9)	2007-08 (10)	2009-10 (11)	2010-11 (12)	भार/Weight	Item (3)	Centre (2)
CENTRAL CENTERS						
115	136	173	191	48.9	Food group	Mumbai
118	136	163	178	100.0	General Index	
113	149	176	189	54.7	Food group	Solapur
115	142	166	182	100.0	General Index	
115	146	192	205	43.1	Food group	Nagpur
119	142	183	207	100.0	General Index	
120	145	183	203	39.8	Food group	Pune
119	138	167	185	100.0	General Index	
119	140	183	202	41.4	Food group	Nashik
118	132	165	186	100.0	General Index	
STATE CENTERS						
@	@					
526	629	156	170	45.88	Food group	Akola
533	620	161	175	100.0	General Index	
585	684	169	191	48.22	Food group	Kolhapur
579	659	164	184	100.0	General Index	
549	666	172	195	47.76	Food group	Jalgaon
530	617	167	186	100.0	General Index	
558	651	169	187	49.05	Food group	Nanded
546	625	174	200	100.0	General Index	
565	651	171	188	40.79	Food group	Aurangabad
582	659	164	183	100.0	General Index	

29. निवडक निर्देशकांचा कल/

तक्ता क्रमांक/

औद्योगिक स्रोतांनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न /

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	2004-05 (3)	2005-06 (4)	2007-08 (5)
1	चालू किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न			
	(अ) निव्वळ राज्य उत्पन्न (₹ कोटी)	3,70,023	4,37,103	6,19,883
	(ब) दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न (₹)	36,077	41,965	57,760
2	स्थिर किंमतीनुसार निव्वळ राज्य उत्पन्न			
	(अ) निव्वळ राज्य उत्पन्न (₹ कोटी)	3,70,023 (100.0)	4,23,632 (114.5)	5,38,081 (145.4)
	(ब) दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न (₹)	36,077 (100.0)	40,671 (112.7)	50,137 (139.0)

टीप - कंसातील आकडे स्तंभ (३) शी टक्केवारी दर्शवितात.

Note - Figures in brackets show percentages to col. (3).

++ दुसरे सुधारित अंदाज

TRENDS IN SELECTED INDICATORS

TABLE No. 29.10

NET STATE DOMESTIC PRODUCT BY INDUSTRY OF ORIGIN

2008-09	2009-10	2010-11	Item
(6)	(7)	++ (8)	(2)
I Net State Domestic Product at current prices			
6,77,782	7,70,794	9,34,376	(a) Net State Domestic Product (₹ crore)
62,234	69,765	83,395	(b) <i>Per capita</i> NSDP (₹)
II Net State Domestic product at constant prices			
5,46,533 (147.7)	5,99,338 (162.0)	6,61,468 (178.8)	(a) Net State Domestic Product (₹ crore)
50,133 (139.1)	54,246 (150.4)	59,037 (163.6)	(b) <i>Per capita</i> NSDP (₹)

रुपांतर गुणके/CONVERSION FACTORS

1. लांबी/LENGTH

- 1 फूट /Foot = 30.48 सेंटीमीटर (तंतोतंत) /Centimetres(Exact)
- 1 मीटर /Metre = 1.09361 वार/Yard
- 1 वार /Yard = 0.9144 मीटर (तंतोतंत) /Metre(Exact)
- 1 किलोमीटर /Kilometre = 0.62137 मैल /Mile
- 1 मैल /Mile = 1.609344 किलोमीटर (तंतोतंत) /Kilometres (Exact)

2. क्षेत्रफळ/AREA

- 1 चौ. फूट /sq. Foot = 9.2903 चौ. डेसीमीटर /sq. Decimetres
- 1 हेक्टर /Hectare = 2.47105 एकर /Acres
- 1 एकर /Acre = 0.404686 हेक्टर /Hectare
- 1 चौ. किलोमीटर /sq. Kilometre = 0.386101 चौ.मैल /sq. Mile
- 1 चौ. मैल /sq. Mile = 2.58999 चौ. किलोमीटर /sq. Kilometres

3. वजन/WEIGHT

- 1 किलोग्रॅम /Kilogram = 2.20462 पौंड /Pounds = 1.07169 शेर /Seers
- 1 मेट्रिक टन /Metric Tonne = 0.9842 टन/Ton = 26.7923 मण /Maunds
- 1 पौंड / Pound = 0.453592 किलोग्रॅम /Kilogram
- 1 टन /Ton = 1.01605 मेट्रिक टन /Metric Tonnes

4. धारकता/CAPACITY

1 गॅलन (इंपिरियल) / Gallon (Imp.) = 4.54596 लिटर्स /Litres

1 लिटर /Litre= 0.219976 गॅलन (इंपिरियल) /Gallon (Imp.)

1 गॅलन (U.S.) /Gallon (U.S.) = 3.78533 लिटर्स /Litres = 0.83268 गॅलन (इंपिरियल)/Gallon (Imp.)

5. मेट्रिक परिमाणे/METRIC UNITS

लांबी / Length : 1 किलोमीटर /Kilometre = 1,000 मीटर /Metres

1 मीटर/Metre = 1,000 मिलीमीटर / Milimetres

क्षेत्रफळ /Area : 1 चौ.किलोमीटर /sq.Kilometre = 100 हेक्टर / Hectares

1 हेक्टर /Hectare = 10,000 चौ.मीटर /sq. Metres

वजन / Weight : 1 टन /Tonne = 1,000 किलोग्रॅम / Kilograms = 10 क्विंटल / Quintals

1 किलोग्रॅम /Kilogram = 1,000 ग्रॅम / Grams